

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

REDOGÖRELSE

FÖR

ALLMÄNNA LÄROVERKEN

I

VENERSBORG, BORÅS OCH ALINGSÅS

SAMT

PEDAGOGIEN i ULRICEHAMN

UNDER LÄSÅRET 1881—1882.

Innehåll:

- 1) *Studier angående bruket och betydelsen i ny-engelskan af hjälpverbet shall i bisatser, af A. F. Ling.*
- 2) *Ofvan nämnde redogörelser.*

Studier angående bruket och betydelsen i ny-engelskan af hjälpverbet *shall* i bisatser.

Nytan af att på olika områden af litteraturen anställa förnyade undersökningar och samla exempel belysande språklärans viktigare kapitel, synes i våra dagar vara mer än någonsin insedd, alldenstund nyare språkvetenskapliga afhandlingar och tidskrifter tidt och ofta sysselsätta sig med sådant arbete. En dylik undersökning inom en viktig del af den engelska litteraturen, nemligen Macaulay's skrifter, har bruket af hjälpverbet *shall* redan för flera år sedan varit underkastad i en artikel, benämnd "Der Gebrauch von *shall* und *should* bei Macaulay" af Dr. Rothenbücher, och införd i Ludv. Herrig's "Archiv für das Studium der neueren Sprachen und Literaturen", band L, häft. 3 och 4; hvilken artikel, på grund af sin rika samling af mönstergilla exempel, väl förtjenar att blifva bekant för hvarje idkare af engelska språkstudier.

Denna undersökning af hjälpverbet *shall* har jag fört vidare, till andra områden af den engelska litteraturen, och går nu att här redogöra för den skörd af exempel jag insamlat, bifogande några slutföljder, hvilka såväl deraf som af ämnet i dess allmänhet synas mig naturligt framgå. Ehuru jag väl inser, att det mesta af hvad dessa exempel hafva att lära är noggsamt bekant, torde de dock innehålla ett och annat, som kan lända till ytterligare belysning af en fråga, hvilken ju af mången anses invecklad, och angående hvars bestämmande språklärorna äro temligen skiljaktiga.

Hvad beträffar den litteratur, hvarifrån dessa exempel äro hemtade, nemligen Englands periodiska press, så torde den af flera skäl vara ett lämpligt fält för en sådan undersökning som denna. För det första bör denna litteratur onekligen, såsom varande ett uttryck för "dagens" händelser och frågor, äfven vara ett uttryck för "dagens" språk, språket så att säga gripet från härden af dess pulserande, rörliga lif. Och då vidare tages i betraktande ej blott den vigtiga rol, som i våra dagar de stora kulturländernas periodiska press i allmänhet spelar, utan särskildt de stora engelska tidningarnes ofantliga spridning och politiska betydelse samt deras på ett värdefullt innehåll grundade anseende, så torde man kunna vara öfvertygad att i dessa snart sagdt för hela världen "ledande" artiklar och öfriga märkliga uppsatser träffa ett språk och en stil, som äro en värdig form för detta innehåll, ett sant uttryck icke blott för Englands *levande* språk, utan för dess *riktiga* och *vårdade* levande språk.

Der till kommer så väl dessa artiklars *omvexlande* innehåll som författarnes mångfald, representerande olika partier, åsigter, intressen, vetenskaper och konster, hvilket allt må väl tagas i betraktande, då det gäller att finna ett språkbruk i hela dess frihet och alla dess olika skiftningar. Särskildt med afseende på belysningen af i fråga varande språkbruk kan utan tvifvel denna litteratur, genom sin diskuterande och kritiska form, lemna en rikare exempelsamling än månget annat literaturområde.

Utom detta hufvudsakliga material har jag äfven använt tvenne af Bulwers väl kända romaner, från hvilka likväl, trots denne författares "resonerande" stil, bidragen jemförelsevis ej blifvit särdeles talrika.

Metoden för en sådan uppsats som denna bör utan tvifvel vara motsatt språklärens: icke en uppställning af regler, åtföljda af ett fåtal exempel, utan tvertom ett framläggande af så många exempel som möjligt, hvilka genom sin belysande kraft och sitt antal må, helst utan regler, tala för sig sjelfva. Då detta äfven varit mitt syftsmål, hafva exemplen ordnats endast under vissa rubriker, hvilka väl hafva utseende af regler, men ej torde kunna göra anspråk på att ega dessas sammanträngda och noggrant affattade form samt allmänna omfattning. För jemförelses skull har jag ansett mig böra ur den nyss nämnda Rothenbücherska uppsatsen här upptaga åtminstone de i hvarje fall vunna resultat, i förening med ett och annat exempel, ja någon gång med flera, då de synts vara af mera belysande art än de af mig påträffade.

Förteckning, jemte inom parentes bifogade titelförkortningar, på här nedan citerade tidningar och tidskrifter:

The Times (T.), Daily News (D. N.), Daily Telegraph (D. T.), Standard (Stand.), Morning Post (M. P.), Morning Advertiser (M. A.), Pall Mall Gazette (P. M. G.), Daily Chronicle (D. C.), St. James's Gazette (St. J. G.), The Globe (G.), Saturday Review (S. R.), Spectator (Sp.), Examiner (Ex.), Observer (Obs.), Public Opinion (P. O.)

Mindre ofta äro citerade:

The Statist (St.), Liberal Review (L. R.), Echo (E.), Education (Ed.), Nineteenth Century (N. C.), Economist (Econ.), Truth (Tr.), York Herald (Y. H.), Broad Arrow (B. A.), Birmingham Daily Post (B. D. P.), Scotsman (Sc.), Freeman's Journal (F. J.), The Elgin Courant (E. C.), Dublin Mail (D. M.), Clare Independent (C. I.), Belfast Morning News (B. M. N.), Manchester Guardian (M. G.), Church Review (Ch. R.), United Service Gazette (U. S. G.), Hallbergers Illustrated Magazine 1875 (H. M.).

Citaterna från alla dessa, utom den sista, äro icke tagna ur tidningarne sjelfva, utan ur veckotidningen "Public Opinion" (2 ark, stor quarto), hvars hufvudsakliga uppgift är att meddela *ordagrant citerade och aftryckta* samt merendels daterade artiklar ur den öfriga periodiska pressen rörande dagens viktigaste frågor i alla ämnen.

Här nedan angifna nummer för december månad gälla år 1880, alla öfriga (jan.—juni) gälla 1881.

Af Bulwers romaner äro exempel hemtade ur "The Pilgrims of the Rhine" (P. o. R.) och "The Caxtons" (Cax.), Tauchnitzka upplagan.

A. Subjekt- och Objektsatser.

a. Satser inledda af konj. that.

I. Efter ord och talesätt, som uttrycka en *önskan*, användes i följande sats *shall**); *will* har här betydelse af vilja. Företrädesvis brukas imperfektets form *should* för hvilken tid som helst. Exempel på *may* och den enkla konjunktiven förekomma äfven.

Desire. Wish.

1. All it *desires* of the Russian people is that it *should* temper territorial covetousness (T. 28/1).
2. His *desire* that Turkey *should* not commit a diplomatic false step is one of the most serious incidents (Stand. 25/1).
3. It was not to be expected or *desired* that any startling dramatic effect *should* be produced (Ib. 9/3).
4. Neither the inventor nor the public will *desire* that the monopoly *should* be withdrawn (Ib. 21/12).
5. It (the nation) *desires* that its boundaries *shall* be rounded off at the expense of other States, and that those other States *shall* be cognisant of the wish... It *desires* that no alteration *be made* in the map of Europe... It *desires* that all its chiefs *should* be singleminded and virtuous (T. 27/5).
6. It (the Legislature) has no business to give up its own opinion... until the *wish* of the electorate that it *should* do so has been plainly declared (S. R.).
7. The thirty six members did not *wish* that the power of Legislature *should* be preserved (Sp.).
8. It was the *wish* of thy soul that thine August *might*... miss as little as possible those interruptions (Cax. II. 58).
9. I *desired* that that name *might* never be breathed (Cax. II. 116).
10. One continually finds himself asking what the prophet means and *wishing* the oracle *would* speak less like an oracle and more like a counsellor (M. A. 7/2).
11. I *wish* you *would* find me such a cure (Cax. I. 284).
12. I *wish* you *would* come with us, cousin Sisty (Ib. I. 303).
13. Albert bids me say that he *wishes* he *were* as sanguine of his success... as of yours (Cax. II. 107). Se äfven ex. 5.

Expect (stående på gränsen af önskans verb) med *should*, dock sällan.

14. Even Mr. Wharton can scarcely *expect* that death, which effaces enmity, *should* overturn convictions (D. N. 30/4).
15. We certainly do not *expect* that Irish members *should* agree to the enactment of exceptionally stringent laws (D. N. 18/1).
16. From what was said yesterday in Court the public *expect* that... his department *should* undertake the management of telephone (D. C. 21/12).

*) Med *shall* menas här öfverallt detta verb i *alla tre pers.*; med *will* menas (så vida ej annat bestämmes) *shall* i första och *will* i de två andra pers. *Should* = *ought* tages här icke i betraktande.

Merendels förekommer efter detta verb (liksom efter synonymerna *hope*, *anticipate* o. d.) *will*.

17. It would be too sanguine to *expect* that interests... *will* suffer nothing (St.).
18. How are we to *expect* that others *will* be more scrupulous? (Ib.).
19. It might be *expected* that he *would*... have introduced a bill... (G. 14/1).
20. It was not to be *expected* that Lord Lytton *would* condescend to answer Lord Hartington's argument (E. 5/9).

Ambition, ambitious.

21. A reasonable ground for her *ambition* that the tower *should* hold up its head (Cax. II. 58).
22. It is not that the parent is *ambitious* that the child *should* grow tall (H. M. 14. 635).

Hos Macaulay: Efter *desire* och *to be desirous* står alltid *should* för hvilken tid som helst (He is *desirous* that service *should* be regularly performed); undantagsvis *may* (Miss Burney *desired* that the letters adressed to her *might* be left at the Orange Coffehouse).

Wish står helst med *should*, likaledes utan afseende på tiden (We have often heard men who *wish* that women *should* be highly educated. He expresses a *wish* that the judges of the court *should* be selected with a view to the interest of the clergy); — men äfven med *would* (I *wish* that he *would* communicate it to us. The *wish* of the accusers was that the Court *would* bring to a close the investigation); — med plusqv. ind. (We wish that the thing *had not been done*); — med *may* (We cannot *wish* that Mr. Gladstone's doctrines *may* become fashionable among public men); — med imp. konj. (I heartily *wish* that they *were* protestants).

Dessutom förekomma *I had rather* och *God forbid* alltid med *should*.

II. Efter ord och talesätt, som uttrycka *vilja*, *fordran*, *yrkande*, *förslag*, *bestämmande*, *beslut*, *befallning*, *förordning* o. d., följer regelbundet *shall* i bisatsen. Ofta efter dessa uttryck synes formen *should* föredragas der man skulle vänta sig ett *shall* (efter presens i hufvudsatsen); snarare en blott önskan eller hemställan än en bestämd fordran synes då ligga till grund.

To be willing. Intend.

23. So far as Peruvian loans are secured... Chili *is willing* that the creditors *should* benefit by the security (S. R.).
24. Parliament could not have *intended* that... the whole kingdom *should* be covered with a network of telegraphic wires (D. N. 21/12).
25. If Mr. Parnell *intended* that the Protection Act *should* fall first upon him, he could not have more directly invoked its operation (G. 22/2).
26. It was *intended* the evacuation *should* be completed by April 15 (M. A. 22/3).

Hos Macaulay: *To be willing* med *should* (He is quite *willing* that anywhere but here judges *should* be politicians. They *will* quite *be willing* that the House of Commons *should* meet only once in three years. etc.); en gång med *shall* (He is quite willing the peers *shall* sit in the morning as judges); — dessutom *mean*, syn. till *intend* här ofvan (I will only say that... if it be not *meant* that the members of Council *should* draw large salaries for doing nothing, it is to the last degree absurd that their powers should be in abeyance).

Demand. Require.

27. The voice of humanity *demand*s that a term *should* at once be set to its devastating barbarities (D. T. 22/1).

28. She (the Turkey) has a right to *demand* that those provisions which tell in her favour *shall* also be executed (D. C. $\frac{1}{3}$).
29. The *demand* that the murderers of Captain Elliott... *shall* be brought to justice is one upon which the Government is bound to insist (T. $\frac{4}{5}$).
30. The President of the Board of Trade told the men who *are demanding* that every man... *should* be taxed... that the Government would not give any countenance... to their demands (P. M. G. $\frac{29}{12}$).
31. This was exactly what Mr. M'Carty *demand*ed *should* be wrested from those who are responsible for the government of Ireland (Stand. $\frac{18}{1}$).
32. All the public welfare *requires* is that due order and quiet *should* prevail (D. T. $\frac{23}{2}$).

Hos Macaulay: *demand* (He *demand*s that they *shall* be relieved. — What was *demand*ed of her was that she *should* consent to be separated from her family).

Ask. Request. Claim.

33. When the advisers *asked* that it too *should* be made a proclaimed district... (Irish Times).
34. Mr. M'Carthy *asked* for nothing less than that the Irish Executive *should* be forbidden to use the machinery... (Stand. $\frac{18}{1}$).
35. To which solicitation they have added a *request* that the person of Pierola, the Peruvian President, *shall* be respected (D. T. $\frac{22}{1}$).
36. He *claimed* that the Queens Government *should* cease to have the right of protecting... those who were the instruments of the legal practice (Stand. $\frac{18}{1}$).

Insist. Tell. Declare. Urge o. d.

37. Osman Pasha has ventured to *insist* that certain revenues *shall* be paid directly (Sp.).
38. Ultimately the Powers decided upon *insisting* that the town and district of Dulcigno *should* be peacefully surrendered to Montenegro (T. $\frac{31}{12}$).
39. France *insisted* that this same course *should* be taken in relation to the Greco-Turk boundary (Sp.).
40. The new Emperor may *insist* that... the substance of those terms (of peace) *shall* be rigorously carried out (Sp.).
41. He had been *told*, no doubt, that... he *should* be bland and civil to all men (Cax. II. 20).
42. The Act of 1869... *declares* that the term 'telegraph' *shall* include any apparatus for transmitting messages... by means of electric signals (D. T. $\frac{21}{12}$).
43. The "Handelsblad", which publishes the Memorandum, *urges* that Holland *should* mediate between this country and the Boers (P. O. $\frac{5}{2}$).

Detta senare står äfven med *will*:

44. Mr. Gladstone may, of course, *urge*... that the Speaker *would* be able to do nothing without the full concurrence of the House (Stand. $\frac{3}{2}$).

I följ. ex. betyder *urge* påstå, ej yrka:

45. It would be *urged* that she *might* be expected to come to a bad end (L. R.).
46. It is *urged* on the other side that it *is* a species of communication by means of a telegraphic apparatus (M. P. $\frac{21}{12}$).

Propose.

47. As to the method of settling a fair rent, the Commissioners *propose* that it *should* be either by arbitration or by a fair trial at law... As to the landlord's veto, they *propose* that a purchaser *should* be refused on the grounds that he is insolvent... They further

- propose* that the purchaser *should* be required to reside, and to buy the entirety of the holding, and that the landlord *should* have a right of pre-emption (T. 24/1).
48. Lord Napier *proposes* that Candahar *should* be annexed to India (P. M. G. 31/1).
 49. Now I *propose* that we *should* all separate (P. o. R. s. 194).
 50. In fact, they *propose* that the farmer *shall* have a new kind of statutory tenury... held subject to the payment of a rent, the amount of which should be fixed neither by the landlord nor by the tenant (D. C. 25/1).
 51. At present it *is proposed* that a department with a population of 250,000 *shall* return not three members, but four (T. 1/6).
 52. It was *proposed* to the Tekkes that they *should* afterwards reoccupy their positions (M. A. 28/1).

äfven med *may*:

53. The Government Bill *proposes* that the Judges *may* order the whole or any part of the expenses to be paid (D. N. 10/1).

Move (blott ett enstaka ex., och det med indik. eller snarare enkel konj.).

54. Mr. Gladstone has given notice that he will *move* that the instruction and the several stages of any Bill with reference to Ireland *have* precedence of all orders of the day (T. 7/1).

Hos Macaulay: *propose* alltid med *should* (What is *proposed* is, not that Jews *should* legislate for a Christian community, but that a legislature composed of Christians and Jews *should* legislate for a community composed by Christians and Jews. — Bute had himself *proposed* that Pitt *should* be summoned to the palace.. etc.). *Move* med *should* (He then *moved* that sixteen deputies *should* be beheaded).

Suggest. Suggestion (såsom syn. till *propose, proposition*).

55. They *suggest* that copyright *shall* be lost, unless the book is republished in America within three months (D. T. 5/2).
56. The *suggestion* that Crete *should* be ceded instead of Janina... is not likely to be entertained either at Constantinople or at Athens (T. 31/12).
57. The very *suggestion* that it (the Senate) *should* do so has already roused the anger not only of M. Clémenceau (Ib. 1/6).
58. To the unofficial mind this would seem to *suggest* rather that the main body *should* advance than that the vanguard *should* fall back (D. C. 30/4).
59. Now it seems that Mr. Peck had... *suggested* something that *should* "catch the moneyed public" (Cax. II. 7).
60. Such people could not, it is admitted, live by the culture of their soil, if they had no rent whatever to pay for it, yet it is *suggested* that their condition *should* be but slightly improved by a reduction of rent (D. C. 25/1).
61. The *suggestion* that the Conservatives... *should* be made to pay for a war of their own making, is one of a nature to stir up class-antagonisms (T. 17/3).
62. We would *suggest* that this erroneous notion *should* be dissipated (Lancet.).
63. He only *suggested* that it (the monument) *should* be removed to another part of the street (D. N. 28/1).

I följande ex. har detta verb betydelsen af ett meddelande, en antydan:

64. He (Lord Salisbury) *suggests* that a contribution of one farthing per train *would* yield a sum more than double the income of the institution he recommends (G. 9/382).

Intimate, (synon. till **suggest**, i sista bet.) med *will*:

65. Sir Charles Dirke *intimated* last night in the House of Commons that the action of the British Government... *would* be confined to taking precautions... for the safety of British and Italian subjects in Tunis (D. N. 29/4).
66. They have before *intimated* that the practical restoration of their Republican Government... *would* content them (M. A. 8/3).

Recommend. Resolve. Determine (äfven med *will*). **Provide. Stipulate.**

Enact (äfven med *may*).

67. The section of report concludes with the important *recommendation* that as a rule tenants... *should* not be left free to contract themselves out of the new tenure (T. 24/1).
68. The Porte had all along refused to accept as binding the *recommendation* of the Protocol, adopted at Berlin, that a large part of Thessaly and Epirus *should* be ceded to Greece (T. 31/1280).
69. Now.. Mr. Caxton had mentally *resolved* that a race so confiding *should* never be sacrificed to Ceres or Primmins (Cax. II. 41).
70. They *are* thoroughly *determined* that the "scrutin" which M. Gambetta prefers *shall* be the "scrutin" by which the votes shall be taken (S. R.).
71. It was necessary to make clear that England *was determined* that the predominance at Cabul of hostile interests to British India *would* not be tolerated by the British Government (T. 9/2).
72. It (the bill) simply *provides*... that they *shall* not be perverted to purposes of gain (M. P. 8/4).
73. We cannot expect him to remember that... his present... course deliberately leaves Afghanistan open..., and *provides* that war... *shall* be fought out within the borders of India (D. T. 22/3).
74. It *is* further *provided* that these men *shall* not be electors (Ib. 10/1).
75. *There is a* general *provision* that the whole cost of the election... *shall* be estimated beforehand, and that candidates *shall* be required to confine their expenditure within these limits (Ib.).
76. It *was provided* that the Commission *should* exclusively consist of Englishmen (Ib. 29/4).
77. The eleventh Article... *provided* that the ancient fortresses of Bulgaria *should* be rased (D. C. 1/3).
78. The French Government had *stipulated* that it *should* be employed in support of the claims of Greece (S. R.).
79. It (the Armistice) has been agreed upon by the English Government without any *stipulation* that the Boers *shall* at least retire from Natal (Stand. 8/3).
80. If Parliament *enacts* that a "spiritual" Court *shall* be manufactured, this is at once the interference of the "secular" with the "spiritual" (D. T. 17/1).
81. The Land League proceeded to *enact* that the tenants *should* nowhere pay more than Griffith's valuation (T. 31/12).
82. The others *enact*... that a bishop *may*, if he see fit, refuse to institute a presentee (M. P. 8/4).

Settle. Arrange o. d.

83. I have a *plan* for a library that, instead of heading its compartments, Philology, Poetry etc., one *shall* head them according to the diseases for which they are good (Cax. I. 288).
84. It is *settled* that I *should* go to the university (Cax. I. 297).
85. It would suffice to *arrange* that after the division on the first amendement the others *should* be put in order immediately, without debate (Y. H. 17/1).

Hos Macaulay: *Recommend* med *should* (Wellington *recommended* that a ship of war *should* be stationed near Canton); — *provide* med *shall* efter presens [jfr. ofvan anf. ex.] (This law *provides* that they *shall* both suffer death as for high treason); — *enact* med *should* (It was *enacted* that every adherent of Bonaparte *should* be banished for life from France) och med *may* (It was *enacted* that the publisher of a seditious libel *might*.. be banished); — *resolve* (The Commission *resolved* that a committee *should* be appointed); — *decree* (It seemed *decreed* that Hastings *should* commit nothing but blunders in Europe); — *covenant* (It was *covenanted* that no person *should* be a teacher... who should not declare that he conformed to the worship and polity of the established Church of Scotland).

To be a maxim. To be, to make it a condition.

86. It *has* hitherto *been* a salutary *maxim* of Indian policy that India *should* bear the ordinary cost of its defence (T. $\frac{1}{2}$).
87. It was a *condition* of the authorisation in 1879, that a new street *should* be made to relieve the congested traffic (M. A. $\frac{12}{3}$).
88. The Intelligence Department *made it a condition* of doing so that a strong force *should* be maintained at Pisheen (G. $\frac{5}{3}$).

Macaulay: It is a first *rule* of policy that the government *should* train the people in the way in which they should go.

To take care. To see.

89. I *took care* that no reproachful look... *should* betray my secret (Cax. I. 254).
90. Sir E. Reed has insisted upon the... necessity of *taking care* that the engineers *should* be properly instructed (M. P. $\frac{19}{3}$).
91. Now my mother... had a womanly love... of *seeing* that sixpence not only went as far as sixpence ought to go, but that... it *should* emit a mild... splendour (Cax. II. 57).

Macaulay: Johnson had *taken care* that the whig dogs *should* not have the best of it.

III. Efter uttryck af *löfte* följer så väl *shall* som *will*; äfven efter ett *medgifvande*, en *tillåtelse* visar sig *shall*.

Promise. Pledge. Swear.

92. The *promise* to a man that his land *should* be made his own was much more tempting than a *promise* that, if he will wait for some indefinite time, he *will* find himself a citizen of an independent country (D. N. $\frac{8}{2}$).
 93. The Greeks maintain that a *promise* was then given that they *should* be remembered in the final settlement (Obs.)
 94. Nor did he depart until he had obtained a *promise* from the mother that he *should* learn.. how the sufferer had passed the night (P. o. R. s. 159).
 95. We are giving the new Ameer... what we *promised* the Candahar people he *should* never have (M. A. $\frac{22}{3}$).
 96. *Promise* me that the Great Book *shall* be ready when your wanderer returns (Cax. II. 94).
 97. Not only are we handing over to him the Durani country, which Sir Donald Stewart *pledged* the honour of England *should* never again pass under the rule of Cabul... (Ib.)
 98. I *swear*, cried my uncle, that it *shall* be so (Cax. II. 33.)
-
99. *Promise* me that you *will* tell me all (Cax. II. 4).

100. The chief Secretary *promised*... that exceptional measures *would* be adopted to put down crime (T. 31/12).
101. The *promises* that protection *would* be afforded after the peace to all Englishmen... are not to be fulfilled (G. 3/5).
102. To do so with a *promise* or *intimation* at St. Petersburg that Merw *would* be left free was blind... enough (D. T. 5/3).
103. Mr. Bradlaugh has given a distinct *pledge* in his letter that he *will* not lose a day in the affair (Stand 15/3). Här är dock bibetydelse af *vilja*.

Admit. Allow.

104. The advocates of prohibition will not *admit* that the interests of morality *should* be subordinate to any consideration which would support the views of their opponents (D. N. 30/4).
105. Before a vote was so taken it might be *allowed* that one person *should* be permitted five minutes to show cause against it (Y. H. 17/1).

Efter *admit* i bet. af erkänna som sant står indikativten:

106. It must be *admitted* that the arrangement... *will* in no way operate to our prejudice (M. P. 8/3).
107. All Englishmen should *admit*... that the way... *was* in the best sense revolutionary (Sp.)
108. Possibly Mr. Chamberlain would *admit* that if the sugar refiners had not been so pressing, the Government *would* have displayed less anxiety to vindicate the principle of free trade (P. M. G. 29/12).
109. If it be *admitted* that the owners of land in Ireland *are* to submit to the deprivation of their property.., the question of compensation will have to be considered (T. 10/3).
110. His cynical candour *allowed* that both *were* sufficiently disreputable (Cax. I. 255).

IV. Efter **suppose** har Macaulay oftast *shall* (alltid under formen *should*), såsom: *Suppose* that a revolution *should* take place in Spain. — *Suppose* that a difference of opinion *should* arise. — Which is the more probable *supposition* that the King, the Pope and the order *should* have become... friends to religious liberty... or that a Jesuit-ridden bigot *should* be induced to dissemble for the good of the Church? etc. etc.

Men äfven förekommer: *Suppose* that St. Patrik *had* not the true apostolic orders; — och: *Suppose* that the works of Wesley *were* suppressed (konj.); — samt: it is idle to *suppose* that they *will* be satisfied.

Exempel med *should* har jag icke funnit i det af mig undersökta materialet, — blott ett med formen *shall*.

111. Is it to be *supposed* that... the policy of pacification *is* foredoomed to failure? (T. 4/5).
112. We *suppose* the answer *is* that man's temperament should be in some fair proportion to his powers (Sp.)
113. But does a single member of the Liberal Party *suppose* that, if he voted for a Committee to draw up such a catechism, he *would* ever be returned again as a Liberal by his constituency? (Ib.)
114. It is incredible that the chief of a great political party should *suppose* that accidents of this sort *are* enough to account for Irish disaffection (P. M. G. 2/3).
115. It was not to be *supposed* that Mr. Fawcett *would* stand between the public and a scientific invention (D. N. 21/12).
116. We cannot *suppose* that at any time they *were* sanguine of the result (M. P. 26/1).

117. To *suppose* that British-born colonists and natives *have* been uninfluenced by the stirring events that have been passing would be absurd (D. N. $30\frac{1}{4}$).
118. *Supposing* he *was* not a very tall man, and I had no reason to *suppose* he *had* a yataghan concealed about his person (James Payn, H. M. v. 24 p. 1114).
119. It had been . . . *supposed* that General Evelyn Wood . . . *was* in reality engaged . . . , and that we should hear of him turning the flank of the Boers (M. P. $28\frac{1}{2}$).
120. It is a mistake to *suppose* that want of money *will* prevent nations from going to war (U. S. G.)
121. We should have *supposed* that there *would* have been a perfect unanimity of sentiment (M. P. $6\frac{1}{5}$).
122. We do not *suppose* that Sir Stafford Northcote *would* hesitate . . . in giving an answer to this question (T. $9\frac{1}{5}$).
123. Does any one *suppose* that if the case goes against him (Mr. Bradlaugh) on appeal he *will* pay the large sum these (the penalties) will come to (G. $15\frac{1}{3}$)
124. And *supposing* for a moment that such a belief *is* ever attained, it may be a question what it is worth (P. O. $19\frac{1}{3}$).
125. On the *supposition* that there *is* now an element of ascertainable truth in what used to be called Grimm's law, Miss Poor has chosen to filiate the various people (P. O. $19\frac{1}{3}$)
126. It is *supposed*, therefore, in Germany that the new Czar *will* be willing to enter into an alliance with France, and . . . that he *may* choose this summer for a declaration of war (Econ.)
127. *Suppose* sixpence per pound *were* retained as the duty of foreign tea (M. A. $29\frac{1}{12}$).

Suppose med shall:

128. We mean the effect such proposals of annexation as this Cretan one will have on the future of Greece . . . , *supposing* that such proposals *shall* have been carried into execution (M. P. $1\frac{1}{3}$).

Detta verbs betydelse af *förmoda*, *tro* synes sålunda i allmänhet mera inverka på bisatsens konstruktion än dess egentliga betydelse *antaga*. — Jfr. *supposer* i franskan.

V. Uttryck, som innebära en *känsla* eller *sinnesrörelse*, föranleda i allmänhet bruket af hjälpverbet *shall*, alltid under formen *should* för hvilken tid som helst.

129. We are *sorry* that any authority which administers such useful and charitable institutions *should* find itself in trouble (P. O. $12\frac{1}{3}$)
130. And so loves he the very air he breathes . . . *anxious* that . . . not an hour, not a moment *should* be wasted upon other thoughts (P. o. R. s. 150).
131. His (the gardener's) *surprise* is, therefore, not that it *should* get larger and fairer, but that it *should* cease to do so before it has reached its maturity (H. M. XIV. 635).
132. England was rather *surprised* that it *should* be done at all (D. N. $6\frac{1}{5}$).
133. But those . . . cannot express any *surprise* that history *should* . . . repeat itself in Ireland (P. M. G.)
134. We regret for their own sake that the peers *should* have unnecessarily gone out of their way (P. M. G. $5\frac{1}{3}$).
135. It is to be *regretted* that any difference of opinion *should* have expressed itself (D. N. $10\frac{1}{5}$).
136. For our own part . . . we shall make no concealment of our *regret* that it *should* have been deemed necessary to resort to the particular means which have been adopted (Obs.)

137. It is quite *sad* to think that poor Roland... *should* be all alone in the tower (Cax. II. 36).
138. He was all the more *anxious* they *should* see the light (G. $\frac{8}{2}$).
139. *It is a pity*, then, for all parties that their short-sightedness... *should* be permitted to lead to such disastrous consequences (L. R. Febr.)
140. You *wonder* by what law of right it is that you *should* be the pipe by which other folks are to be supplied (H. M.)
141. Is it to be *wondered* at that short service *should* be unpopular with many of our regimental officers? (N. C.)
142. That uncle Jack *should* win my heart was no wonder (Cax. I. 41).
143. That the humble... Lucille *should* be preferred to her; that Lucille... *should* become thus suddenly of importance; that there *should* be one person in the world... to whom she was less than nothing... *mortified* to the quick a vanity that had never till then received a wound (P. o. R. 170) etc.

Indikativens tempora förekomma dock ej sällan, i hvilket fall snarare sjelfva *faktum* framhålles än det deraf uppkomna *intrycket*.

144. It is the more to be *regretted*... that so little regard to Italian sensitiveness *has been shown* in the French policy in Tunis (T. $\frac{27}{5}$).
145. We *regret* that the Government *did* not *see* their way to limiting operation of the Protection Bill in the future as they have done in the past (D. N. $\frac{27}{2}$).
146. It should, we think, be matter of *regret* that the House of Commons *has felt* bound to forge new weapons (Obs.)
147. I expressed our joint *regrets* that there *was* no hope of our seeing Lady Ellinor (Cax. I. 312).
148. We believe the country will applaud this exhibition of vigour, although all lovers of Parliamentary freedom must *regret* that the licence of debate *has* led to such an abuse of the form (D. C. $\frac{3}{2}$).
149. It is we think to be *regretted* that the motion *was* not made after full consultation with the leaders of the Opposition (D. N. $\frac{3}{2}$).
150. The only *regret* felt must be that they *were* not brought forward at an earlier period (G. $\frac{2}{3}$).
151. It is much to be *regretted* that... the long-expected papers *cannot* be published before the debate (T. $\frac{22}{3}$).
152. However much we may *regret* that, ... the remedy *was* not promptly and severely applied, the pressing business is to see that its application... is made effectual (T. $\frac{7}{1}$).
153. Few will *regret* that the policy of Mr Hayes with regard to the Mormons *will* be sustained by his successor (St. J. G. $\frac{5}{3}$).
154. It will appear, possibly, not an unmixed *grief* that he *was* spared the humiliation of surviving his last defeat (T. $\frac{1}{3}$).
155. Respectable Democrats... are *glad* that the financial crazes... *are* dead beyond chance of revival (Ib.)
156. We are *glad* that there *is* a possibility of an arrangement, but we are also *glad* that Sir Frederick Roberts *is* on his way to Durban, and that the forces... *may* be expected to give a powerful impulse to any negotiations he may open (T. $\frac{8}{3}$).
157. I felt *grateful* that no violent attempt *was* made to raise my spirits (Cax. I. 282).
158. It is a *pity* Mr. Gladstone, when he stood up at all, *was* not more outspoken (M. A. $\frac{18}{1}$).
159. It seems a *pity* that it (the scheme) *was* not tried before London was condemned to the ventilators (D. T. $\frac{11}{3}$).

160. It is a *pity* that these difficulties *were* not foreseen before the underground line was complete (D. T. $11/3$).
161. It must be a *painful reflection* ... that his great chance *came* to him so late in life (P. M. G. $19/4$).
162. The French Press may be justified in *complaining* that the regulation in force ... *is* not so well adapted for throwing light on the all-important question (D. C. $30/4$).
163. The *wonder* is not so much that they *have* so long held their own, as that they *did not give* in long ago (D. C. $24/1$).
164. What *wonder* that ... he *becomes* soured and morose, *loses* his faith in human nature? (H. M. XIV. s. 634).
165. Poor Vivian! said I ... if thou readest these books with pleasure ..., no *wonder* that thou *seemest* to me so obtuse about right and wrong (Cax I. 305).
166. I don't *wonder* you *stayed* so long (Ib. I. 306).

Detta är dock alla ex. på ind. jag funnit; ofvan anförda ex. med *should* utgöra dereremot blott en del af dem jag påträffat.

Ex. på båda konstruktionerna i samma period.

167. It is to be *regretted* that any division *should* have taken place, or that any dissent *was* expressed from the motion of the Prime minister (P. O. $14/3$).

Särskildt bör märkas, att uttryck af *fruktan* eller *fara* icke föranleda detta bruk af *should*. Några exempel må anföras:

168. It is to be *feared* that the ill-feeling which has been excited by the Tunisian business ... *will* rankle and fester until some opportunity of actively venting is found (B. D. P.).
169. It was *feared* at first that the scarcity *would* become a real famine (T. $31/12$ 80).
170. But we *fear* that in a great number of cases the proviso ... *would* create an unceasing cause of dissatisfaction (D. C. $25/1$).
171. It is much to be *feared* that this circumstance alone *will* suffice tediously and unprofitably to protract the debate (Stand. $7/1$).
172. I *feared* that Vivian's manner and way of talk *would* ... displease one who detested presumption (Cax. I. 225).
173. It is to be *feared* that a desire to justify rash statements ... *has* here mingled with a hankering to buy off the advance of Russia (D. T. $1/2$).
174. A very large section of Italian opinion is animated by a violent *fear* that Tunis *is* in danger (M. P. $14/1$).
175. There is ... no reason to *apprehend* that Tunis *is* about to pass from its condition of ... independence (Ib.).
176. There is no longer any serious *danger* that the currency *will* be tampered with (T. $31/12$).
177. Are you not *afraid* that the same wicked disposition *might* make a caricature of your Ulysses? (Cax. I. 259).

Dock förekomma någon gång undantag:

178. My only *fear* is that Blanche *should* become too dreamy and thoughtful (Cax. II. 52).
179. Ought I to incur the *risk* that you *should* give him the knowledge of the world? (Ib. II. 214).

Efter *lest*, i st. f. *that*, är *should* här allmänt brukligt; sällan *might*. Konstruktionen med *that* är dock långt vanligare.

180. The spirit of the age and the tone of art have much cause to fear *lest* the free play of genius *should* be constrained (D. C. $\frac{2}{5}$).
181. Mr. Stanhope expressed some apprehension ... *lest* the unfortunate memorial *should* find itself some day ... isolated (D. T. $\frac{31}{1}$).
182. Without this knowledge there must be a danger *lest* the instructions *should* be misleading (Stand.)
183. I dreaded *lest* he *should* fall back into old habits (Cax I. 255).
184. He was fidgety *lest* the poor tower *should* not make the best figure it could (Ib. I. 313).
185. I dreaded *lest* I *might* be too late to arrest him from so treacherous a crime (Ib. II. 198).

Hos Macaulay: konstruktionen med *should*, uttryckande likaledes all slags tid, är allmän, så efter *regret* (It is to be *regretted* that the prose writings of Milton *should* in our time be so little read. Fabrizio expresses his *regret* that the Italians *should* select for imitation the most trifling pursuits); — *grieve* (The austere Puritan patriot might *grieve* that Bacon *should* be found among the adherents of the worst abuses); — *sorry* (I am *sorry* that any substitute *should* be necessary); — *complain*; *deplore*; *wonder*; (I *wonder* your Lordship *should* spend your strength on so unlikely a matter); — *astonish*; *surprise* (We are *surprised* that Mr. Hallam *should* attach so much importance to this prerogative); — *ashamed* (All this would make us *ashamed* that the sons of the soil of England *should* have been so long neglected); — *angry* (He was angry that the course of justice ... *should* be unrestrained). — Undantag, ehuru mera sällsynta, finnas äfven hos Macaulay: I *rejoice* to see that the standard of morality *is* so high in England, that intelligence *is* so generally diffused ..., that young persons ... *should*, when placed in situations of high importance, be so seldom found wanting. — *Wonder* är tre gånger antecknad styrande indikativ. — Äfven *regret* synes någon gång med ind., hvilket dock ej är af artikelförf. noteradt: He *regrets* that his lot *was* not cast in that golden age (Crit. Ess. III. s. 93).

Efter *lest*, vid fruktans verb, står alltid *should*.

VI. Hjelpverbet *shall*, dock endast under formen *should*, förekommer särdeles regelbundet och allmänt efter en stor mängd talesätt, som uttrycka en åsigt eller ett tycke angående beskaffenheten af den underordnade satsens innehåll. Dessa talesätt äro till formen vanligen, men alls icke nödvändigt, *opersonliga*, bestående af *to be*, *to seem*, *to appear*, *to happen* o. d. i förening med ett adjektiv, ett adverb, eller ett substantiv såsom predikativ eller adverbial. Någon viss tid afses icke med detta *should*.

Sådana talesätt äro t. ex.:

It is strange, singular, odd o. d.

186. It is *singular* that the naval campaign of the Greeks and Turks ... *should* be assigned so little importance (P. M. G. $\frac{24}{1}$).
187. It happened most *singularly* to Trevelyhan that ... he *should* have fallen in love at first sight (P. o. R. 148).
188. It is somewhat *strange* that these proceedings *should* not always be more cautiously taken than they are (D. C. $\frac{16}{1}$).
189. It must strike everybody as *strange* that Sir Evelyn Wood *should* have been a hundred and fifty miles off (M. A. $\frac{1}{3}$).
190. It is *odd* that a nation which shows so much spirit, resolution, and initiative ... *should* be so little able to bring the same qualities into play ... (P. M. G. $\frac{2}{3}$).

191. The *oddity* was that the subjects so selected and treated *should* not come rather from some young barrister... than from so gorgeous a lily of the field (Cax. II. 21).

Dock äfven:

192. *Strange* indeed it is that every fresh proof... *is* received in a perfectly equable spirit (St. J. G. $\frac{4}{5}$).
193. What is yet *stranger* is that the primary objects of the bounty either *are* unmindful of the gift horse... or look it most ungratefully in the mouth (T. $\frac{7}{2}$).
194. If these remarks were actually made, it is *strange* that they *are* confirmed by none of the British soldiers who were present (T. $\frac{16}{3}$).
195. It is not a little *curious* that Carlyle's English fame *was* a kind of echo of that which he had previously won in the United States (Obs.)

Hos Macaulay: It is *strange* (It is not strange that his character *should* have been the subject of fierce controversy. — That such a man *should* have written one of the best books in the world is *strange* enough — m. fl. talrika exempel. En gång dock: It is not *strange* that his first military operations *showed* little of that skill...); — *it is singular* (that in such an art Pitt *should* never have attained to high excellence); — *it is curious* äfven med *should*.

It is natural, unnatural, becoming, due o. d.

196. It was but *natural* that one... *should* have felt a certain tenderness for a person who had so generously suffered for his sake (P. o. R. 159).
197. It is in the *nature* of such service... that they *should* have done så (B. A.)
198. Nothing is more *natural* than that a dog who has been teased by any particular person *should* fly at him (H. M. XIV. 634).
199. It was *natural* that the unfriended wanderer *should* have been thrown into a society, the equivocal character of which had failed to revolt the audacity of an adventurous temper (Cax. I. 301).
200. It was not *unnatural*, and from their view hardly *culpable*, that they *should* make all the use possible of the forms of the House to paralyse the House (Sp. Febr.)
201. Nothing could have been more... *becoming* than that Lord Lytton *should* have visited Russia's chief representative here (M. A. $\frac{8}{2}$).
202. That his name *should* have been vindicated from calumny... was no more than *due* and *fitting* (D. T. $\frac{6}{5}$).

En gång blott:

203. It is only *natural*... that such an one... *turns* to this bookshelf with a full consciousness of his own deficiencies (Ed.)

Hos Macaulay: *it is natural* alltid med *should* (It was *natural* that this *should* be the case; m. fl. talrika exempel).

It is desirable, surprising, amazing, humiliating, repugnant.

(Dessa kunna äfven t. f. af sin betydelse rubriceras under dels I, dels V.)

204. It *is* not *desirable* that their proposals *should* be rushed headlong through the House (G. $\frac{2}{2}$).
205. It was *desirable*... that at such a moment the Executive *should* not be weakened (Times $\frac{7}{1}$).
206. It is somewhat *surprising* so skilful a debater *should* have dwelt so strongly upon the fact... (M. P. $\frac{7}{1}$).

207. *It is amazing* that any responsible body of men ... *should* ... commit themselves to a wholesale scheme of State robbery (Stand. $35/1$).
208. It seems perfectly *humiliating* that the House of Commons *should* refuse the oath to Mr. Bradlaugh (Sp.)
209. The idea that troops *should* be sent from England to assist to conquer the Basutos ... will however ... be *repugnant* in the extreme (Stand. $21/12$)

Hos Macaulay: *it is desirable* alltid med *should* (It is desirable that every institution *should* have a main end. — Ofta förekommande).

It is good, well, better, best, worse.

210. If there is anything in this line of argument, it is just as *well* that it *should* be remembered on the present occasion (Stand. $22/2$).
211. It is for the *good* of the Parliamentary institution ... that the Opposition *should* have vindicated itself (G. $15/2$).
212. It would be infinitely *better* that the whole matter *should* be left to the unfettered conscience of Parliament (D. T. $3/5$).
213. Austin had been thinking that it was *best* that I *should* leave London (Cax. I. 295).
214. Nothing *worse* could befall France ... than that she *should* be in the hands of a statesman of half-demagogical, half-dictatorial temper (Ex.)

samt med indikativen:

215. It is *well* that the concurrence of both political parties ... *will* prevent recrimination (S. R.)
216. Would it not be better, sir, that I *went* alone (Cax. I. 275).

Hos Macaulay: *it is good, better, bad* alltid med *should* (It is *good* that there *should* be such a man as Charles in every league of villany; etc.)

It is important, essential, necessary o. d.

217. It is far more *important* that the new peer *should* remain at home ... than that he *should* fill the post for which he is the best qualified soldier (M. A. $8/3$).
218. We think it of great *importance* that all Englishmen *should* admit to the full that the way ... was in the best sense revolutionary (Sp.)
219. It is therefore a matter of undoubted *importance* that the engineers ... *should* be thoroughly trained (M. P. $19/3$).
220. It is *essential* that the Speaker *should* act with a resolute determination (M. P. $26/1$).
221. It is *essential* to the peace ... that the elements of disquiet *should* no longer exist in the East (D. C. $1/3$).
222. *The essential thing is* that it *should* not be forgotten or ignored (Stand. $31/5$).
223. It is of the *essence* of the "Clôture" that the initiative step for proclaiming it *should* be taken by the members of the Assembly (Stand. $3/2$).
224. It was necessary that I *should* lose no time in seeing Vivian (Cax. I. 296).

Utan *should*:

225. Is is comparatively *unimportant* that she and her mate *appear* to be as happy ... as they would have done (L. R.)

Hos Macaulay: *it is important, essential*, alltid med *should* (It is *important* that there *should* be a division of labour; -- etc.).

It is satisfactory, right. .

226. It is at any rate *satisfactory* that the Materialists ... *should* have resumed their normal relations (D. N. $15/3$).
227. It is highly *satisfactory* that it *should* have been placed upon public record thus early by Lord Salisbury (Stand. $31/5$).
228. That she (Peru) *should* have the worst of it is a most *satisfactory* result (Tr.)
229. It is *right* that they *should* not be exposed to unnecessary peril (Stand. $7/5$).
230. It is quite *right* that resolutions such as that ... *should* be ... brought before Parliament (T. $30/4$).
231. It is perfectly *right* that the landlords *should* be made to pay for operations which are designed to benefit the land (M. A. $1/2$).

Följ. citat visar först *indikativ* och straxt derefter *should*:

232. It is *satisfactory* that the Duke of Argyll *has* come round to the view of Lord Lytton ... The papers ... will turn out most valuable factors in comparing the policy of the present Ministry with that of their predecessors, and on this ground it is *right* that the different estimates put upon them by members of the two Governments *should* be clearly kept in mind (G. $8/2$).

Macaulay har *it is right* med *should* (It is right that government *should* exist),

It is time.

233. *It is high time* the intensity of reformed French military organisation *should* be put to test (T. $3/3$).

Dock äfven:

234. *It is high time* that mischievous nonsense of this kind *was* definitely put a stop to (Obs. $23/1$).
235. We cannot help thinking that *it is high time* the Ministry *vouchsafed* the country some information respecting its policy (M. A. $18/1$).

Hos Macaulay, med *should*.

236. It is in some measure *inaccountable* that Carlyle *should* have no word to speak of the greatest spiritual phenomena (Stand. $7/2$).
237. It is very *wonderful* that we *should* have more than one general for every regiment (E. C.)
238. It is intelligible enough that Mr. Gladstone *should* be making some attempts to tinker up a condition more favourable to us (G. $3/5$).
239. It is *reasonable* enough that the lowlying districts ... *should* pay more than Hampstead (St. J. G. $31/1$). — Mac.
240. It was *indispensable* ... that our authority to require satisfactory explanations of the Ameer *should* make itself felt (T. $9/2$).
241. It would be *needful*, as soon as Parliament reassembled, that the most complete statement ... *should* be laid before it (D. N. $18/1$).
242. But it is *imperative* that the English people *should* know how matters really stand (Stand. $9/2$).
243. It seems *preposterous* that it *should* in this way get hold of millions (S. R.)
244. ... It would be *unfair* to the landlord that the construction, barred by such an addition, *should* be put on the Bill when it becomes an Act (S. R.)

245. It is not *enough* for him that these conceptions *should* be approved as good, unless the are admitted as inventive (P. o. R. 186).
246. That a man in this blessed nineteenth century *should* be such a Vandal! and that my uncle Roland *should* talk in a strain that Totila would have been ashamed of... was *enough* to make one despair of the perfectibility of our species (Cax. I. 324).
247. Now, that after such a proposal as this the French Minister *should* deliberately write a note denying... is simply *monstrous* (Sp.) — Mac.
248. It is not to be *endured* that in pursuing this sinister line of conduct they *should* attempt to crush the free will of their colleagues (T. $\frac{1}{6}$).
249. It is certainly *anomalous*... that a person who has been declared... not to be a member of Parliament *should* sit and vote (G. $\frac{15}{3}$).
250. It must be *prejudicial* to the interest of the navy that the number of officers allowed to enter the service *should* be so great (M. P. $\frac{19}{3}$).
251. It is rather *characteristic* of him that he *should* have laid down very strict rules... (G. $\frac{1}{3}$).
252. That a motion which the Vice-Chancellor... disapproved *should* have received less than forty votes is a *fact of almost startling significance* (D. N. $\frac{25}{2}$).
253. It is *no light thing* that a quarter of a million of people *should*... be deprived of the protection (F. J.) — Mac.
254. It is *incredible* that the chief of a great political party *should* suppose that accidents of this sort are enough to account for Irish disaffection (P. M. G. $\frac{2}{3}$).
255. It is a *matter of congratulation* that the law... *should* be thus clearly defined (Obs.)
256. It is a *scandal* that such loose legislation *should* be possible (M. A. $\frac{12}{3}$).

Utän *should*; med *may* eller indikativén.

257. It is *conceivable* that the rancorous abuse of extreme partisans on both sides... *may* be not wholly unconnected with the substantial justice of the measure against which it is directed (D. N. $\frac{10}{5}$).
258. It is so *material* that the Boers, if they please, *may* make its non-arrival the ground for further postponement (D. T. $\frac{16}{3}$).
259. It was *fortunate*, in one respect, for me that *I had* seen a little of the real world... before I came to that mimic one (Cax. I. 332).
260. It is however *an extenuating circumstance* that when at last they took action, they *did* so to good purpose (G. $\frac{25}{4}$).

Hos Macaulay förekomma, utom de nämnda: *it is inconceivable, bad, insufferable, shocking, ridiculous, intolerable, extraordinary, absurd, inexplicable, remarkable, fit, proper, expedient, convenient, inconvenient, agreeable, unacceptable, sufficient, hard, dangerous, disgraceful, an evil* — alltid följda af konstr. med *should*.

Följande talesätt må särskildt märkas:

It is possible föredrager i detta fall *may (might)* framför *should*.

261. It is *possible* that they *may* prove even too restrictive, should the sort of obstruction... one day recur on any less national class of issues (Sp.)
262. It is *possible* that the rising of the Boers *may* lead to a general insurrection (M. A. $\frac{21}{12}$).
263. It is *possible* that their overtures *may* partially explain the warlike attitudes of the Greek Government (S. R.)
264. It is at least *possible* that such interposition *might* take place (D. N. $\frac{2}{3}$).

265. It is *possible*, when it is printed, that we *may* find adequate means devised for giving it effect (M. P. $10/1$).
266. It is *possible* that the leaders of the rebellion *may* be encouraged by the promotion of their most conspicuous advocate (S. R.)
267. It is *possible* that, if the whole business had not been... mismanaged by the Government... a way out of the deadlock *might* have been found long ago (G. $10/5$).
268. It is just *possible* that the German Ambassador, if his master is sincere — which is doubtful — *may* be able to offer the Porte certain financial inducements (Sp.)
269. It is quite *possible* unconditional submission *may* be insisted on as a condition precedent to a final cessation of hostilities (M. P. $8/3$).
270. It is of course *possible* that even now they *may* be in a mood which will render negotiation difficult (D. N. $8/3$).
271. It is quite *possible* that a docile majority in the Lower House *may* pronounce an approval of the Ministerial policy (M. P. $5/3$).
272. It is just *possible* that... these good intentions *may* outlive the first months of Mr Garfield's occupancy of the Presidential mansion (Stand. $5/3$); .

äfven *indikativen*; ej sällan:

273. Bad as this is, it is *possible* that worse *remains* behind (P. M. G. $18/1$)
274. It is *possible* that the agitators *feel* already that they are losing ground (T. $7/1$)
275. It never was... believed *possible*... that all laws governing the Church *are* liable... to be altered by Parliament (Ch. R.)
276. It is *possible* that the Boers *got* between our troops and the ammunition waggons (P. M. G. $28/2$).
277. It is *possible* that men who seemed great so long as they were his rivals *will* lose something of their eminence now that he is gone (Stand. $10/3$).
278. It is just *possible* that, with the graver responsibilities which Lord Salisbury will now assume, a greater sobriety... of conduct and language *will* be developed in him (D. N. $9/5$).
279. It is of course, *possible* that Mr. Kruger *was* deeply engaged elsewhere, or that he *was* consulting with his adherents (D. T. $16/3$).
280. Was it *possible* that the lost *lived* still? (Cax. II. 105).

Intet enda ex. med *should* kan jag förete.

Hos Macaulay: *it is possible* står endast i *nekande* eller *frågande* form med *should* (*Is it possible* that your laws *should* suffer the unbelievers to exist as a party? — It was *hardly possible* that this union *should* be durable etc.); — i *jakande* form med *may* (*It is possible* that some persons *may* imagine that we are writing in defence of the voluntary system).

It is impossible, med *should*:

281. It is *impossible* that such a blunder *should* remain undetected (Stand. $9/3$).
282. They will doubtless reflect that, but for the energetic action of those same persons, it would have been *impossible* that men *should* be arrested in their country (D. C. $9/3$)

och med *ind.*:

283. I thought it *impossible* but that the devil within him *would* be softened by that contact (Cax I. 259).
- 284½. It is *impossible* that your whole fortune *can* be involved (Cax. II 16).

Macaulay har här äfvenledes *should* (And so it is *impossible* that England *should* be any longer governed as it was governed under the four first princes. — It was *impossible* that he *should* write anything on such a subject).

It is probable, improbable, likely, unlikely föränleda, enligt regel,
icke konstruktionen med should.

284. It is too *probable* that measures of additional severity *have* engaged Mr. Forster in Ireland and *will* be the subject of deliberation when he rejoins his colleagues to-morrow (D. N. $\frac{1}{6}$).
285. It is *probable* that one effect of the issue of a Royal Commission *will* be to establish... something like a justitium (T. $\frac{8}{4}$).
286. It seems *probable* that the change... *will* be in the direction advocated by Sir William (D. N. $\frac{2}{5}$).
287. It is, on the whole, *probable* that... further attempts *will* be made to unite all the countries where Greek is the prevalent language... It is *probable* that Greek ambition *will* point in another direction (S. R.)
288. It is *probable* that the fighting *will* be of very determined description (Stand. $\frac{7}{2}$).
289. It is *probable* that a Commission *will* be appointed (D. C. $\frac{1}{3}$).
290. It is far from *improbable* that we *may* find ourselves compelled... to land troops at Cape Coast Castle (M. P. $\frac{7}{2}$).
291. It is not *improbable*... that the appearance of a force... *will* be followed by a dissolution of the Boer force (T. $\frac{21}{12}$).
292. But, at the same time, it is, to say the least, *improbable* that they *will* do anything of the kind (S. R.)
293. Thus it is not at all *improbable* that our retreat... *may* be marked by occurrences... which will not redound to the credit of the British name (D. T. $\frac{22}{3}$).
294. It is highly *improbable* that the proceedings of yesterday *will* make the constituents... less inclined (D. N. $\frac{11}{3}$).
295. It is not *likely* that evidence for the prosecution *will* be forthcoming, or that assistance *will* be given (T. $\frac{4}{5}$).
296. Is it *likely* that one of these limitations *will* satisfy those who regard the Reformation as an ill-set bone to be broken again?...
297. But it is not too *likely*, on the other hand, that Parliament *would* be very reluctant to stir in the matter (T. $\frac{8}{4}$).
298. It is far more *likely* that this state of things *is* the result of a different cause altogether (G. $\frac{14}{1}$).
299. It is not very *likely* that the Assistant Commissioners *will* report very strongly in its favour (Stand. $\frac{20}{1}$).
300. Nor is it *likely* that the feeling of discontent *would* have been shown in a more formidable manner... had it not been for the occurrence of the Basuto war (M. P. $\frac{21}{12}$).
301. It is *likely* enough that Peru *will* have to lose those guano beds and nitrate grounds of Tarapaca which were at the bottom of the quarrel (T. $\frac{21}{1}$).
302. There is no *likelihood* that the provision which will muzzle Irish obstruction *will* touch any form of Parliamentary obstruction hitherto known (M. A. $\frac{18}{1}$).
303. It is only too *likely* that the zeal of the Conservatives... *may* relax now that the business is less palatable (P. M. G. $\frac{15}{3}$).
304. It would be *likely* that the danger of a collision *might* be after all arrested (G. $\frac{28}{2}$).
305. It is admitted to be *unlikely* that the Boer leaders *will* be able to give us satisfaction (St. J. G. $\frac{4}{5}$).
306. It is *unlikely* that the English General *would* have made any attack upon the Boers..., but *would* rather have contented himself with concentrating all his available forces (M. P. $\frac{8}{3}$).
307. It seems not *unlikely* that they *may* be disposed to accept terms (D. N. $\frac{8}{3}$).

Blott en gång *likely* med *should*:

308. It was scarcely *likely* that the moral sensibilities of the country *should* revolt against the "régime" (Stand. $10/1$).

Hos Macaulay: *it is probable* aldrig med *should* (It is probable that his institutions *would* have survived him. — It is *probable* that his plans *would* have been carried into complete effect. — It is *probable* that he *was* incompetent to perform the duties of the place. — It is *probable* that we *may*, at no remote time, resume the subject. — m. fl. talrika citater.); — *it is improbable*, två gånger med *should* (That Tickell *should* have been guilty of a villany seems to us highly improbable, etc.), fyra gånger med *would* (It is very *improbable* that it *would* have left deep traces of its existence. — It is not *improbable* that his career *would* have been prosperous . . . etc.), samt äfven med *may* (It is not *improbable* that Hastings *may* have been willing to resort to an expedient agreeable to the Chief Justice). — På *it is likely* och *unlikely* med åtföljande att-sats finnes intet exempel från Macaulay citeradt.

Det torde böra anmärkas, att sådanaopers. uttryck som *it seems*, *it appears utan* någon bestämning icke föranleda konstr. med *should*.

309. It *seems* that the reserve ammunition *was* not taken to the summit of the Majuba Mountain (M. P. $28/2$).
310. It would *seem* that his views on the subject of youthful offenders *have* somewhat cooled down (G. $14/1$).
311. It *appears* to us that for the purposes of punishment the two false oaths *would* be one and the same perjury (M. P. $12/3$).

Följande och liktydiga talesätt styra aldrig konstr. med *should*: *it is clear*, *obvious*, *evident*, *plain*, *true*, *certain*, *sure*, *there is no doubt*.

312. It is *clear* that . . . she *is* in no doubt at all (M. A. $25/1$).
313. It is now only too *clear* that . . . the Boers *will* have the option of accepting or rejecting (M. P. $29/4$).
314. It is *clear* that the difficulty *will* arise when the work of inquiry is over and the task of legislation begins (T. $8/4$).
315. It must be too *obvious* to him . . . that the arrangements *have* receded somewhat in other directions (G. $3/5$).
316. It seems *obvious* that, though it would prevent motions for adjournment, it *would* not empower the Speaker to close the debate (D. N. $3/2$).
317. It is *evident* that the events of the last few months *have* not left that cordiality unimpaired (D. N. $30/4$).
318. There is the clearest *evidence* . . . that individual Boers *encouraged* him to hold out against him (St. J. G. $25/1$).
319. If they cannot live by their land, . . . it is *plain* that they *had* much better abandon it (D. C. $25/1$).
320. It is *plain* that the Irish obstructives *will* not act upon such hints as these (Stand. $18/1$).
321. It is *true* that what may be called "contentious proceedings" in supply *have* been postponed (St. J. G. $15/3$).
322. It is by no means *certain* that all of their fallowers *are* equally resolute (G. $25/1$).
323. It is by no means *certain* that England *will* or ought to do so (T. $1/2$).
324. Is it so *certain* that concession *will* enable us to dispense with coercion . . . ? (Stand. $10/5$).

325. We are by no means *sure* that literature at large *gains* (T. $\frac{1}{2}$).
326. *There is no doubt* that the mighty Power, England, *will* be able to overcome the movement (P. O. $\frac{12}{3}$).
327. It cannot be *doubted* that Mr. Bradlaugh *will* see the propriety of confining it within narrower limits (Stand. $\frac{15}{3}$).

Angående dessa talesätt har granskaren af Macaulay intet anfört, hvadan bruket hos denne förf. alltså är detsamma som det här ofvan påpekade.

Artikelförfattaren anmärker till slut, att, hos Macaulay, *Infinitiv* vid opersonliga uttryck förekommer mycket mera sällan än konstr. med *should*, men dock temligen ofta (The Prince *thought it better to be* the deputy of an absolute king than the King of a free people. — etc.).

Huru vanlig den opersonliga konstruktionen med att-sats (isynnerhet den med *should*) äfven är i det material jag genomgått, torde framgå af de talrika fall jag här ofvan anfört, hvilka likväl äro långt ifrån alla jag påträffat. Såsom ett sista exempel på denna omtyckta konstruktion må anföras dessa få rader:

328. It is *desirable*, though not *indispensable*, that he *should* be an effective debater; and it is not *necessary* that he *should* possess the qualities of a statesman. In politics... it is *convenient* that deliberate choice *should* coincide with natural selection (S. R.)

VII. Efter verba och talesätt (äfven underförstådda) som uttrycka en *föreställning*, en *tanke* eller ett *yttrande*, betecknas den beroende satsens futurbegrepp (utan bibetydelse af *vilja*) med *shall*, så vida båda satserna hafva *samma* subjekt (indirekt tal). Hufvudsatsens konstruktion får ej vara passiv.

Efter *presens* i hufvudsatsen står formen *shall*; efter *preteritum*, formen *should*.

329. To this message Colonel Anstruther *returned the only answer*... that he *should* carry out his instructions (D. N. $\frac{15}{1}$).
330. *He said* that he believed he had at last hit on the right way, and *should* keep to it (Cax I. 330).
331. Fortunately, as he deemed, for the plans he began to meditate, we were all leaving London — he *should* have the stage to himself (Ib II. 192).

I följande förklarar dock icke bibetydelsen af *vilja* bruket af *will*:

332. The Government, no doubt, *believed* that they (the Government) *would* awe the Boers by the mere display of force, and therefore, without intending to proceed to hostilities, inserted a paragraph in the Queen's Speech proclaiming their intention to vindicate the Queen's authority (M. A. $\frac{30}{4}$).
333. But does a single Member of the Liberal party *suppose* that, if he voted for a Committee to draw up such a catechism, he *would* ever be returned again as a Liberal by his constituency? (Sp.)

Ett par exempel från Macaulay:

The vile agent *is certain* that, whoever may be ruined, he *shall* be enriched. — He really seems to have *believed* that he *should* induce them to renounce the Articles. —

b. Satser inledda af ett frågord (indirekta frågsatser).

Här förekommer äfven bruket af *shall* för att beteckna en tillkommande tid, som är beroende af en i hufvudsatsen uttryckt *vilja*, *bestämmelse* etc., eller *ovisshet*. Framför allt brukas detta hjälpverb, alltid under formen *should*, efter *why*, då skälet till något blott antaget, icke verkligt, skall framhållas.

334. It was reserved for the Commissioners to determine where the new frontier line *should* be drawn (M. P. $\frac{29}{4}$).
335. When, where, and how one *shall* be buried depends, therefore, not upon oneself, but upon others (G. $\frac{9}{3}$ 82).
336. They had met in high council to determine what *should* be brought into common stock... and what *should* be laid aside (Cax. II. 86).
337. How it *shall* be managed is a problem for Convocation (Ib. $\frac{31}{12}$).
338. It was every reason why it *should* be supported by the Conservative party (Stand. $\frac{31}{5}$).
339. There are many reasons why they *should* not recede from their position (Ib.)
340. It may fairly be asked why the men... *should* be thanked when they have done their duty (D. N. $\frac{5}{3}$).
341. But the fact that they have done this is no reason why Ministers *should* suspend urgency (P. M. G. $\frac{5}{3}$).
342. There is no reason why the task *should* be better performed by the Commission (T. $\frac{8}{4}$).
343. There is no sufficient reason *why* she (England) *should* fight him (B. M. N. $\frac{7}{2}$).
344. What reason is there *why* they *should* decline offers which... (M. P. $\frac{1}{2}$).

Då mera innehållets *verklighet* skall framhållas, förekommer indikativten.

445. Competent observers began... to wonder *what* fate *would* have awaited the shattered force, if it had struggled through the Drakenberg (T. $\frac{1}{3}$).
346. We wonder *why* people *are* so unkind and *why* they *are* so slow in giving us... (H. M. XIV. 635).
347. The Times published a leading article... giving the presumable reasons *why* Sir George Colley *ventured* upon an advance into the Transvaal (M. A. $\frac{31}{1}$).
348. The French Foreign Minister has had the courage to state... the reasons *why* the public peace *is* imperilled (D. T. $\frac{15}{1}$).
349. Mr. Trevelyan's speech was... interesting in those passages which explained the reason *why* it *is* not necessary to keep up such a number... (D. N. $\frac{19}{4}$).
350. We are still at a loss to know why the frontier which satisfied Lord B. and Lord L., *fails* to satisfy them now, *why* it *is* more necessary now than it was then to saddle ourselves with the hateful burden... (T. $\frac{5}{3}$).
351. I see now *why* you *wished* to conceal yourself from my friend (Cax. II. 197).

B. Finalsatser.

Äfven i dessa satser, då de stå under inflytande af en *önskan*, en *vilja*, ett *bestämmande* etc. brukas *shall*, för preteritum *should*.

352. All serious thinkers... seemed to agree to the three following postulates... 3rdly, that it was only possible to have such a reserve... by altering the terms of the soldiers engagement, so that... he *should* pass the remaining portion of that engagement as a reserve man in civil life (N. C.)

353. The relations between the Boers and the native races ... must be so arranged that they *shall* not provoke the disorders... (T. $\frac{8}{3}$).
354. It (the nation) desires such unity in the state that it *shall* be able to collect the entire force of the country (Ib. $\frac{27}{5}$).
355. But in order that she *should* be kept back from rashness it is above all things necessary that she should feel confidence... (D. N. $\frac{20}{12}$).
356. How many years are you my senior, asked Vivian..., that you *should* play the mentor? (Cax. I. 307). N. B. *should* efter pres.

Deremot vid ett blott framtidsförhållande:

357. There is in this country so strong a desire to see this unhappy business brought to a close that no step to that end *will* be criticised in an adverse spirit (T. $\frac{8}{3}$).
358. Lord Castleton has arranged all, so that his name and madness *will* never be known (Cax. II. 167).

Finalsatser inledda af *lest* hafva *should*. Exemplen sällsynta.

359. All these contingencies should be borne in mind, lest the unfortunate memorial *should* find itself some day ... isolated (D. T. $\frac{31}{1}$).
360. I would not mention it in my letters home, lest I *should* revive the mere idea of it (Cax. I. 333).

Hos Macaulay: *lest* alltid med *should* (A little girl dares not go into a dark room, lest she *should* feel the teeth of the monster at her throat. — He generally left the House before the division, lest he *should* seem to give countenance to their extravagance. — Talrika exempel). Exempel på finalsatser inledda af *that* äro icke citerade.

C. Relativa satser.

I dessa satser brukar futurbegreppet uttryckas med hjälpverbet *shall* i det fall att innehållet af den talande icke betecknas såsom något, hvilket *verkligen* kommer eller icke kommer att ske, utan såsom något, hvars inträffande (eller icke) blott hvilar på ett *antagande*, en *möjlighet*, en *föreställning*, en *åstundan*, en *vilja*, en *bestämmelse*, ett *beslut*, eller dylikt.

Efter presens i hufvudsatsen står vanligen *shall*, efter preteritum *should*.

361. He would be a bold man who *should* pretend to foretell how long it would take the House of Commons to devise a set of rules fulfilling the conditions laid down by Mr. Gladstone (D. T. $\frac{22}{2}$).
362. Well persuaded as I am that two and two make four, if I were to meet with a person of credit, candour, and understanding, who *should* sincerely call it in question, I would give him hearing (Cax. II. 273).
363. It would fare ill with any Minister who *should* venture to ignore this feeling (of honour). D. N. $\frac{23}{3}$.
364. The man who *shall* devise machinery by which some portion of the excessive... tasks now laid upon the House of Commons *shall* be shifted to the more free... hands of local authorities, will confer a blessing upon his country which will entitle him to be reckoned among the permanent benefactors of his time (P. M. G. $\frac{9}{3}$). Jfr. det sista *will* med de båda *shall*!
365. They have also ... under their consideration the possibility of making some change which *shall* tend to diminish the temptation to excessive drinking (D. N. $\frac{13}{3}$).

366. The collapse of our military power ... was so appalling that ... it frightened the nation, and set our educated officers a-thinking ... to devise some scheme which *should* be capable of saving us from its possible repetition in the future (N. C.)
367. It is odd that a nation which shows so much spirit, resolution, and initiative ... should be so little able to bring the same qualities in constructing a policy which *shall* prevent these unwelcome conflicts (D. N. $\frac{3}{3}$).
368. England was not ... prepared to adopt the principle of universal service, but the creation of a reserve, the men composing which ... *should* during peace follow civil avocations ..., seemed peculiarly suited to the genius and habits of the English people (Ib.)
369. All serious thinkers ... seemed to agree to the three following postulates: 1st, that for the protection of these islands ... we might at any moment find it necessary to put in the field an army of about 60,000 men, which *should* have behind it a thoroughly efficient reserve (Ib.)
370. This last defeat makes it incumbent on the nation to put forth its strength in a manner that *shall* unmistakably retrieve our military reputation (M. P. $\frac{28}{2}$).
371. They wish to place all the national collections under one management, whose understood duty it *shall* be to chop them up into fragments equal in number to the towns which *may* please to set up free libraries (G. $\frac{9}{3}$ 82).
372. Parliament would not have intended that ... the whole kingdom should be covered with a network of telegraphic wires, over which the Government *should* have no right or control (D. N. $\frac{21}{12}$).
373. In fact, they propose that the farmer shall have a new kind of statutory tenure ... held subject to the payment of a rent, the amount of *which should* be fixed neither by the landlord nor by the tenant (D. C. $\frac{25}{1}$).
374. Nor will there be less difficulty experienced by the Commissioners when they come to determine the guarantees which *shall* be given for the protection of the rights ... of the English colonists (M. P. $\frac{29}{4}$).
375. I believe that Diogenes would have ... felt that, with the shadow of the stately hero, something of glory had gone from that sun, which it *should* darken no more (Cax. II. 96).
376. They are thoroughly determined that the "Scrutin" which M. Gambetta prefers shall be the "Scrutin" by which the rotes *shall* be taken (S. R.).
377. Let a committee be appointed to draw up a little catechism through which every Member *shall* be put before he takes his oath (Sp.)
378. He promises to ask Congress to fix the tenure of the minor offices ..., and to prescribe grounds upon which removals *should* be made during the terms for which the incumbents have been appointed (T. $\frac{5}{3}$).
379. We think they ... deserve credit for their resolve to keep our fleet up to the mark ... by adopting a normal scheme under which a certain amount of tonnage *shall* be added to the navy every year (M. A. $\frac{19}{3}$).
380. Lord Northbrook has resolved to build a vessel which *shall* not only "have the heels of anything", but be able to deal with anything (Ib.)

Förekommer *will* i relativa satser af sådant innehåll, har det betydelsen af *vilja*.

381. But for him who *will* read, who *will* work, who *will* seize the rare advantages proffered, who *will* select his friends judiciously — there is plenty to make those three years rich with fruit imperishable (Cax. I. 331).
382. Note yonder that precipitous fall ... He who *would* travel on foot through the pass of that defile ... stops his nose, averts his eyes, and hurries along through the squalor of the grim London lazzaroni (Cax. II. 104).

Hjelpverbet *may* brukas också i dylika relativsatser med ungefär samma betydelse som *shall*.

383. It is also secretly thought ... that he (Prince Bismarck) may force on a war which *may* enable him ... to paralyse Russia (Econ.)
384. The Admiralty, of course, may devise a mode whereby the benefits of continuous service *may* be preserved (D. T. 19/3).
385. Mr. Peck ... had been found to advance the sum necessary ..., authorising Mr. Tibbets to make any change ... that *might* be advisable (Cax. II. 7).

Se äfven ex. 371.

För jämförelses skull må anföras några exempel på vanligen förekommande relativa satser, i hvilka innehållet betecknas af den talande som något, hvilket *verkligen* kommer eller skulle komma att ske (eller icke).

386. It is much to the credit of the Senate of the Royal University ... that they seem to be aware of a grave peril, and to guard against it, by decreeing regulations and inducements which *will* tend to obviate the necessity for "cram" (F. J. 12/3).
387. We may therefore glide into a series of truces, under cover of which the peace negotiations *will* go on with the armed bands holding fortified positions within the borders of Natal, and laying siege to British garrisons ..., *which*, until surrendered, *will* be a portion of Her Majesty's dominions (D. T. 16/3).
388. We are apparently content to go on negotiating with men who, it is perfectly clear, *will* be unable, whatever their own good faith, to enforce on their countrymen the acceptance of the arrangement agreed upon (St. J. G. 4/5).
389. There are men in the Cabinet upon whom Englishmen *would* be content to rely (M. A. 21/12).
390. Sir Bartle Frere — the one man who *would* without a doubt have prevented this hostile action of the Boers (Ib.)
391. They (these words) are wide enough to cover any instrument that *will* ever be invented to transmit messages by means of ... electricity (D. T. 21/12).
392. And the House of Commons have carried the least that will be effectual with a promptitude ... which *will* go far to daunt those who *would* be likely to measure their strength against the House again (Sp.)
393. It has pleased heaven to withdraw from his side one who *would* have been worthy his alliance (Cax. II. 107).
394. If this Report is to be accepted, it is not the tenants who *will* need protection from eviction (Stand. 23/1).
395. If prematurely relieved of all restraints of intercourse he (the Indian of the wilderness) is apt to fall into the hands of elements of population whose influence upon him *will* not be elevating, he is in danger of becoming a drunkard ... (P. O. 8/3).
396. There will always be a certain class of minds who *will* speculate on the religions of the future (P. O. 19/3).
397. It depends upon the administration of the United States whether the race shall be ruined ... or receive a new vitality which *will* enable it to exist (P. O. 8/1).
398. It is scarcely too much to say that ... any decision which *would* not have the effect of strengthening the hands of the Conservative leader ... would be of evil augury for the entire party (M. P. 9/5). — Jfr *would* i ex. s. 26 r. 11 uppfir.: "Of the ten" ...
- 398 . Every one knows that any Land Bill whatever, which *would* have a chance of passing, or which it *would* be worth while to pass, must be founded ... upon those points (T. 19/4).

Hos Macaulay: relativsatser med *shall*:

Woe to those who in disgust *shall* venture to crush liberty! — And happy are those who, having dared to receive her in her degraded shape, *shall* at length be rewarded by her in the

time of her beauty and her glory. — He who *shall* propose it, will be much bolder than I. — Every man who *shall* eat meat on Fridays and Saturdays, shall pay a fine — — —

Can Mr. Soutley construct any institution which *shall* secure to us the guidance of an infallible opinion? — It is impossible for you to do anything that *shall* be at once honourable to yourselves and useful to the country. — Give us some reason which *shall* prove that your policy is entitled to support. — To every bill which *shall* seem to me likely to promote the real Union . . . , I will give my support. — The electors have sent me . . . charged to do . . . such things as *shall* be proposed.

The spell loses its power; and he who *should* then hope to conjure with it would find himself . . . mistaken. — We infer that no poet who *should* affect that metaphysical accuracy, would escape a disgraceful failure. — Of the ten thousand clergymen . . . there is scarcely one who would not say that a man who *should* leave his country . . . and who *should* terminate his life by martyrdom, would deserve the warmest admiration. — A man who *should* act on the supposition that all people were influenced by the religion which they professed, would find himself ruined before night. — What should we think about a connoisseur who *should* tell us that this painting was not correct? —

It would be scarcely possible for a man of Mr. Southey's talents and acquirements to write two volumes so large as those before us which *should* be wholly destitute of information and amusement. — A prophecy which *should* mean that the Jews would never be admitted to all the rights of citizens, would be a false prophecy. — Would it be judicious to publish an edition of Hume's History of England, in which large extracts from Pepys *should* be incorporated with the original text? — etc. *)

*) Följande diskussion mellan språkmän öfver användningen af *shall* i en relativsats, som förekommer i den berömda engelske språkmannen G. P. Marsh' anmärkning till Websters Ordbod, samt är kriticerad af amerikanen J. P. Moon, synes mig vara af intresse att här anföra. Denna diskussion står att läsa i sist utkomna häftet af E. Kölbings tidskr. *Englische Studien* (V. b. I. h.) s. 257—258 — hvilket just under tryckningen af denna uppsats kommit mig tillhanda — uti en artikel, benämnd: *Bemerkungen zu Storm's: Englische Philologie*, och undertecknad *Thum*, en bekant tysk språkman, hvilken jag äfven längre fram har tillfälle att återropa. Det heter i denna artikel:

'Seite 253' (i prof. Storms bok) 'lesen wir:

'Marsh schreibt: "But though we have held ourselves aloof from this great enterprise, the orthography which *shall* be adopted by the editors of this lexicon, will probably be universally accepted etc. Hier will Moon, dass es *will* heissen soll, weil es die dritte pers. sing. fut. ist. Es scheint ihm also nicht bekannt zu sein, dass *shall* in Nebensätzen, um die Ungewissheit zu bezeichnen, gebraucht wird, eine regel, die sich in den meisten grammatiken findet, s. meine bemerkungen in Bennett's Praktische Laerebog s. 117."

'Dazu die fusnote:

'Hierüber bemerkt indessen Sweet: "The *shall* you quote seems to me objectionable; I should say: the orthography adopted by . . . will be . . . or whatever orthography is adopted . . ." The general principle is to mark the futurity only once when a subordinate clause is subjoined to a principal one." Dies ist als der gebrauch der umgangssprache vorzuziehen. Ein anderer englischer correspondent bemerkt zu der stelle: "I think *shall* is wrong. I should write: the orthography which will be adopted etc. I think *shall* is stilted and bad." Auch ich würde *will* vorziehen; ich möchte nur, damit Marsh sein recht werde, hervorheben, dass *shall*, wenn auch feierlich oder pedantisch, und nur dem litterarischen, nicht dem lebenden sprachgebrauch angehörend, doch in solchen sätzen bei englischen schriftstellern häufig ist. Whoever *shall* now compare the country round Rome with the country round Edinburgh, will be able to form some opinion (Macaulay: judgment) as to the tendency of Papal domination. Macaulay, Hist. of Engl. I, 47; s. Mätzner, Grammatik II, 38. Man findet oft: He who shall read this etc. I hope to see Lausanne again, when my labours shall have terminated. Dick. Lett. I, 225. Sogar im gespräch: You can have nothing to do with it, till he shall speak with you. Troll. Popenjoy II, 82."

'Ich glaube nicht,' (anmärker nu Thum) 'dass das *shall* in dem vorliegenden satze von Marsh sich rechtfertigen lässt. Da die annahme der feierlichen prophetischen rede hier absolut ausgeschlossen ist, so kann dieses *shall* für das ohr des Engländer nur wie ein versprechen oder wie eine drohung klingen. In Macaulay wird sich schwerlich ein derartiges *shall* aufzeigen lassen; ich glaube vielmehr, Macaulay würde in dem *shall* bei Marsh ein scotticism finden. Genau in demselben zusammenhange schreibt Robertson *shall* im anfange des Appendix zur Disquisition on Ancient India: My inquiries and reflections shall therefore be confined to what is intimately connected with the design of this work.

Das *shall* aber in dem von Storm angeführten satze aus Macaulay hat seine volle begründung in dem conditionalen sinne des relativsatzes: whoever shall compare — if you shall compare. History 3, 402: Any person who should resist the deputy, would justly occur the penalties of rebellion; any person who should resist — if any person should resist. — Auch ist das *shall* nach till in dem Trollope'schen satze gar nicht auffällig, sondern ganz in der ordnung, vgl. Macaulay, Hist. 3, 334. 348. 385. Desgleichen ist nichts auffälliges in dem Dickens'schen *shall* nach when, z. b. Macaulay, Hist. 4, 110: When the commission should have made its report, laymen would have to decide.'

Äfven för min del tror jag, med stöd af de exempel på *shall* i relativsätser jag funnit, att *will* i den kriticerade satsen vorc mera i enlighet med det vanliga språkbruket, än *shall*. Ty det är, såsom Thum visserligen

I följ. ex. är enligt Macaulays granskare *will* = vilja.

And we do not see why suppositions on which no rational man *would* act in ordinary life, should be admitted into history. —

För min del ser jag deri en *konditionalis*, som står i hufvudsatsen af en förkortad hypotetisk satsställning: "no rational man" = no man, if rational ... Se för öfrigt slutet af noten på föregående sida.

D. Adverbialsatser.

I. Temporalsatser.

Uti dessa satser brukas såsom hjälpverb för futurum *shall* under ungefär samma vilkor som betingade *shall* i relativa satser. Dock är att märka det långt vanligare bruket af presens och perfektum ind. för det närvarandes, samt imperfektum och pluskvamperfektum ind. för det förflutnas tillkommande tempora. De citerade exemplens antal torde belysa förhållandet mellan dessa konstruktioners användning.

Till, until med futurum (*shall*):

399. Mr. Gladstone has given notice that he will move that the introduction and the several stages of any Bill... with reference to Ireland have precedence of all orders of the day... *until* the House *shall* otherwise determine (T. 7/1).
400. The practical effect of an affirmation of the Motion of urgency by a majority of three to one will be to vest in the Speaker all control of the House... *until* the Speaker *shall* declare that the state of public business is no longer urgent (Stand. 3/2).
- med andra tempora i st. f. futurerna.
401. *Until* he *gives* undisputable proofs of his power, the realm will be in jeopardy (D. T. 30/5).
402. It is to be feared that the ill-feeling... between Italy and France will rankle and fester *until* some opportunity of actively venting *is found* (B. D. P.).
403. The least... which an Englishman can do is to wait *until* a desire for reform *begins* among the Chinese people (St. J. G. 2/5).
404. The Ashantee King has already a war on his hands... and that may keep him fully occupied *until* the military authorities *have* time to reinforce Cape Coast Castle (D. C. 7/2).
405. We counsel the literary world to oppose it *until* better terms *are offered* (D. T. 5/2).
406. The Ridsdale Judgment is law *until* it *is over-ruled* (Stand. 10/2).
407. Nor is it quite clear what Chili could mean by working the guano deposits... *until* the indemnity *is paid* (D. T. 31/1).
408. We do not, *until* we *have had* further opportunity for examination, commit ourselves to implicit approval (G. 2/2).
409. When the debate on the Adress is over, nothing will be done in Parliament *till* the Coercion Bill *has become* law (Stand. 7/1).
410. They have allowed the revolt to gather head *until* it *is* impossible any longer to endure it (M. P. 7/1).

säger, det *vilkorliga*, men icke nog dermed, utan det blott *antagna* vilkorliga, på hvars uppfyllande den talande föga tror, eller hvilket han anser mer eller mindre utförbart — och icke det *allmänna* "hvilken som helst", som i dylika fall föranleder *shall*. Marsh' *mening* är naturligtvis: ... the orthography (whatever it may be) that *will* ("verkligt kommer att") be adopted by the editors ... Någon "orthography" skulle ju ordboken i alla fall komma att få. — Jfr ex. här ofvan.

411. Mr. Bradlaugh ... remains in possession of his seat *until* the House otherwise *orders* or *until* the Court of Appeal *deprives* him of it (T. $\frac{13}{3}$).
412. The hon. member has appealed ..., and *till* judgment *has been given* on that appeal, he is ... entitled to vote (Stand. $\frac{15}{3}$).
413. *Until that is done*, both Mr. Bradlaugh and the Constituency ... will be placed in a situation that may not be false (Ib.)
414. The value of the seizure would have greatly enhanced, had it been possible to defer it *until* the whole force *were* ready to make a general attack (Stand. $\frac{1}{3}$).
415. It would be premature to speculate upon that *until* we *have* Mr. Kruger's reply (D. C. $\frac{8}{3}$).
416. Sir Stafford Northcote moved a resolution to the effect that the officials be instructed not to admit Mr. Bradlaugh within the precincts of the House *until* he *enters* into an engagement not to disturb its proceedings (D. N. $\frac{11}{5}$).
417. *Until* it (the Church) *is prepared* to abandon all claim both to the one and the other, it need not expect immunity from the superintendence of Parliament (D. N. $\frac{17}{1}$).

Hos Macaulay: *till* med *shall* (The Commons resolved to defer the final passing of the act *till* the grievances of the nation *should* be redressed. — He maintained that no peace ought to be made with Spain, *till* she *should* formally renounce the right of search.), omvexlande med indikativens ofvan nämnda i stället förekommande tempora (If men are to wait for liberty *till* they *become* wise and good in slavery, they may indeed wait for ever. SÅ ofta).

When, 1:o med *shall*

418. Far distant be the time *when* they *shall* cease to receive it (reverence) (E. G. $\frac{31}{5}$).
419. Some day, he cried ..., you shall know all: yes, some day, if I live, *when* that name *shall* be high in the world (Cax. I. 308).
420. He enclosed me a bank-note which somewhat more than covered his debt to me, and bade me pay him the surplus *when* he *should* claim it (Ib. I. 330).

Hos Macaulay, *when* med *shall*, ofta (The monument of Machiavelli will be approached with still deeper homage, *when* the object to which his public life was devoted, *shall* be attained, when the foreign yoke *shall* be broken, when a second Procida *shall* avenge the wrongs of Naples, etc. *When* my honourable friend *shall* think it expedient to make a motion on that important subject, I may, perhaps, ask to be heard. — They had been destined to enjoy a felicity which should continue *when* heaven and earth *should* have passed away. Lord Holland is represented as pining for the time *when* birds of prey *should* make their nests in Westminster Abbey.) —

2:o med *will*:

421. The tenant farmers were standing anxious for the day *when* the voices from Westminster *would* be raised in recognition of their claims (C. T. $\frac{5}{2}$).
422. It might almost seem as if a time would come *when* the grim humour of the French *will* be realised (D. N. $\frac{19}{3}$).
423. Possibly a time may come when Mr. Davitt may safely be allowed to leave the country, and *when* liberal and just remedial legislation *will* have made it necessary for the Land League to disband their little army of agitators (D. N. $\frac{8}{2}$). Se äfven ex. 439.

Från Macaulay är intet exempel på *when* med *will* citeradt.

3:o med andra tempora med futurbetydelse:

424. *When* it *is known* that the defiance of the law may entail eighteen months confinement in prison ... there is little fear but the upheaval ... will subside (G. $\frac{25}{1}$).
425. They are perhaps doubtful whether the masses of Ireland, *when* they *see* that Government and Parliament are in earnest ..., will remain true to their allegiance (T. $\frac{7}{1}$).

426. *When* the debate... is over, nothing will be done in Parliament... (Stand. $7/1$).
427. It will be time enough to discuss the Bill *when* it *makes* its appearance (M. A. $22/3$).
428. And, *when* that recognition *takes* place, we cannot but think that a good deal of the satisfaction... will speedily subside (Obs.) Se äfven ex. 444.

Öfriga tidskonjunktioner, 1:o med futurum (*shall* och *will*):

429. The Greeks must be commencing to understand that the "popular rising" in their favour upon which they used to count *as soon as* the Greek army *should* have penetrated into Epirus and Thessaly would be much more likely to turn out to be a popular rising with an opposite intention (M. P. $17/1$).
430. It will be many weeks *before* it *will* be possible to sum up the total losses due to this arctic weather (Lancet).

2:o med andra tempora för futurum:

431. *As soon as* this Admirable Crichton among vessels of war *is finished*, she is to be rapidly copied by private builders on Government account (M. A. $19/3$).
432. It cannot be long *before* its true proportions *are recognised* (Obs.)
433. It must be confessed it may be some time *before* this *is* the case (M. A. $26/2$)
434. It (the clôtüre) ceases *whenever* the Speaker *wills* (Sp.)
435. *After* the bill *becomes* law it will be illegal to bear or possess arms (G. $2/3$).

Hos Macaulay: fut. med *shall* (We hereby give notice that, *as soon as* any book *shall*... reach a second edition, our intension is to do unto the writer of it as we have done unto Mr. Robert Montgomery. — He expects that *before* this generation *shall* pass away, all the kingdoms of the earth will be swallowed up in one divine empire. — A fair character of him still remains to be drawn: and *whenever* it *shall* be drawn, it will be equally unlike the portrait by Coxe and the portrait by Smollet. *Whenever* he *should* retire, after saving the state, he must sell his coach horses and his silver candlesticks, etc.)

Hos Macaulay står *whenever* ofta med ofvan angifna ställföreträdande tempora för futurerna.

II. Konditionalbisatser.

Dessa satser hafva, för att uttrycka ett blott *antaget* vilkor, ofta *shall*. Formen *should* brukas äfven då hufvudsatsens verb står i presens eller futurum. I nästan alla exempel jag funnit och här upptecknat är detta fallet.

436. *If* the Peers *should* determine to provoke a collision, they are not likely to earn the gratitude of their clients (D. N. $31/5$).
437. It will not be wonderful *if* the seamy side of the Free Church *should* be that which presents itself to such men (Sc. $30/5$).
438. He lately sent off a strong force... to block the road *should* his rival attempt to reach Cabul by the route (G.)
439. If Government be not well on its guard, the day seems not distant when Skobelev will be pitched against the House of Romanoff, *should* the latter dare to oppose the vindication of the ultra-Slavophile aspirations (G. $9/3$ 82).
440. But the country will be gravely indignant *if* the debate... *should* end without the adoption of measures... (T. $3/2$).
441. We refuse to believe that Parliament will agree to such proposals, even *should* they be embodied in the Government measure (Stand. $23/1$).

442. *If* any future historian *should* be so misguided, one of his principal documents will be the pages of "Hansard" which record the events of the Bradlaugh debates (S. R.)
443. Even in that case... the difficulty will reappear *if* ever a Scotch representative *should* take up the position originally occupied by Mr. Bradlaugh. *If*, on the other hand, the judgment *should* be sustained and Mr. Bradlaugh *should* be reelected, the House of Commons will have to face the whole question afresh (T. $15/3$).
444. And when the Estimates have been thus properly dealt with there will be less reason for opposition... *if*, at a later stage, under pressure of time urgency *should* be again sought for securing the enactment of the ways and Means Bill (T. $15/3$).
445. The armistice has been extended; but the period of extension is but brief, and, *if* the time *should* slip by without some progress being made towards an understanding, it is utterly impossible to tell when an opportunity for negotiation may again occur (D. N. $16/3$).
446. *If* the Boers *should* refuse to comply with the terms offered to them, the war will have to go on (Sc. $8/3$).
447. *If* the opponents of these measures *should* carry their resistance to such an extreme length, the House will have no hesitation in accepting any proposal its leaders may make (B. D. P. $18/3$).
448. *If* the bishops *should*... recover the lost spiritual courts... they ought to be met by their clergy with a willingness to abandon the use of... biretta, incense (M. P. $17/2$).
449. But *if* they (the suggestions)... *should* be realised, both the Liberal and the Conservative party will have cause for regret (Sc. $9/3$).
450. France agreed to the Naval Demonstration only *on condition that* Greece *should* have the benefit of it (Sp.)
451. The announcement of a general... war *in case* Turkey and Greece *should* not succeed in arranging their affair (P. O. $22/1$).

I följ. ex. förklaras *would* genom satsförkortning. Meningen är: om det nu är sant, att det skulle vara etc.:

452. It cannot hurt the Government to do this, *if*, as they assert, it *would* be very unfair to the landlord that the construction, barred by such an addition, should be put on the Bill (S. R.)

Efter *if* och *as if*, förekommande såsom *underordnande* konjunktioner (= that), står det hjälpverb som hufvudsatsens innehåll föranleder (se ofvan); sålunda:

453. The reasoning is specious; and it cannot be thought *surprising if* (= that) the Bey *should* have lent an ear to it (Ex.)
454. We are growing mechanical in our warfare, and it might almost seem *as if* (= that) a time *would* come when the grim humour of the French caricaturist will be realised (D. N. $19/3$).
455. At first it seems *as if* this *would* have been... the most prudent course (P. M. G. $2/2$).
456. It is not to be wondered at *if* help *is* wanted here (N. C.) — Jfr 499.

Hos Macaulay: *shall*, då i hufvudsatsen står presens el. futurum; *should*, då i hufvudsatsen står preteritum (But *if* they *shall* desire to have some gunpowder for the shortening of their torment, I see not but you may grant it. Those alterations will be most useful, *if* their effect *shall* be to conciliate opponents. *If* this bill *shall* be rejected by Whigs, both the great parties... will be alike discredited. m. fl. ex. — Even *if* it *should* be for his interest to observe his engagements, it might well be doubted... — *If* a judge *should* ask me the way to hell, I would show him this way. They had sent for the Duke in order that his Royal Highness might, *if* the king *should* die, be on the spot... — The Parliament resolved that no person should be admitted into any public employment, *unless* the House *should* be first satisfied of his vital godliness. — Let us support those who are intended to teach her doctrines, *provided that* every future priest *shall* cost us less than a foot soldier. — He offered to resign the Treasury to Pitt, *on con-*

dition that there *should* be no extensive change in the government. —) Dock äfven *should* vid ett presens i hufvudsatsen (*If a Jew should* be suffered to try issues of law, there is an end of the constitution). *Will*, i sådana satser, = vilja (*If George the Third would* but accept the homage of the Cavaliers, he should be to them all that Charles the First... had been).

Bruket af *shall*, eller rättare af imperfektets form *should*, påträffas likväl långt mindre ofta än *indikativens* tempora, vexlande ej sällan med konstruktionen *to be* to och infinitiv, samt den *enkla konjunktiven* (eller *subjunktiven*), isynnerhet af *to be*. Som i de flesta fall ingen annan grund, än möjligen en omväxling i stilen, synes föranleda valet af den ena eller andra formen, kunna hit hörande exempel omöjligen ordnas under någon efter betydelsen uppställd regel, utan följa här i den ordning de händelsevis påträffats.

457. *If the Bill is* only intended to secure the improvements of the tenants, it will not meet with any severe reprehension (T. $\frac{31}{5}$)
458. *If* there really *be* any decided balance of feeling among the electors... (S. R.)
459. *If it is* (forgotten), the Bill will not pass (Stand.)
460. *If it is* the latter, they cannot know that it is the former (D. N. $\frac{31}{5}$).
461. Thus it is clear that the struggle is inevitable, *unless* either Abdur Rahman or Ayoob *be* removed by assassination... (Stand. $\frac{30}{5}$).
462. But *if it be* materially altered... there is little chance of the new edition being more favourable (D. N. $\frac{31}{5}$)
463. *If* Ayoob Khan *comes* successfully out of this campaign, his hands will be entirely free to make alliance directly with Russia, *if* he *choose* to do so (M. P. $\frac{31}{5}$).
464. The ill success of our nominees at Cabul, *if* the present one *proves* a failure like Shah Sajah..., would be enough to deter him... But *if* he *obtain* the Throne, he will be conscious of having imitated the example of Shere Ali (Ib.)
465. *If* however the Italians *are* wise, they will banish Tunis... from their thoughts (Stand. $\frac{28}{5}$).
466. The temper is the mortal danger to the new Cabinet, *unless* the difficulties incident to outbursts of that temper *be* taken to heart (T. $\frac{27}{5}$).
467. The news that reaches us... shows that, *unless* some prompt measures *are* taken, those who are interested in upsetting the terms of peace will succeed in affecting their end (P. M. G. $\frac{2}{5}$).
468. *Unless* he *made* that sacrifice..., my mother would be without those little... objects (Cax. II. 93).
469. *If it be* found necessary to deal stringently... (T. $\frac{1}{6}$).
470. *If* we *are* now face to face with a state of things within measurable distance of civil war, this is clearly no legacy from the late Government (M. P. $\frac{1}{6}$).
471. *If* he never *were* in Westminster, he could still, of course, write letters (F. J. $\frac{31}{5}$).
472. *If* such a course *were* stupidly adopted... (Ib.)
473. It will have done this *if* it *has* shown the English people, and the English nation, the hollowness... of the whole Land League movement (D. M. $\frac{31}{5}$).
474. *If* her leaders *are* wise... *If* the latter *happens* to be... (Sc. $\frac{30}{5}$).
475. But *if*... they prayer *be* granted, *if* he *recover* his sight, thy charm is gone (P. o. R. 165).
476. The Chief Secretary promised... that, *if* the law *was* not respected, exceptional measures would be adopted (T. $\frac{31}{12}$).
477. Nothing is more natural that a dog who has been teased by any particular person should fly at him, *if* the other *make* the slightest feint of repeating the provocation (H. M. 14 s. 634).

478. *If* the country at large *acquiesces* in it, the cause is not that it has formed any judgment on the iniquities of the Kroumirs (T. 3¹/₅),
479. England will not offer her mediation, *unless* she *be* invited both by France and by the Bey (D. N. 29¹/₄).
480. What manner of men are these, you think, who can find cause of congratulation in so much absurdity, *if* the fun *is* real to them — so much dreary make-believe, *if* it *is* unreal (Camber's Journal, cit. af H. M.)
481. He will not thank you *if* he *be* offered a new form of "ennui", even *if* he *be* told that it is a lofty character (T. 23¹/₂).
482. Industrious and respectable people . . . must have something like relaxation and enjoyment, even *if* it *take* the modified form of looking at pictures (Stand. 23¹/₂).
483. We are invited to ask ourselves where we are to stop *if* once the so-called desecration of the Sabbath *is* commenced (Ib.)
484. *If* a man in the position of the Marquis . . . *set* the example of letting land below its value, how could the poorer squires in the county exist? (Cax. II. 119).
485. No man can tell how hard it is to do good, *unless* fortune *gives* him a hundred thousand pounds a year (Ib.)
486. For which, *if* I *were* so pleased, or *if* . . . I *had* half a dozen pages to spare, I could give many reasons . . . And I think *if* one *looked* narrowly at her operations, one might perceive . . . ; *if* he *take* and *make* the best of it, she will renew her visits (Ib. II. 101).
487. *If* he *does*, he grossly deceives himself (Sp.)
488. *If* the Transvaal . . . *were* given back to itself, it would soon attain to unexpected well-being (P. O. 12¹/₃).
489. Even *if* infirmity *creep* upon age, the mind still triumphs over the mortal clay (P. o R. 185).
490. It means . . . that all the united Powers regard it as perfectly legitimate to apply force, *if* the threat *is* not sufficient . . . In other words, she (France) insisted that there, too, force should be threatened, . . . *if* the threat *were* not sufficient (Sp.)
491. They misconstrued the decision of the Conference of Berlin, which was both officious and rash, *if* it *was* not intended to be operative (S. R.)
492. I was not thinking . . . or, *if* I *were*, the thought is gone (Cax. II. 97).
493. Thus it will be impossible for him to carry out his threats of prolonging the war . . . , even *if* Lima *fell* (D. T. 22¹/₁).
494. *If* this *is* to *be* accepted, it is not the tenants who will need protection from eviction (Stand. 21¹/₁).
495. *If* our men *are* to fight at all, they had better get into action with a light heart . . . *If* we *are* to fight the Boers, it is far better that the work should be undertaken by British troops alone (D. C. 25¹/₁).
496. *If* the Leader of the House . . . *were* to allow that state of thing to continue, he would make himself a party of the offence (Stand. 26¹/₁).
497. *If* there *is* any repetition of the incidents of last night, the voice of the nations is sure to be vigorously raised (Ib.)
498. And gossiping and prying into people's affairs . . . and thinking heaven and earth are coming together, *if* some broom *touch* a cobweb that you have let grow over the windowsill of your brains — what like a large and generous . . . course of history (Cax I. 287).
499. I wonder *if* it *be* the son of Colonel Vivian? (Cax. I. 299).
500. A man must be a rogue *if* he *belong* to that rank of society . . . (Ib. I. 305).
501. I will consent to read French novels all my life, *if* a single chat with Austin Caxton *does* not send you home with a happier face (Ib. I. 307).

502. The position was not good, *unless it were* strengthened by ditches (Stand. $\frac{1}{3}$).
503. A decree *nisi* might be pronounced in every case of proved disobedience . . . *unless* the offending clerk *came* and *made* his submission (Sp.)
504. *If he were* not quick, the Boers would be there before him (Ib.)
505. 6000 Boers, who knew that *if* he *secured* the position he had seized, their hopes were extinguished (M. A. $\frac{1}{3}$).
506. *If* she (Russia) *is not to* occupy both the slopes . . . , we must give her to understand that our last word is Abiverd, and that *if* Serakhs *is approached* . . . , she will have to answer for it (M. A. $\frac{18}{1}$).
507. *If* any passion *vex* the breast of those kings of the Bushland, fear at least is erased from the list (Cax. II. 222).
508. *If* the success they had gained . . . *proves* anything to the public mind, it is not that justice has been vindicated (T. $\frac{17}{1}$).
509. Those who introduce measures of Church Reform, especially *if* they *be* Bishops in the House of Lords, are rebuffed far too easily (Guardian).
510. It is certain that, *if* he *wished* it, he (the Bey) could offer no available resistance (Stand. $\frac{10}{5}$).
511. On the other hand, we have the Ritualists . . . wishing to retain it *on condition that* it is inoperative and invisible (Y. H. $\frac{20}{12}$).
512. *If* the French permanently *hold* Biserta, it would be to the Italians much the same thing *as if* they *held* Tunis itself. Possibly the French Government was not displeased with the reflection that, *if* it *was* overawing the Bey . . . , it was also frightening Italy (S. R.)
- 512½. His Note reads *as if* it *were* an amalgam of two Notes (P. M. G. $\frac{19}{3}$). —
513. *If* the latter *are not to be* excluded from the House of Commons, why should the former *be*? *If* faith in God *be* . . . essential to the highest life, steady indifference . . . is quite as fatal to that life, as unbelief . . . *If* unbelief *is to be* punished . . . , then indifference to belief should be punished too (Sp.)
514. He would take his seat to-day or to-morrow, *if* he *were* allowed to do so (Stand. $\frac{11}{5}$).
515. Even *if* it advanced thus far, it would unquestionably be thrown out by the House of Commons (Ib.)
516. *If* however, it *be* admitted . . . the question of compensation . . . will have to be considered (T. $\frac{10}{3}$).
517. *If* aggressive landlords *are* about to be disarmed, and *if* the teeth of the Land League *are* in danger of being drawn, not only is a fortunate result in prospect (D. N. $\frac{10}{5}$).
518. *Unless* or until he *enters* into an engagement . . . (D. N. $\frac{11}{3}$). etc.

Hos Macaulay förekommer äfven i konditionalbisatser indikativen omvexlande med konjunktiven utan någon följdriktig inre grund för valet mellan dessa. Särskildt må påpekas, att det är dock endast konjunktiven *af to be* (pres. *be*, impf. *were*), som denne förf. använder. (*If* government *be* taken away, the property and the persons of men are insecure. — Let them wait, *if* this strange intention *be* indeed upon them, that they should not see with their eyes. — By all means let us keep her a college, *provided* only that it *be* a shabby one. — *If* it *be* right that the property of men should be protected, and *if* this *can* only be done by means of government, then it must be right that government should exist). — Med afseende på det sista exemplet, anmärker vår granskare af Macaulay, att der kunde indik. *is* lika gerna vara på sin plats, emedan meningen är, att "det verkligen är rätt" — uttrycket är blygsamt, tillägger han. Att emellertid Macaulay lika litet som någon annan författare inlägger i denna konjunktivform någon verkligt *konjunktivisk* betydelse,

visas tydligt af en annan forskare*) uti den store engelske författarens språk genom en mängd exempel på både konjunktiven och indikativen, bland hvilka några få må lånas:

If such *be* my feelings, what must be the feelings of others. — That these conclusions follow of necessity from Mr. Gladstone's principle, is ... certain ... And *if* the legitimate conclusions *be* so absurd, there must be something unsound in the principle. — *If* a rude word *were* spoken of him, he might vindicate his insulted dignity ... — And *if* this *be* the general rule, why should this case be an exception to that rule? — *If* the judgment ... *was* illegal, it ought to have been reserved. *If* it *was* legal, there was no ground for remitting any part of it. etc.

En gång förekommer hos M.: *if* it *deprive*, — konj. af annat verb än *to be*.

III. I bisatser, inledda af *whether* förekommer stundom *shall*. Formen *should* brukas någon gång äfven här, ehuru hufvudsatsen har närvarande tid.

519. *Whether* the payment to the Irish landlords *should* come from their tenants or from the State is not now the question (Stand. $31/5$).
520. *Whether* such monopolies *should* be created involves a much larger question (M. P. $21/12$).
521. The question is now *whether* these negotiations *shall* be reopened, and if so in what form (Stand. $24/3$).
522. It depends upon the administration of the United States *whether* the race *shall* be ruined in that change, or receive a new vitality (P. O. $8/1$).
523. Surely, the Home Government must have come to a decision ... as to *whether* Candahar *shall* be evacuated this spring (G. $22/2$).
524. It is really becoming a question ... *whether* this great nation *was to* be the master of its own destinies, or *whether* every petty officer ... *should* be at liberty to pledge the blood and treasure of 32 millions of people (P. M. G.).
525. Every Academy student will submit to an examination the result of which *shall* in each case determine *whether* the studentship is bearing fruit and *shall* be prolonged, or is barren and *shall* cease (Stand. $2/5$).
526. They were in earlier times the reward of exceptional service; and it is quite open to discussion *whether* they *should* not be limited to such service (D. N. $6/5$).
527. It is a much larger question — namely, *whether* a constituency *shall* be partly disfranchised and its right of free election *shall* be denied (B. D. P.).
528. It will materially depend on Lord Salisbury *whether* or not Ireland *shall* be pacified (D. C. $9/5$).

I några af dessa exempel är hufvudsatsens innehåll af ett *bestämmande* redan afgörande för valet af *shall*.

Mycket oftare har jag påträffat *will* uttryckande futurbetydelsen efter *whether*; någon gång *may* och *to be to* med inf.

529. *Whether* the isolated punishment of a few conspicuous persons *will* be sufficient for the suppression of this terrorism is a subject for the most serious consideration (T. $1/6$).
530. But it remains to be seen what will follow it and *whether* the destruction of Mr. Parnell's authority *will* not be succeeded by the ascendancy of men even less scrupulous than he is (D. N. $1/6$).

*) R. Thum, "Anmerkungen zu Macaulay's History" i *Englische Studien*, organ für englische philologie, von Dr. E. Kölbing IV. band, 3 heft, ss. 415—424.

531. We will not venture to predict... *whether* Lord Lytton *will* take the opportunity of making another of those personal statements (D. N. $19\frac{1}{2}$). — Här ingår äfven bet. *vilja*.
532. The point is not *whether* a girl *might* not become a senior wrangler at Cambridge, but *whether* it *would* be in the interest of young women generally to invite them to devote immense study with the object of gaining such a prize (M. P. $22\frac{1}{5}$).
533. Much doubt may be felt *whether* British publishers *would* be materially injured (T. $7\frac{1}{2}$).
534. It may be asked *whether* the occupation of Candahar *will* really give us the promised security (T. $1\frac{1}{2}$).
535. *Whether* it *would* or *would* not have been more judicious to act on the Standing Order... we do not now discuss (P. M. G. $2\frac{1}{2}$).
536. *Whether* it *will* be acceptable to the House of Commons has yet to be seen (Stand. $3\frac{1}{2}$).
537. It is therefore quite worthy of consideration *whether* some form of closing the discussion *would* not be more effective than this proposal (D. N. $3\frac{1}{2}$).
538. *Whether* it (the storm) *will* blow over or break out... seems to depend on circumstances (Obs.)
539. It is impossible not to speculate on *whether* the apparently ultra-pacific line... *may* not be more apparent than real (Sp.)
540. A question of more immediate importance is *whether* that *is* to be the limit of their conquests (Stand. $28\frac{1}{1}$).
541. Even on the important point *whether* Greece *is* or *is* not to be admitted to the proposed Conference, our Constantinople Correspondent says no more than that it is desirable she should be admitted (T. $24\frac{1}{1}$).
542. Whether the suspicion has been just and *whether*, if so, a change of persons *will* bring any change of policy, are questions of some importance (Ib.)
543. *Whether* he *will* benefit Peru in an equal degree is doubtful (M. A. $26\frac{1}{2}$).
544. *Whether* the war *will* not ultimately be ruinous..., it is at present to soon to inquire (D. T. $22\frac{1}{1}$).
545. They are perhaps doubtful *whether* the masses in Ireland... *will* remain true to their allegiance (T. $7\frac{1}{1}$).
546. *Whether* the Legislature *will* be equally compliant in the latter case we cannot say (M. P. $9\frac{1}{5}$).
547. It remains to be seen *whether* he *will* venture to challenge the vote excluding him...; *whether* he *will* recover his seat as "incomplete" member...; or *whether* he *will* await the action of the Parliamentary Oaths Bill (M. A. $11\frac{1}{5}$). — Här ingår äfven bet. *vilja*.
548. It must for some time be an open question *whether* he *will* subdue Lord Salisbury into the acceptance of a moderate and rational Conservatism, or he *will* be hurried by him into the excesses of an extreme Toryism (D. N. $9\frac{1}{5}$).
549. But it may be permitted to doubt *whether* the consequences *will* be such as public opinion can regard... (M. G. $21\frac{1}{12}$).
550. It might even become a question for consideration *whether*... it *would* not be well to introduce Urgency resolutions (P. M. G. $15\frac{1}{3}$).
551. The real question at issue is, *whether* this Inner Circle Railway *will* ever be completed at all (Stand. $12\frac{1}{3}$).
552. *Whether* its labours *will* really tend to the pacification of the Church of England is not quite so clear as might be wished (Ib. $8\frac{1}{3}$).
- If* = *whether*:
553. So far the public are concerned, we doubt very much *if* the issue..., *possesses* the interest with which it is supposed to be invested (M. P. $21\frac{1}{12}$).

- 553½. *Whether*, and *if* at all by that method, the provision *will* apply to fraudulent compounders did not appear from Mr. Chamberlain's statement (T. 11/4).
554. But we may well doubt *if* to any woman . . . there *would* be any gratification in the consciousness that she had entered for tripos and failed (M. P. 25/2).
555. We doubt *if* the list . . . *would* not contain as many male as female names (G. 9/3 82).
- Whether* med den enkla konjunktiven omvexlande med indikativen:
556. *Whether* Mr. Bradlaugh *be* within the doors of the House or without, his claim and the claim of the constituency . . . remain exactly the same (D. N. 11/5).
557. *Whether* his policy *be* prudent or imprudent, he is not likely to submit to its being . . . baffled by the insubordination . . . (T. 9/5).
558. This has nothing to do with the . . . question *whether* the Legislature *has* or *has not* given to the Crown a monopoly (M. P. 21/12).
559. *Whether* it *be* or *be* not expedient for Mr. Bradlaugh to take part . . . in debates is a question . . . (P. M. G. 15/3).
560. There is an instinct in all intense affection, (*whether* it *be* corrupt or pure) . . . (Cax. II. 200).
561. *Whether* one *lives* in a hut or a polace, the first thing to do is to look to the hearth (Ib. II. 104).
562. *Whether* Fortune *be* a heavenly . . . angel, or a blind . . . deity . . . *Whether* Fortune *be* more like Plutus or an angel (Ib. II. 101).

Hos Macaulay: *whether* med *shall* (*Whether* a thing *shall* be designated by a plain noun substantive or by a circumlocution is mere matter of fashion. — But *whether* the extensive changes which I have recommended *shall* be thought desirable or not, I trust that we shall reject the bill of the noble lord — etc.); — med *will* (endast ett exempel är anfördt: It might well be doubted *whether* the strongest . . . interest *would* induce a man so haughty to cooperate with the governments . . .); — med ind. och konj. (af *to be*) vexlande (Följande ex. äro hentade ur R. Thums ofvan citerade "Anmerkungen": Doubting *whether* he *was* one of the elect. — *Whether* this *be* or *be* not the solution, it is certain . . . — *Whether* he *was* or *was* not qualified to make the collect better, no man that ever lived was more competent to make them longer. — But *whether* she *is* or *is* not a Papist, is a question about which people may argue for ever. — But we question *whether* there *be* a single law which has so much diminished the sum of human suffering. etc. etc.).

Dessa exempel torde vara tillräckliga för att gifva en öfversigt af bruket af hjälpverbet *shall* i bisatser.

Hvilken är nu *betydelsen* af detta *shall*?

Utan tvifvel uttrycker det i första hand en *tillkommande* tid. Men då vi närmare betrakta denna tillkommande tid, finna vi, att den är inskränkt till att vara en sådan som den talande endast *önskar*, *vill*, *bestämmer*, *beslutar*, *föreslår*, *antager* etc. skola inträffa med sitt innehåll. Den är sålunda icke en sådan tid, som han vet eller anser *verkligen komma att ske* — hvilket språkläran kallar *futurum i indikativen* — utan en sådan hvars inträffande hör till det *subjektivas*, det *ovissas* och *antagnas* område. Och huru kallar språkläran en sådan tid, om icke en tid, ett *tempus i konjunktiven*? Att nu de olika språken ej alltid på samma sätt bestämma hvad som i särskildta fall hör till denna objektiva eller denna subjektiva sfer, — att det ena språket t. ex. för ett blott antagande använder indikativen (såsom franskan), då andra språk därför bruka konjunktiven — är ett sakförhållande, som beror på folkens olika åskådningssätt, hvilket, visande sig ej blott i detta utan äfven många andra språkföreteelser, gör att de, trots åtskilliga beröringspunkter och släktskapsförhållanden, dock hafva hvart och ett sin egna språklära.

Det synes mig sålunda vara tydligt, att *shall*, i likhet med *may*, är ett hjälpverb för konjunktiven. Detta förhindras icke deraf, att det i 1:sta pers., samt i 2:dra pers. i frågsatser, äfven är hjälpverb för futurerna i indikativen (det närvarandes och det förflutnas, den s. k. konditionalen). Det har nemligen den egendomligheten att kunna utföra i *dessa* personer tvenne roller, ehuru onekligt är, att dess rol af hjälpverb för futurum ind. i 1:sta pers. inskränkes i hög grad af *will*, så snart handlingens verkställande aldrig så litet är beroende af subjektets fria val, i synnerhet i talspråket. Det är denna, dock blott *partiella* dubbelrol, som närmast gifvit anledning till den så vanliga sammanblandningen och förvexlingen af dessa tvenne verb, och nekas kan ej, att engelska språket härutinnan röjer, åtminstone för utländingens öga, en egenhet, som närmar sig till dunkelhet. Det är emellertid visst, att, om man undantar dessa tvenne fall — hvilka vid närmare betraktande icke föranleda några grammatikaliska svårigheter — en ganska regelbundet gående gränslinie mellan bruket och betydelsen af *shall* och *will* är af språket uppdragen.

En jemförelse mellan bruket af *shall* och franska språkets konjunktiv-lära synes mig här ligga nära till hands och torde för pedagogiskt ändamål ej vara utan sin nytta. Om man nemligen genomgår de olika bisatser här ofvan, i hvilka *shall* (och *should*) i *alla* personerna användes, finna vi att dessa satser äro af fyra slag: subjekt- och objektsatser, finalsatser, relativa satser, och adverbialsatser. Sådant är ock förhållandet i franskans konjunktivlära. I första slaget af dessa satser står *shall* efter en *önskan* eller *vilja*, men icke efter *förnimmelens* eller *föreställningens* uttryck (icke ens de ovissa, såsom tro, förmodan, hopp, misstanke o. d.). Likaså förhåller det sig hufvudsakligen med konjunktiven i franskan. Och vi finna jemförelsen sträcka sig t. o. m. till enskildheter;*) ehuru här, såsom i allmänhet, engelskan ej är bunden af så stränga och genomförda lagar som franskan.

Vi möta vidare uttryck af *känsla* och *sinnesrörelse*: i eng. *shall*, under formen *should*; i franskan, konjunktiven. Undantag med indikativ förekomma i båda språken under samma vilkor (vid *fruktans* uttryck dock olikhet). — Den 6:te gruppen här ofvan, innehållande (opersonliga) uttryck af en *åsiqt* eller ett *tycke*, med det stående *should* i bisatsen, har ännu mer än de föregående likhet med motsvarande grupps konjunktiv i franskan (om man frånser temporalföljden) t. o. m. i enskildheter. — Huruvida bruket af *shall* i indirekt anförande (A. VII.) kan upptagas i konjunktivläran, vill jag lemna osagdt; dock torde väl en sådan konjunktiv icke vara underligare än indikativen i franskans konditionalsatser. Jemför för öfrigt tyskan. — I finalsatserna och ännu mer de relativa finnas äfven likheter, och får jag med afseende på de senare hänvisa till de ofvan anförda exemplen, synnerligen till dem som äro hemtade från Macaulay. Att engelskan går sin egen väg då relativsatsen innebär ett vilkor eller antagande, hvilket föranleder *shall*, är naturligt, då i franskan ett sådant innehåll i allmänhet icke uttryckes med konjunktiv. — Inom adverbialsatserna äro dessa språks åskådningssätt olika, men obestriddigt är, att *shall* i de hypotetiska bisatserna har mer än någonstädes en tydlig konjunktivbetydelse; ehuru både i dessa och temporal-satserna indikativen är särdeles omtyckt.

*) Ännu ett exempel bland många andra: If it were proposed now for the first time that a superabundant population should seek new homes in the distant dependencies of Her Majesty's Empire, we could *understand* that some objections *should* be raised to the trial of such an experiment... upon Ireland (M. P. 19/3) ... Här *we could understand* = *we could not wonder*; jemför i franskan: *Je conçois que ... , je m'explique que...* med conj.!

Denna samma betydelse har nu *shall* äfven i *hufvudsatser*, alldenstund de fall, i hvilka vi der finna det, ledas af samma tankegång som en del af objektsatserna ordnade här ofvan under A. a II.—III. samt A. b; skilnaden är blott den, att i de senare det styrande momentet står utsatt i ord, då i de förra det ligger i tanken, är så att säga underförstådt. Då emellertid bruket af *shall* i hufvudsatser är långt mera inskränkt än i bisatser, äfven i de nu nämnda fallen — enär innehållet för t. ex. en *befallning*, en *fordran* eller ett *förslag* o. d. ofta väljer i det direkta talet imperativens form, eller äfven der för tydlighets skull underordnar sig såsom objektsats under den i ord uttryckta vilje-yttringen — samt dessutom bruket af *shall* i bisatser ofta företer den egendomliga temporalföljden (med *should* för all slags tid), så kan man utan tvifvel säga, dels att detta hjälpverbs konjunktiviska rol hufvudsakligen tages i anspråk i bisatser, dels att dess bruk der ger anledning till flera iakttagelser och bestämmelser än i hufvudsatser.

Den följdriktiga tillämpningen af läran om *shall's* konjunktivbetydelse vore nu att redan i formläran insätta dessa futurer i konjunktiven: *det närvarandes futurum* (med *shall*), *det förflutnas futurum* eller det s. k. *imperfektum i konjunktiven* (med *should* el. *might*); samt att sedan inom syntaxens konjunktivlära uppställa reglerna för bruket af dessa tempora.

Emot denna både teori och praxis torde någon anmärka, att då engelska språkläran nu är så enkel och lättfattlig, ej minst med afseende på kapitlet om konjunktiven, och då detta är en väsendtlig förtjenst hos en språklära, det vore så väl orätt som obehöfligt att göra den mera svår och invecklad.

Hvad då först beträffar formläran, så finnas ju i de flesta engelska språkläror tempora med hjälpverb redan införda i böjnings-schemats konjunktiv: presens med *may*; preteritum med *might*, ibland äfven med *should*. Hvarför då icke göra saken fullständig genom att införa de respektive tempora med *shall* och *should* — eller, om man vill, att dessa skola sammanfalla med de förra, utsätta de senare formerna lika väl som de förra — så vida det nu förhåller sig så, att de lika väl som *may* och *might*, ja kanske mera, hafva en konjunktivbetydelse? Och, för öfrigt, då vi obestridligen finna i det engelska *språket* tempora med hjälpv. *shall* och *should* brukade i *alla* personerna; hvarför skola dessa då icke upptagas äfven i den engelska *språkläran* lika väl som tempora med *shall* och *should* i *första* pers. och *will* och *would* i de *två andra* pers. (indikativens fut. och konditionalis), då dessa tvenne slag af tempora äro hvarandra till betydelsen helt olika och icke behöfva sammanblandas? Är icke här en lucka att fylla?

Med afseende på satsläran, der nu kapitlet om konjunktiven inskränker sig till en eller ett par korta regler för bruket af den s. k. subjunktiven (= infinitivformen, utom impf. *were*), synes det mig, som om den i detta fall vore både ofullständigt och oriktigt behandlad. Så väl af de talrika exempel jag här ofvan anfört, som af dem hvilka af andra författare hemtats från Macaulay och äfven här ofvan delvis anförts, torde det vara bevisadt, att den enkla konjunktiven eller subjunktiven i ny-engelskan icke skiljer sig till sin *betydelse* från indikativen. Den är endast en tom form, som icke ger anledning till någon annan regel i satsläran, än att den *utan åtskillnad* användes i skriftspråket omvexlande med indikativen i vissa satser. Om ett sådant föga innehållsrikt kapitel utginge ur satsläran (hvilket af språkmän, t. o. m. engelske språkmän förordas*), vore väl förlusten, åtminstone i en skolbok, ringa. Men att

*) Se vidare härom tidskr. *Englische Studien*, IV. b., 3 h. s. 415 och följ.

icke i sagda kapitel, d. v. s. på sitt rätta ställe i språkläran, insätta läran om tempora med *verklig* konjunktivbetydelse, hvilkas bruk dessutom gifver anledning till flera och oftast fullt bestämbara fall, synes mig vara för språkläran en större och viktigare förlust.

Om sålunda tempora med *shall* och *should* i *alla* pers. redan från början räknades till konjunktiven, så torde den engelska språkläran, långt ifrån att derigenom blifva svårare och mera invecklad, tvertom genom sin riktighet och fullständighet vinna i lätthet och klarhet. Särskildt i pedagogiskt afseende är det min tro, att, om lärjungen inser att han vid *shall* (och *should*) har med ett annat *modus* att göra än vid *will* (och *would*), han lättare eller kanske fullkomligt skall undgå att förvexla dessa tvenne hjälpverb, hvilket är hardt när omöjligt, så länge de mer eller mindre öppet samt med mer eller mindre klara begrepps-skiftningar, hänföras till *samma* modus och tempus.

Det är nu slutligen otvifvelaktigt, att, likasom indikativen, genom sina oftare brukade eller så att säga afslipade och mera lätthandterliga former, ej blott i engelskan utan äfven i andra språk gerna inkräktar på konjunktiven — framför allt i tal-språket — den äfven inkräktar på detta futurum i konjunktiven (med *shall*), om ock vida mindre än på den enkla presensformen. Men bruket af *shall* är likväl ännu i vår tids engelska så ofta förekommande och så regelmässigt — i all synnerhet inom den literatur, som till följd af ett djupare och mera resonerande innehåll kräver en mera konstmessigt utarbetad form, hvartill åter behöfvas äfven de finare medel som stå språket till buds — att det väl förtjenar att i den engelska språkläran (äfven den för skolan afsedda) erhålla så väl ett tillräckligt utrymme som en noggrann behandling.

Venersborg i Mars 1882.

A. J. Ling.

Rättelser:

Sid. 2 r. 9 nedifr. står 1875 läs 1878.

„ „ „ 7 „ „ 2 ark „ 4 ark.

Högre allmänna läroverket i Venersborg.

A. Undervisningen.

Höstterminen började den 25 augusti och slutade den 20 december;
vårterminen började den 20 januari och kommer att avslutas den 2 juni.

Till den gemensamma morgonböuen hafva alla läroverkets lärjungar samlats 20 minuter före 7. Undervisningstimmarne hafva varit förlagda till kl. 7—9, 11—12, 1—3 alla dagar för alla klasser utom för 1:sta, som haft läsning 7—8 endast måndagar, till 5—6 måndagar och torsdagar för 6:te klassen och R. 7 samt torsdagar 5—6 för L. 6: 1 och L. 6: 2. Gymnastik-öfningarne hafva egt rum uteslutande på förmiddagarne, de öfriga öfningarne dels på för- och dels på eftermiddagen, såsom synes vid redogörelsen för hvarje särskildt öfningsämne.

Det antal lärotimmar i veckan, under hvilka enligt den för läsåret fastställda läsordningen undervisning af särskilda lärare meddelats, öfningslärares timmar deri icke inberäknade, synes af följande tabeller:

Höstterminen 1881.

Klass	Antal närvarande lärjungar				Antal undervisningstimmar af ämneslärare i nedannämnde klasser													
	Gemensam linie kl. I—III	Reallinie	Latinlinie		Summa	IV—V				VI—VII					Summa			
			med grekiska	utan grekiska		I—III	Särskilda för		Gemensamma för real- och latinlinien	Särskilda för real- linien	Särskilda å latin- linien			för frivillig undervisning				
							Reallinien	Latinlinien			endast för dem	som icke läsa grekiska	som icke läsa grekiska	i hebreiska		i engelska		
1	25	—	—	—	25	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	25
2	31	—	—	—	31	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	31
3	27	—	—	—	27	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	27
4	—	15	—	23	38	—	2 ¹⁾	27	28	—	—	—	—	—	—	—	—	57
5	—	11	—	24	35	—	20	9 ²⁾	10 ³⁾	—	—	—	—	—	—	—	—	39
6: 1	—	8	12	10	30	—	—	—	—	29	25	7	5	—	—	—	—	66
6: 2	—	5	9	7	21	—	—	—	—	5 ⁴⁾	24	20	7	5	—	—	—	61
7: 1	—	7	4	7	18	—	—	—	—	6 ⁵⁾	23	18	3 ⁶⁾	—	—	1	1	52
7: 2	—	6	6	—	12	—	—	—	—	6 ⁷⁾	23	24	—	—	—	1	1	55
Summa	83	52	31	71	237	81	22	36	38	17	99	87	17	10	2	2	—	411

¹⁾ Tyska. ²⁾ Svenska, engelska, tyska. ³⁾ Svenska, latin, tyska. ⁴⁾ 1 tim. kristendom, 2 tim. svenska, 1 tim. tyska, 1 tim. historia. ⁵⁾ 1 tim. svenska, 3 tim. franska, 1 tim. historia, 1 tim. filosofi. ⁶⁾ Dessutom 1 tim. franska med realisterna. ⁷⁾ 1 tim. kristendom, 2 tim. svenska, 1 tim. franska, 1 tim. historia, 1 tim. filosofi.

Vårterminen 1882.

Klass	Antal närvarande lärjungar				Antal undervisningstimmar af ämneslärare i nedannämnde klasser											
	Gemensam linie kl. I—III	Reallinie	Latin-linie		Summa	IV—V					VI—VII					Summa
			med grekiska	utan grekiska		I—III	Särskilda för		Särskilda för real-linien	Särskilda å latin-linien			för frivillig undervisning			
							Reallinien	Latinlinien		Gemensamma för real- och latinlinien	för latinliniens alla lärjungar gemensamt	endast för dem som läsa grekiska	som icke läsa grekiska	i hebreiska	i engelska	
1	24	—	—	—	24	lika med höstterminen										
2	29	—	—	—	29											
3	28	—	—	—	28											
4	—	13	—	22	35											
5	—	10	—	26	36											
6: 1	—	7	11	11	29											
6: 2	—	4	8	7	19											
7: 1	—	6	4	7	17											
7: 2	—	6	6	—	12											
Summa	81	46	29	73	229											

Läro- och läseböcker.

- Kristendom:* Bibeln 1—7; Katekesen 1—5; Bibl. historia af Bohm 1—3; Bibelns kändedom af Welander 4—5; Norbecks lärobok i dogmatiken 6—7; Lärobok i kyrkohistorien af Cornelius 5—7.
- Modersmålet:* Sundéns lärobok 1—3; Läsebok för folkskolan 1—3; Läsebok af Melin och Hernlund 4—5; Claësons litteraturhistoria 6: 1—7; Skrifter af Tegnér, Runeberg, Böttiger, Beskow, Holberg m. fl. författare 4—7.
- Latin:* Grammatik af Törnebladh och Lindroth 4; Ellendt-Seyffert 5—7; Elementarbook af Boëthius 4; Cornelius Nepos ed. Törnebladh 4—5; Ovidius 6: 1; Virgilius, Æneis ed. Törnebladh 6—7: 1; Cicero 6—7; Livius ed. Broman 6—7; Horatius ed. Fahlerantz 7. Dessutom vid undervisningen använda: Mytologi af Brodén 6: 1; Bojesen, Romerska antiqviteter; Schlyter, Monumenta antiquitatis; Guhl und Kohner, Das Leben der Griechen und Römer 7.
- Grekiska:* Grammatik af Löfstedt 6—7; Läsebok af Petersson 6; Xenophons Anabasis 6: 2—7; Homeros Odyssea 7.
- Hebreiska:* Grammatik af Lindberg; Genesis, Davids psalmer 7.
- Tyska:* Grammatik af Flach 1—6; Mathesius elementarbook 1—3; Deutsches Echo 4—6; Märchen af Hauff 3—5; Gesch. des 30-jähr. Kriegs 5; Wilhelm Tell och Maria Stuart af Schiller, Hermann und Dorothea af Göthe, Mitten in der Nacht 6.
- Engelska:* Grammatik af Herlén och Löwenhjelms 6—7; D:o af Mathesius 5; Elementarbook af Mathesius 4, L. 7: 1; Läsebok af Sturzen-Becker 4—7; Parlör 7. Teaterpjesen Money af Bulwer R. 7: 1 och R. 7: 2. Herléns skriföfningar.
- Franska:* Elementarbook och grammatik af Dubb 5—7; Recueil de Lectures françaises af Enblom 6—7. Teaterpjesen L'honneur et l'argent af Ponsard 7: 2. Löwenhjelms skriföfningar 7. Enbloms Ordförråd 7: 2.

- Matematik:* Nordlund, Räkneöfningsexempel 2—3; Räknelära af Nyström 1—5; Geometrisk åskådninglära af Bergius 2—3; Euklides efter Lindman 3—7, Euklides 5:te och 6:te böcker efter Björling 7: 2; Algebra och exempelsamlingar af F. Andersson, Björling, Todhunter, Lindman och Cederblom 4—7; Todhunters, Jochnicks och Lindmans geom. öfningssatser 4—7; Problemsamling af Hultman 7, Stereometri af Wiemer 7; Proportionslära efter Hultman; Proportionslärans tillämpning på geometrien efter Lindman 6—7: 1, Trigonometri af Lindman 7, Analytisk geometri af Jochnick och Todhunter 7.
- Naturvetenskap:* Naturlära af Celander 3—5; Lyttkens läran om djuren 1—2; Areschoug, Läran om växterna 2; Botanik af Arrhenius 6; Zoologi af Torin 6—7; Läroböcker i fysik af Christie och Floderus; Lärobok i kemi af Blomstrand 6—7; Problemsamling af Björkman 7.
- Historia:* Odhuers mindre svenska historia 1—5, större 6—7; Pallin Lärobok i allmänna historien 1—5; Pallin Medeltidens historia 6; D:o Nyare historia 6—7; Schotte lärobok i gamla tidens historia 6: 1.
- Geografi:* Dahms för skolans 3 lägsta klasser 1—3; Sörenssons 4—7.
- Filosofisk propedeutik:* Sjöbergs och Klingbergs läroböcker i Antropologi och Logik 7.

Lärokurser.

Första klassen.

- Kristendom* 3 t. Katekes; första hufvudstycket.
Biblisk historia: gamla testamentet.
Bibelläsning samt 5 valda psalmer.
- Modernmålet* 5 t. Af formläran det viktigaste om ordklasserna; läran om den enkla satsen och dess delar i sammanhang med satsbildningsöfningar. Rättskrifning 1 à 2 t. i veckan. Uppläsning och förklaring af valda stycken.
- Tyska* 6 t. Explikation och analys af st. 1—30 i Mathesii elementarbok jemte skriftlig öfversättning af de flesta dithörande svenska stycken; af formläran så mycket, som dessa stycken förutsätta.
- Matematik* 4 t. Aritmetik: de fyra räknesätten i hela tal jemte öfning i användandet af decimaler; tillämpning på sorter; hufvudräkning.
- Naturlära* 2 t. Det allmännaste af läran om människans kroppsbyggnad samt undersökning af några lefvande växter.
- Historia* 2 t. Från och med forntidens till nyare tidens början.
- Geografi* 2 t. Det allmännaste om verdensdelarne; de skandinaviska ländernas samt Rysslands fysiska och politiska geografi.

Andra klassen.

- Kristendom* 3 t. Katekes 1 t., 2:dra hufvudstycket.
Biblisk historia 1 t., nya testamentet genomläst och förklaradt.
Bibelläsning och valda psalmer 1 t.
- Modernmålet* 6 t. Det viktigaste af formläran; af satsläran den enkla satsen och lättare former af den sammansatta, allt under sammanställning med tyskan. Rättskrifnings- och interpunktionsöfningar. Välläsning samt öfningar uti att med egna ord återgifva det förelästa eller berättade. De skriftliga öfningarne hafva i allmänhet upptagit 3 timmar i veckan.

- Tyska* 7 t. Grammatik: det allmännaste af formläran.
 Explication jemte analys af st. 26—60 i första afdelningen af elementarboken; dels muntlig dels skriftlig extemporerad öfversättning af alla så väl svenska som tyska 60 styckena, allt under jemförelse med modersmålet. De skriftliga öfningarne ha upptagit 2 tim. i veckan.
- Matematik* 5 t. Aritmetik 3 t., hela tal och sorter, hufvudsakligen efter Nordlunds räkne-
 öfningsexempel 2:dra häftet och Nyströms siffreräknelära; vanliga bråk och decimalbråk.
 Geometri 2 t., åskådninglära samt valda satser ur storhetsläran.
- Naturlära* 2 t. Andra afdelningen af Lyttkens lärobok. Första afdelningen af Areschougs lärobok, undersökning af fröväxternas yttre organ på lefvande växter.
- Historia* 3 t. Från Kalmarunionens upplösning till Karl XII:s död.
- Geografi* 2 t. De europeiska ländernas fysiska och politiska geografi fortsatt och avslutad.

Tredje klassen.

- Kristendom* 3 t. Katekes 1 t. 3—5 hufvudstyckena.
 Biblisk historia 1 t., nya testamentets; Jesu liknelser hafva lästs omedelbart ur evangelierna och förklarats utförligare; gamla testamentet repeteradt.
 Bibelläsning och valda psalmer 1 t.
- Modersmålet* 6 t. Hela form- och satsläran. Rättskrifnings- och interpunktionsöfningar 2 à 3 tim. i veckan. Välläsning.
- Tyska* 7 t. Grammatik, formläran repeterad jemte anmärkningarne samt de viktigaste reglerna i syntaxen tillsammans med skrifning.
 Explication, från st. 61 af 1:sta afdelningen till lärobokens slut med analys samt muntlig och skriftlig extemporerad öfversättning af alla styckena; Kalif Storch ur Hauffs Märchen.
 Skriföfningar på lärorummet 2 timmar i veckan.
- Matematik* 5 t. Aritmetik 3 t., läran om bråk, hufvudsakligen efter Nordlunds räkneöfningsexempel, 2:dra häftet; tillämpning af det genomgångna på regula de tri.
 Geometri 2 t., åskådningläran samt de 20 första satserna af Euklides 1:sta bok jemte öfningssatser.
- Naturlära* 2 t. Djur- och växtriket.
- Historia* 3 t. Fäderneslandets från Karl XII:s död till lärobokens slut jemte repetition af nyare tiden.
- Geografi* 2 t. Repetition af Europas och öfversigt af de öfriga verldsdelarnes.

Fjerde klassen.

- Kristendom* 2 t. §§ 1—50 i läroboken om Bibelns böcker; utförligare katekisation öfver de 2 första hufvudstyckena; bibelläsning: de 16 första kapitlen af Matthei evangelium med förklaring.
- Modersmålet* 4 t. Läsning af valda prosaiska och poetiska stycken af olika författare; form- och satslära samt rättstafningsöfningar och satsupplösning; uppsatser på lärorummet.
- Latin* 8 t. Grammatik, formläran.
 Explication, 52 stycken i Boëthii elementarbok.

- Tyska* 4 t. Grammatik, formläran samt syntax till verbet jemte anmärkningar; satsupplösning. Explikation, 24 blad ur Märchen von Hauff. Styckena 1—20 i Deutsches Echo. Ett hemtema hvarannan vecka.
- Engelska* 7 t. 50 sidor af elementarboken samt motsvarande delar af grammatiken; 7 sidor af läseboken; skriföfningar.
- Matematik* 5 t. Aritmetik 1 t., regula de tri; blandade exempel på bråk. Geometri 2 t., Euklides 1:sta bok samt 12 prop. af 3:dje boken jemte öfningssatser. Algebra 2 t., de fyra räknesätten i hela tal samt bråks förkortning.
- Naturlära* 2 t. Det allmännaste af fysik och kemi och läran om jorden.
- Historia* 3 t. Allmän, gamla och medeltidens.
- Geografi* 2 t. Europas.

Femte klassen.

- Kristendom* 2 t. §§ 51—77 i läroboken om Bibelns böcker; utförligare katekisation öfver 3—5 hufvudstyckena; bibelläsning; förklaring af kap. 15—28 af Matthei evangelium; kyrkoårets gruppering och momenten i den lutherska gudstjensten.
- Modersmålet* 3 t. Läsning af stycken af olika författare 1 t.; form- och satslära repeterad samt rättstafningsöfningar med satsanalys 1 t.; genomgående af de rättade uppsatserna 1 t. En uppsats i hemmet hvarannan vecka. Ämnena för dessa hafva varit följande:
- Reallinien. 1. Sverige. 2. Skrifkonstens uppfinning och nytta. 3. Växternas näringsorganer. 4. Orsaken till Lutherska reformationen. 5. Hvilken är den angenämaste af de 4 årstiderna? 6. Öfversättning från engelskan. 7. Vinterns fördelar och olägenheter. 8. Den stora franska revolutionens orsaker och följder. 9. Göta elf. 10. En sommardag på landet. 11. Öfversättning från engelskan. 12. Bergens uppkomst och beskaffenhet. 13. Orsaker till Englands makt och rikedom.
- Klass. lin. 1. Engelbrekt Engelbrektsson. 2. Innehållet i Runebergs sång "N:o femton Stolt". 3. Nilen och denna flods betydelse för Egypten. 4. Öfversättning. 5. Vikingatågen. 6. Öfversättning. 7. Huru jag tillbragt mina julferien. 8. Lejonet. 9. Öfversättning. 10. Öfversättning. 11. Berättelse om den s. k. Bartholomäinatten. 12. Innehållet i Runebergs sång "Den döende krigaren". 13. Teckning af Hannibal.
- Latin* 8 t. Grammatik, formläran repeterad; det viktigaste af syntaxen. Explikation, Miltiades, Themistocles, Aristides, Cimon, Conon och Hannibal i Cornelius Nepos; skrifning på lärorummet två timmar i veckan efter Törneblad.
- Tyska* 3 t. Grammatik, formlära och syntax jemte anmärkningar repeterade. Explikation, 23 blad ur Hauffs Märchen och 8 blad ur Schillers 30-jähr. Krieg. St. 31—45 i Deutsches Echo. Ett hemtema hvarannan vecka.
- Engelska* 7 t. Grammatik, formläran och syntaxen till läran om prepositionerna efter Mathesius. Explikation, afslutning af elementarboken samt 90 sidor af Sturzen-Beckers läsebok, förra kursen; muntlig öfversättning från svenskan. Skrifning på lärorummet.
- Franska* 3 t. De 4 första kapitlen af Dubbs elementarbok; skriföfningar.
- Matematik* 5 t. Aritmetik 1 t., regula de tri samt intresse- och bolagsräkning jemte planimetriska och stereometriska räkneexempel. Geometri 2 t., Euklides 2:dra, 3:dje och 4:de böcker jemte öfningssatser ur Hultmans exempelsamling. Algebra 2 t., läran om bråk, eqvationer af 1:sta graden med en obekant jemte lättare problem.

Naturlära 2 t. Repetition.

Historia 2 t. Allmänna historien från reformationen efter Pallin.

Geografi 1 t. Asien, Afrika, Amerika och Australien.

Sjette klassens nedra afdelning.

Kristendom 2 t. Dogmatik, klass. lin., de 2 första kap. och en del af det 3:dje.

Kyrkohistoria, klass. lin., §§ 1—19; reallin. §§ 1—15, 29—39.

Nya testamentet, läsning i Apostlagärningarne.

Modersmålet 2 t. Läsning af valda stycken af svenska och danska författare. Rättskrifnings-
öfningar. En uppsats hvarannan vecka öfver följande ämnen:

Reallin. 1. Medelhafvet. 2. Valfritt ämne (profskrifning på lärorummet). 3. Spa-
niens besittningar i Amerika. 4. Öfersättning. 5. Arfföreningen i Vesterås. 6. Jemfö-
relse mellan Luthers och Calvins reform. 7. Uppkomsten af striden mellan Stuartska
huset och parlamentet i England. 8. Öfersättning. 9. Valfritt ämne (profskrifning på
lärorummet). 10. Muhammedanismen. 11. Öfersättning. 12. Vårt lands hufvudnärin-
gar. 13. Upsala möte.

Klass. lin. 1. Vikingatågen. 2. Egyptens fornminnen. 3. Skrifn. på lärorummet:
a) Gustaf Wasas äfventyr i Dalarna. b) Poenikernas handelsresor. c) Redogörelse för in-
nehållet i fjerde sången af "Kung Fjalar". 4. Öfersättning. 5. Vinterns nöjen. 6. Skrifn.
på lärorummet: a) Grunddragen af Solons lagstiftning. b) Reformationens införande i
Sverige. 7. Naturskildring (valfrihet). 8. Karaktersdrag hos Atenarne och Spartanerna.
9. Skrifn. på lärorummet: a) Moses (lefnadsteckning). b) Gustaf Wasa talar till dalall-
mogen vid Mora. c) Hundens instinkt. d) Redogör för ett besök i någon fabrik. e) In-
tryck vid stjernhimmels betraktande. 10 och 11. Öfersättning (till oratio recta) af 40:de
kap. i Cæsar de B. G. Lib. 1. 12. Valfritt ämne. 13. Öfersättning.

Latin 8 t. Grammatik, syntaxen.

Explikation, 1:sta boken af Cæsar; Ætates, Orpheus, Baucis st Philemon, Pyramus
et Thisbe i Ovidius. Prosodik. Ett hemtema hvarje vecka. Skriföfning på läro-
rummet efter Törnebladhs stilöfningar 2 timmar i veckan.

Grekiska 7 t. Grammatik, formläran, till verba på μ .

Explikation, 58 stycken samt de æsopiska fablerna i Peterssöns läsebok.

Tyska, klass. lin. 1 t., reallin. 2 t. Grammatik, öfersigt af grammatiken.

Explikation, Schillers Wilhelm Tell. Reallinien ett hemtema hvarannan vecka. I
Deutsch. Echo har klass. lin. genomgått st. 40—50, reallin. st. 40—55.

Engelska, Icke-greker 4 t. Första afdelningen af Mathesii elementarbok samt motsvarande
delar af grammatiken.

Explikation, 22 sidor af Sturzen-Beckers läsebok, förra kursen; skriföfningar.

Reallin. 3 t. Grammatik, repetition.

Explikation, ur Sturzen-Beckers läsebok, förra kursen, muntlig öfersättning från
svenskan; parlör. Skriföfningar på lärorummet. Ett hemtema i månaden.

Franska 4 t. Grammatik, Dubbs lärobok till 9:de kap. Skriföfningar.

Explikation, valda stycken ur Enbloms Lectures françaises.

Matematik, klass. lin. 3 t. Geometri 1 t., Proportionsläran efter Hultman afdeln. I—III; de 12
första teoremen ur "proportionslärans tillämpning på plangeometrin" af Lindman.
Algebra 2 t., eqvationer af första graden med flere obekanta; det allmännaste
af läran om qvadratrotter och radikalquantiteter af 2:dra graden. Repetition af
det föregående. Icke-greker dessutom lättare algebraiska problem 1 t.

Reallinien 7 t. Geometri 3 t. Proportionsläran af Hultman, afdelning I och III;
proportionslärans tillämpning på plangeometrien af Lindman; satserna 73—161

ur Todhunters geometr. öfningssatser; kap. "Lokus" i geom. teorem och konstr. problem af Jochnick. Algebra 4 t., läran om kvadratrötter och radikalqvantiteter af 2:dra graden; eqvationer af 1:sta graden med flere obekanta; eqvationer af 2:dra graden med en obekant; eqvationer med den obekanta under rotmärke; talrika problem. Ett matematiskt hemarbete hvarje månad, behandlande hvar och ett ett problem af geometriskt och ett af algebraiskt innehåll.

Naturvetenskap, klass. lin. 2 t. Naturalhistoria 1 t., växternas byggnad, deras organs förrättningar; början af naturliga familjerna. Fysik 1 t., 50 §§ af Christies lärobok. Reallinien 7 t. Naturalhistoria 1 t., lika med klass. lin. Fysik 3 t., Statiken och värmet efter Floderus jemte problem; Kemi 2 t., Läran om metalloiderna efter Blomstrand.

Historia, klass. lin. 3 t., Fäderneslandets, från början af nyare tiden till Gustaf II Adolf. Allmän, gamla historien.

Reallinien 3 t., Fäderneslandets, lika med klass. lin. Allmän, nyare till Spanska tronföljdskriget efter Pallins större lärobok.

Geografi, reallinien repetition.

Sjette klassens öfra afdelning.

Kristendom, klass. lin. 2 t. Dogmatik, kap. 3—6.

Kyrkohistoria, §§ 19—36.

Läsning i nya testamentet.

Reallinien 2 t. Största delen af Cornelius' kyrkohistoria.

Läsning i nya testamentet.

Modersmålet 2 t. Läsning af valda stycken ur den nyare svenska literaturen jemte underrättelser om författarne; det väsentligaste af versläran. En uppsats hvar annan vecka.

Ämnen för uppsatserna, lika för båda linierna:

1. Huru hafva Fenicierna bidragit till kulturens utveckling? 2. Kort framställning af jesuiterordens öden. 3. Profskrifning med fritt val mellan följande ämnen: a) Tal till prinsessan Victoria af Baden vid hennes landstigning i Sverige; b) Följderna af nantesiska ediktets upphäfvande; c) Den illa gör, han illa far; d) Huru behandlade romarne underkufvade folk? e) Hvilka välsignelser har kristendomen medfört i de europeiska samhällena? f) Skogarnes betydelse i naturens hushållning. 4. Den kristna församlingens tillstånd under den apostoliska tiden. 5. Italiens natur och folk. 6. Öfversättning. 7. Profskrifning med fritt val mellan följande ämnen: a) "Memento mori"! b) Påfvarne i Avignon; c) Insekternas betydelse i skapelsen; d) Sjelfvis och envis är ovis; e) Biskop Brask; f) Egypten under Ptolomeerna. 8. Var kejsar Julianus' regering öfvervägande nyttig eller skadlig för kristendomen? 9. De främre lemmarnes byggnad hos ryggradsdjuren. 10. Profkria med fritt val mellan följande ämnen: a) Om feodalväsendet; b) Vore en oinskränkt tryckfrihet nyttig eller skadlig? c) Karl XI:s reduktion jemförd med de föregående; d) Belgiens natur och folk; e) En dag i Petersburg; f) Hvilken af de svenske konungarne är nationens gunstling och hvarföre? g) Vanan. 11. Hvilka tankar har man velat uttrycka genom kyrkoårets nuvarande gruppering? 12. Hvilket af Runebergs båda poem "Bonden Pavo" och "Döbeln vid Jutas" är det skönaste och hvarföre? 13. Skulle Sverige än en gång kunna blifva en stormakt och under hvilka vilkor?

Latin 8 t. Grammatik, repetition af syntaxen samt prosodik.

Explikation, Cicero, Cato Major; Livius 1:sta boken kap. 1—30; Virgilius, *Æneiden* 1:sta boken.

Extemporalier omväxlande med skriföfningar 1 à 2 timmar i veckan. Ett hemtema hvarje vecka.

- Grekiska* 7 t. Grammatik, formläran repeterad.
 Explikation, styckena 59—74 af läseboken; Anabasis, första och tredje böckerna.
- Tyska*, klass. lin. 1 t. Explikation, Hermann und Dorothea; en akt ur Maria Stuart och Mitten in der Nacht.
 Reallinien 2 t. Lika med klass. lin. Deutsches Echo, st. 57—70. Ett hemtema hvarannan vecka.
- Engelska*, Icke-greker 4 t. Grammatik, repetition af formläran; syntaxen till läran om verbet; parlör och skriföfningar på lärorummet.
 Explikation, 60 sidor ur Sturzen-Beckers läsebok, förra kursen.
 Reallinien 3 t. Grammatik, repetition af syntaxen, parlör.
 Explikation, valda stycken af Sturzen-Beckers läsebok, förra kursen. Ett hemtema i månaden.
- Franska* 4 t. Grammatik, Dubbs elementarbok; repetition af formläran samt delar af syntaxen; skriftliga och muntliga öfersättningsöfningar från svenska till franska. Parlör.
 Explikation, omkring 25 sidor af Enbloms Lectures françaises.
- Matematik*, klass. lin. 3 t. Geometri 1 t., proportionslärans tillämpning på plangeometrien efter Lindman. Algebra 2 t. Läran om kvadratrötter och radikalquantiteter samt 2:dra gradens eqvationer med en obekant jemte några lättare problem; eqvationer med den obekanta under rotmärke. Icke-greker dessutom lättare algebraiska problem 1 tim. gemensamt med reallinien.
 Reallinien 7 t. Geometri 3 t., proportionsläran efter Hultman repeterad. Proportionslärans tillämpning på plangeometrien efter Lindman repeterad; satserna 162—277 ur Todhunters geometriska öfningssatser. Algebra 4 t. Det allmännaste af potensläran, logaritmer och serier, exponentialeqvationer, de viktigaste planimetriska formler jemte talrika problem af blandadt innehåll, mest sådana, der de genomgångna kurserna kunnat tillämpas; repetition af allt det föregående.
 Ett matematiskt hemarbete i månaden, hvarje arbete behandlande ett geometriskt och ett algebraiskt problem.
- Naturvetenskap*, klass. lin. 2 t. Botanik, de naturliga familjerna. Zoologi, människokroppens byggnad, djurrikets indelning. Fysik 1 t., till läran om ljudet efter Christie.
 Reallinien 6 t. Botanik och Zoologi 1 t., lika med klass. lin. Fysik 3 t., läran om värmet, ljudet och ljuset efter Floderus jemte talrika problem. Kemi 2 t., läran om metallerna.
- Historia*, klass. lin. 3 t. Fäderneslandets, från Gustaf II Adolf till Frihetstiden. Allmän, repetition af gamla samt medeltiden.
 Reallinien 3 t. Fäderneslandets, lika med klass. lin. Allmän, från spanska tronföljdskriget till lärobokens slut.
- Geografi*, repetition i sammanhang med undervisningen i historia.

Sjunde klassens nedra afdelning.

- Kristendom*, klass. lin. 2 t. Dogmatik från kap 7 till lärobokens slut; repetition.
 Kyrkohistoria från § 36 till lärobokens slut; repetition.
 Läsning i nya testamentet.
 Reallinien 2 t. Dogmatik det viktigaste af läroboken.
 Läsning i nya testamentet.

Modersmålet 2 t. Läsning af nyare svensk och dansk litteratur (Böttigers minnesteckning af Kellgren, Holbergs Erasmus montanus m. m.); diskussionsöfningar; interpunktionsöfningar; rättande af kortare, i logiskt och språkligt afseende felaktiga meningar, dikterade af läraren.

Ämnen. Reallinien, en uppsats hvarannan vecka: 1. Var Maria Stuarts afrättning rättvis? 2. Pressens betydelse. 3. Val mellan följande ämnen (skrifning på lärorummet): a) Det kungliga enväldets uppkomst i Frankrike under nyare tiden. b) Orsakerna till Spaniens förfall i 16:de och 17:de århundradena. c) Om djurens konstfärdighet vid byggandet af sina boningar. 4. Axel Oxenstjernas karaktär och verksamhet. 5. Medelhafvet. 6. Val mellan följande ämnen (skrifning på lärorummet): a) Hugenottkrigen. b) Märkliga kvinnor i världshistorien. c) Fördelarne af att kunna lefvande språk. 7. Hvilken rol hafva haustäderna spelat i Sveriges historia? 8. Tankar vid Napoleons graf på St Helena. 9. Val mellan följande ämnen (skrifning på lärorummet): a) Polens förfall och undergång. b) Nordamerikanska frihetskriget. c) Naturens inflytande på folket. 10. Förtjenar Sveriges stormaktspolitik pris eller tadel? 11. Val mellan följande ämnen (skrifning på lärorummet): a) Teckning af franska revolutionen till direktorium. b) Kejsar Karl V. c) Kort framställning af partistriderna under Frihetstiden. d) Orsakerna till Turkiets förfall. e) Gustaf III:s betydelse för Sveriges litteratur. 12. Det svenska undervisningsväsendets historiska utveckling. 13. Danmarks natur, folk och näringskällor.

Klass. lin. en uppsats i månaden: 1. Öfvergången från feodalväsendet till monarkiska författningar. 2. Val bland flere ämnen (skrifning på lärorummet) lika med reallinien. 3. Kan studiet af de klassiska språken vid läroverken borttagas utan skada för bildningen? 4. Hattpartiets uppkomst och politik. 5. Val bland flere ämnen (skrifning på lärorummet) lika med reallinien. 6. Klimatets och den omgivande naturens inverkan på människans utveckling. 7. Karakteristik af konung Karl XI.

Latin 8 t. Cicero Orationes in Catilinam I, II, Oratio pro Milone; Livius, 1:sta boken kap. 28—60 samt 2:dra boken kap. 1—44; Virgilius, 2:dra boken; Horatius, Od. 1:sta boken, Od. 1—15. Extemporalier omvexlande med skriföfningar 1 à 2 timmar i veckan. Ett hemtema hvarje vecka.

Grækska 6 t. Grammatik, syntaxen §§ 67—78.

Explikation, 3:dje och 4:de boken af Anabasis. Odysséen, 1:sta och 2:dra boken.

Hebreiska 1 t. Grammatik, det vigtigaste af formläran.

Explikation, 2 kap. af Genesis.

Engelska, klass. lin. valfritt 1 t. Hela elementarboken. 8 sidor af läseboken. Skriföfningar. Grammatik.

Icke-greker 2 t. Valda stycken ur läseboken. Parlör och skriföfningar; grammatik.

Reallinien 3 t. Grammatik, syntaxen efter Herlén; frasskrifning, muntlig öfversättning från svenska till engelska af 33 st. ur Herléns skriföfningar samt ett tema i stället för hemlexa hvarannan vecka. Explikation, valda stycken, omkr. 70 sidor, i 2:dra kursen af Sturzen-Beckers läsebok, dels i lexor, dels kursivt; parlör och någon gång samtalsöfningar. 2 akter i "Money".

Franska, klass. lin. 3 t., reallin. 5 t. Grammatik, det vigtigaste af syntaxen; reallin. utförligare grammatik och frasskrifning på lärorummet.

Explikation, valda stycken, omkr. 50 sidor, ur läsebokens 1:sta del. Dessutom kursiv öfversättning. Ett hemtema hvarannan vecka. Icke-greker och reallin. muntlig öfversättning från svenska till franska, omkr. 11 sidor ur Löwenhjelmss skriföfningar.

Matematik, klass. lin. 3 t. Repetition af proportionsläran och proportionslärans tillämpning på geometrien. Algebra, läran om 1:sta gradens eqvationer med flera obekanta jemte problem; repetition af 2:dra gradens eqvationer jemte talrika öfningsexempel och problem. Planimetri och konstruktion af enkla analytiska expressioner.

Icke-greker 1 t. ha dessutom inhemtat läran om logaritmer och öfning i logaritmtabellernas bruk.

Reallinien 7 t. Geometri, lika med klass. lin. samt dessutom lösning af geometriska öfningssatser och rymdgeometri. Algebra. Repetition af 2:dra gradens equationer med tillämpning på planimetri och analytiska expressioners konstruktion. Repetition af de viktigaste stereometriska formlerna. Det allmännaste af plana geometrin af Lindman och analytiska geometrin af Westin. Talrika öfnings-exempel och problem inom alla de genomgångna kurserna.

En och annan gång ha lärjungarne fått försöka att på egen hand å lärorummet lösa matematiska uppgifter. Reallinien har hvar 14:de dag i hemmet skriftligen löst en uppgift af omvexlande geometriskt och algebraiskt innehåll.

Naturvetenskap, klass. lin. Fysik 2 t. Till värmeläran efter Christie.

Reallinien. Zoologi 1 t. Däggdjuren, foglarna och kräldjuren.

Fysik 3 t. Repetition af mekaniken och akustiken jemte lösning af talrika problem. Läran om magnetism och elektricitet samt värmeläran.

Kemi 2 t. Alkalimetallerna samt jern- och zinkgruppens metaller. Laborationer.

Historia, klass. lin. 3 t. Fäderneslandets, från Karl XII till och med Gustaf IV Adolf; allmän, från lärobokens början till Franska revolutionen.

Reallinien 3 t. Fäderneslandets, lika med klass. lin.; allmän, från nyare tidens början till lärobokens slut.

Geografi, repetition i sammanhang med undervisningen i historia.

Filosofisk propedeutik 1 t. Logik, Elementarläran genomgången och repeterad.

Sjunde klassens öfra afdelning.

Kristendom 2 t. Lärokursen repeterad.

Modersmålet 2 t. Läsning af nyare svensk och dansk litteratur (de flesta af Runebergs större dikter, tal af Tegnér m. m.); skrifning på lärorummet.

Ämnen: a) för båda linierna: 1. Hvarför har Karl den store stundom blifvit kallad den klaraste stjärnan i medeltidens natt? 2. Hvilket omdöme böra vi fälla om Ludvig XVI:s afsättning och afdagatagande? 3. Fritt val mellan flera ämnen (skrifning på lärorummet). 4. Orsakerna dertill att Sigismund och hans ätt förklarades Sveriges tronförlustige. 5. Fritt val mellan flera ämnen (skrifning på lärorummet). — b) för reallinien särskildt: 1. Om instinkten hos djuren. 2. Orsakerna till revolutionen i England år 1688. 3. Öfver ordspråket: tid är pengar. 4. Ligger någon sanning i ordspråket: som man är klädd, blir man hädd?

Latin 8 t. Cicero, Oratio pro Milone repeteradt; Livius, repetition af 1:sta delvis och 2:dra boken; Horatius, Od. 2:dra boken jemte repetition af föregående. Under höstterminen extemporalier omvexlande med skriföfningar 1 à 2 timmar i veckan. Romerska antiqviteter. Under vårterminen skriföfningar 2 timmar i veckan. Ett hemtema hvarje vecka.

Grekiska 6 t. Grammatik, repetition af formlära och syntax.

Explikation, Anabasis från 3:dje kap. af 3:dje till och med 5:te boken; 6:te boken samt 5:te boken kursivt; Odysseen 4:de boken samt 6:te boken kursivt.

Hebreiska 1 t. Grammatik, formläran repeterad.

Explikation, psalmerna 1—10.

Engelska, klass. lin. valfritt 1 t. Grammatik, hela formläran efter Mathesius.

Explikation, Sturzen-Beckers läsebok, förra kursen, första afdelningen.

Icke-greker 2 t. Valda stycken ur läsebokens senare del. Parlör och frasskrifning.
 Reallinien 3 t. Valda stycken, omkr. 90 sidor, dels i lexor, dels kursivt, ur läsebokens senare del. 2 akter ur "Money". Parlör och frasskrifning ur Löwenhjelmss grammatik. Ett hemtema i stället för lexor hvarannan vecka.

Franska, klass. lin. 3 t. Grammatik, repetition af formlära och syntax; frasskrifning och muntlig öfversättning från svenska till franska.

Explication, valda svårare stycken, omkr. 60 sidor, äfven kursiv öfversättning.
 Ett hemtema hvarannan vecka.

Reallinien 5 t. Lika med klass. lin., dessutom större delen af L'Honneur et L'Argent, dels lexvis, dels kursivt; utförligare grammatik och öfningar. Vissa kap. ur Enbloms Ordförråd samt muntlig öfversättning från svenska till franska ur Löwenhjelmss skrifoefningar.

Matematik, klass. lin. 3 t. Geometri, lika med nedra afdelningen jemte repetition af Euklides 4 första böcker. Algebra, repetition af hela den genomgångna kursen, företrädesvis genom problem.

Reallinien 7 t. Repetition af hela den genomgångna kursen, äfven omfattande rymdgeometri och analytisk geometri. Talrika öfningsexempel och problem inom alla de genomgångna kurserna.

En och annan gång ha lärjungarne fått försöka att på egen hand å lärorummet lösa matematiska uppgifter. Reallinien har hvar 14:de dag i hemmet skriftligen löst en uppgift af omvexlande geometriskt och algebraiskt innehåll.

Naturvetenskap, klass. lin. Fysik 2 t. Repetition af akustik, optik, magnetism, elektricitet och värmelära.

Reallinien: Zoologi 1 t. Ryggradsdjuren.

Fysik 3 t. Repetition af den genomgångna kursen företrädesvis medelst problem.

Kemi 2 t. Repetition af hela läroboken. Laborationsöfningar.

Historia, klass. lin. 3 t. Fäderneslandets, repetition från Gustaf I till lärobokens slut; allmän från Franska revolutionen till lärobokens slut samt repetition.

Reallinien 3 t. Samma kurs som klass. lin. men utförligare genomgången.

Geografi. Lika med nedra afdelningen.

Filosofisk propedeutik 1 t. Logik, hela läroboken med repetition.

Antropologi, det viktigaste genomgången.

De lärjungar af klassiska linien, som icke läst grekiska, hafva i stället för undervisningen i detta språk varit sysselsatta på följande sätt:

Klass 6: engelska 4 t., teckning 2 t., lösning af matematiska problem 1 t.

Klass 7: franska 1 t., engelska 2 t., matematik 1 t., teckning 2 t.

Välskrifning har på lärorummet öfvats endast 1 timme med 1:sta klassen. Lärjungarne i kl. 2—3 hafva 2 gånger i veckan i hemmet skrivit en skriftsida, hvilken på bestämd timme medhafvs till skolan och der granskats af läraren.

Undervisningen i teckning.

Läroböcker och undervisningsmateriel.

Pasch, geometrisk konstruktions- och projektionslära. Pasch, handbok i linearritning.
 Stuhlmann, lärobok i frihandsteckning häft. 1—3. Stuhlmann, väggtabeller. Wohlien, dito.

Klotsar enligt Heimerdings och Stuhlmanns modeller. Stuhlmanns gipser för konturteckning och skuggning. Andra serien af Dresdnergipserna.

Undervisningen.

- Klass 1. Onsdag, lördag kl. 10—11. Stuhlmanns öfningar på rutadt papper efter lärarens företeckning på kritafla, plansch 1—8, 1:sta häftet.
- Klass 2. Måndag, torsdag kl. 2—3. Stuhlmanns stigmografiska öfningar efter lärarens företeckning, 1:sta häftet.
- Klass 3. Tisdag kl. 1—2, lördag kl. 2—3. Frihandsteckning efter Stuhlmanns, Wohliens och Sjöströms väggtaflor.
- Klass R. 4. Tisdag, onsdag kl. 5—6 frihandsteckning; fredag kl. 1—2 linearteckning. Frihandsteckning efter Wohliens väggtaflor samt konturteckning efter gipsornament. Linearteckningen har omfattat konstruktionslära efter Pasch samt ytmönster.
- Klass L. 4. (Frivilligt) Fredag kl. 4—5 frihandsteckning i likhet med realafdelningen.
- Klass R. 5. Onsdag, lördag kl. 5—6 frihandsteckning, lördag kl. 11—12 linearteckning. Frihandsteckning efter gipsmodeller och klotsar. Linearteckning i likhet med föregående klass samt början af projektionsläran.
- Klass L. 5. (Frivilligt) Fredag kl. 4—5, frihandsteckning i likhet med samma afdelning af 4:de klassen.
- Klass R. 6: 1. Måndag kl. 11—12 linearteckning; torsdag kl. 11—12 och 5—6 frihandsteckning. Konturteckning efter plana gipsornament och klotsar. Linearteckning i likhet med R. 5.
- Klass L. 6: 1. Icke-greker, måndag, torsdag kl. 11—12 frihandsteckning efter Stuhlmanns och Wohliens väggtaflor samt konturteckning efter gipsornament; linearteckning lika med R. 4.
- Klass R. 6: 2. Torsdag kl. 11—12 och 5—6 frihandsteckning efter gipsmodeller och klotsar. Måndag kl. 11—12, linearteckning efter Pasch's konstruktions- och projektionslära.
- Klass L. 6: 2. Icke-greker, torsdag kl. 5—6 konturteckning efter gipsmodeller och klotsar. Lördag kl. 11—12 linearteckning lika med R. 6: 2.
- Klass R. 7: 1. Måndag kl. 5—6, tisdag 6—7 frihandsteckning; torsdag 1—2 linearteckning. Frihandsteckning efter klotsar samt skuggning efter Stuhlmanns gipsmodeller och 2:dra serien af Dresdnergipserna; linearteckningen efter Pasch's projektions- samt perspektivlära.
- Klass L. 7: 1. Icke-greker, måndag kl. 5—6, frihandsteckning efter gipsmodeller och klotsar; torsdag kl. 1—2, linearteckning lika med R. 7: 1.
- Klass R. 7: 2. Måndag, fredag kl. 5—6, torsdag kl. 1—2; frihands- och linearteckning lika med R. 7: 1.

Undervisningen i teckning inspekterades den 17 februari 1882 af slottsintendenten E. Jacobsson.

Undervisningen i sång och instrumentalmusik.

Sång.

- Klass 1. Tisdag och fredag $\frac{1}{2}$ 11—11. De musikaliska tecknen, deras betydelse och användning. Öfning i tonträffning samt enstämmig sång. Fredag 5—6. Koralsång tillsammans med de öfriga 4 lägsta klasserna.

- Klass 2. Onsdag och lördag $\frac{1}{2}$ 11—11, fredag 5—6. Lika med klass 1.
 Klass 3. Tisdag och fredag 9— $\frac{1}{2}$ 10, fredag 5—6. Lika med klass 1 samt en- och flerstäm-
 mig sång.
 Klass 4. Fredag 5—6. Koralsång tillsammans med de öfriga 4 lägsta klasserna. Måndag
 6—7. Körsång tillsamman med klass. 5—7.
 Klass 5. Lika med klass 4.
 Klass 6—7. Torsdag 6—7. Kör- och kvartettsång. Måndag 6—7. Körsång tillsammans med
 klass 4—5.

Instrumentalmusik.

- Klass. 1—5. Lördag 4—6.
 Klass. 6—7. Tisdag 4—6. Violin har spelats af 7 lärjungar, violin och altviol af 1, violin,
 altviol och violoncell af 1, violoncell och orgel af 1, flöjt af 2, orgel af 4. Hen-
 nings violskola, Kaysers etyder, samlingen 729 och 1413 ur "Edition Peters",
 kvartetter och trior af Pleyel samt särskildt arrangerad musik har vid under-
 visningen användts.

Undervisningen i gymnastik och militäröfningar under år 1881.

Gymnastik och vapenöfningar enligt kongl. cirkuläret den 18 juni 1866.

Gymnastiköfningarna hafva omfattat en half timme dagligen för hvarje afdelning, och
 har halfva tiden användts till fristående rörelser och marscher samt den återstående tiden till
 appareljgymnastik. I vapenöfningarna har klass 5 genomgått rekrytskolan af exercisreglemen-
 tet, klass 6—7: 1 öfvats i bajonettfäktning på led, med och utan motståndare, 7: 2 i florettfäkt-
 ning och sabelhuggning på led, med och utan motståndare.

Tabellarisk uppgift å antalet lärjungar, som på grund af nedanstående orsaker icke
 deltagit i gymnastiköfningarna.

Termin och åldersgrupp	S j u k d o m a r											Andra orsaker	Summa i öfningarna icke deltagande lärjungar	Hela antalet närvarande lärjungar	
	i syn- o. hörselorganerna	i nervsystemet	i cirkulationsorganerna	i andedrägtsorganerna	i matsmältningsorganerna	i urin- och könsorganerna	i rörelseorganerna	missbildning	bräck	allmän svaghet	andra sjukdomar				Summa
<i>Vårterminen 1881:</i>															
Under 15 år	—	—	7	—	—	—	3	—	2	3	—	15	—	15	94
15 år eller deröfver	—	—	22	—	—	—	3	—	1	4	—	30	20 ¹⁾	50	167
Summa	—	—	29	—	—	—	6	—	3	7	—	45	20	65	261
<i>Höstterminen 1881:</i>															
Under 15 år	—	—	3	—	—	—	3	—	3	2	—	11	—	11	113
15 år eller deröfver	—	—	15	1	1	—	2	—	—	1	—	20	12 ¹⁾	32	124
Summa	—	—	18	1	1	—	5	—	3	3	—	31	12	43	237

¹⁾ Lärjungar i 7: 2.

Vid gymnastiköfningarne hafva lärjungarne varit fördelade på tre afdelningar med följande antal i hvarje:

Vårterminen 1881:

1:sta hufvudafdelningen klass. 1—2	52 lärjungar.
2:dra " " 3—4	64 "
3:dje " " 5—7	80 "

Summa 196 lärjungar.

Höstterminen 1881:

1:sta hufvudafdelningen	51 lärjungar.
2:dra " 	57 "
3:dje " 	86 "

Summa 194 lärjungar.

Lärjungarne i 7:de klassens öfra afdelning hafva varit befriade från gymnastiköfningarne, men öfvats i fäktning 2:ne timmar i veckan.

Öfningstiderna hafva under båda terminerna af år 1881 varit följande:

Gymnastik:

1:sta hufvudafdelningen, alla läsdagar $\frac{1}{2}$ 1—1.
2:dra " d:o $\frac{1}{2}$ 11—11.
3:dje " d:o 9— $\frac{1}{2}$ 10.

Vapenöfningar:

Klass 5 tisdag 5—6.
Klass. 6—7: 1 lördag 5—7.
Klass 7: 2 tisdag 6—7, torsdag 5—6.

Militäröfningar enligt kongl. cirkuläret den 23 mars 1870.

Dessa öfningar, hvilka under vårterminen pågingo från den 9 maj till och med den 1 juni och under höstterminen från den 5 september till och med den 17 oktober, leddes under båda terminerna af löjtnanten vid Vestgötadals regimente J. Svedberg, till denna tjänstgöring kommenderad.

Till exercis hafva 6 timmar i veckan användts, samt till målskjutning under vårterminen 3 timmar för 6: 1 och 6 timmar för 7: 2. Då lärjungarne i 6: 2 och 7: 1 redan under föregående hösttermin skjutit fulla antalet skott, hafva icke under terminen några skjutöfningar med dessa klasser förekommit. Under höstterminen hafva användts 20 timmar för 6: 1, 18 för 6: 2, 18 för 7: 1, 16 för 7: 2. Dessutom hafva lärjungarne i 7: 2, hvilka icke deltagit i exercisen, haft 2 timmars fäktning i veckan.

I exercis hafva under vårterminen 50, under höstterminen 53 lärjungar deltagit, alla i klass 6—7: 1. I fäktning deltog under vårterminen 15 lärjungar i 7: 2, under höstterminen 10. I målskjutning med salongsgevär deltog under vårterminen 29 lärjungar i 6: 1, under höstterminen 69 lärjungar i 6—7: 1; i målskjutning med remingtongevär under vårterminen 18, under höstterminen 11 lärjungar i 7: 2.

Under den tid dessa öfningar pågått har gymnastiklärarens tjänstgöring minskats med 4 timmar i veckan.

Under vårterminen har hvarje lärjunge i 6: 1 skjutit 20 salongsskott, i 7: 2 22 skarpa skott; under höstterminen har hvarje lärjunge i 6: 1—7: 1 skjutit 100 salongsskott, i 7: 2 32 skarpa skott. Härvid är dock att märka, att, då redogörelsen omfattar kalenderåret, det icke varit samma lärjungar i samma afdelning under vår- och höstterminen, hvarföre summan af det antal skott, som hvarje lärjunge under de båda här i fråga varande terminerna lossat,

icke uppgår till det i kongl. cirkuläret af den 23 mars 1870 bestämda antalet, hvilket dock alltid under *läsåret* uppnås.

Af exercisreglementet hafva 1:sta och 2:dra delarne genomgått.

Militäröfningarne inspekterades den 2 oktober af majoren G. Geijer; gymnastiköfningarne den 29 november af kaptenen L. M. Törngren.

B. Lärarne.

Lärarnes tjänsteåligganden under höstterminen hafva för hvarje vecka varit följande:

- Rektor *G. Th. Bergman*: Historia 1 t. L. 6: 1, 1 t. 6: 2, 1 t. 7: 1, 2 t. R. 7: 1, 2 t. L. 7: 1, 1 t. 7: 2, 2 t. R. 7: 2, 2 t. L. 7: 2; Svenska 1 t. R. 7: 1. = 13 tim. Svenska skripta i R. 7: 1.
- Lektor *K. F. Rådberg*: Matematik 4 t. R. 7: 1, 3 t. L. 7: 1, 7 t. R. 7: 2, 3 t. L. 7: 2; Fysik 2 t. R. 7: 1, 3 t. R. 7: 2. = 22 tim. Matematiska skripta i 7.
- Lektor *J. Swedborg*: Latin 5 t. 6: 2, 7 t. 7: 1, 8 t. 7: 2. = 20 tim. Latinska skripta i 7: 2.
- Lektor *J. Nordvall*: Kristendom 2 t. R. 6: 1, 2 t. L. 6: 1, 1 t. 6: 2, 1 t. R. 6: 2, 1 t. L. 6: 2, 2 t. R. 7: 1, 2 t. L. 7: 1, 1 t. 7: 2, 1 t. R. 7: 2, 1 t. L. 7: 2; Svenska 1 t. 6: 2, 1 t. 7: 1, 2 t. 7: 2; Filosofi 1 t. 7: 1, 1 t. 7: 2. = 20 tim. Svenska skripta i 7: 2.
- Lektor *A. J. Ling*: Franska 3 t. 7: 1, 2 t. R. 7: 1, 1 t. 7: 2, 4 t. R. 7: 2, 2 t. L. 7: 2; Engelska 3 t. R. 7: 1, 3 t. R. 7: 2. = 18 tim. Franska skripta i 7.
- v. Lektor *A. Hallström*: Latin 3 t. 6: 2, 1 t. 7: 1; Grekiska 7 t. 6: 1, 4 t. 6: 2, 6 t. 7: 2. = 21 tim. Latinska skripta i 6: 2, 7: 1.
- Adjunkt *A. J. C. Piscator*: Svenska 6 t. 2; Tyska 7 t. 2, 1 t. L. 5; Historia och Geografi 5 t. 2, 5 t. 3. = 24 tim. Tyska skripta i L. 5.
- Adjunkt *J. K. Lindblad*: Svenska 6 t. 3; Tyska 7 t. 3, 2 t. 4, 1 t. R. 4, 1 t. L. 4, 2 t. 5, 2 t. R. 6: 1, 1 t. L. 6: 1, 1 t. 6: 2, 1 t. R. 6: 2. = 24 tim. Tyska skripta i R. 6: 1 och R. 6: 2.
- Adjunkt *A. Ericsson*: Latin 8 t. 4, 8 t. 5, 8 t. 6: 1. = 24 tim. Latinska skripta i 6: 1.
- Adjunkt *A. Sahlén*: Svenska 4 t. R. 4, 4 t. L. 4, 1 t. R. 6: 1, 1 t. L. 7: 1; Historia och Geografi 5 t. R. 4, 3 t. R. 6: 1, 2 t. L. 6: 1, 2 t. R. 6: 2, 2 t. L. 6: 2. = 24 tim. Svenska skripta i R. 6: 1, L. 7: 1.
- Adjunkt *K. F. Kjellberg*: Matematik 7 t. R. 6: 1, 3 t. L. 6: 1, Icke-gr. 1 t. 6: 1, 7 t. R. 6: 2, 3 t. L. 6: 2, 3 t. R. 7: 1, Icke-gr. 1 t. 7: 1. = 25 tim. Matematiska skripta i R. 6: 1 och R. 6: 2.
- Adjunkt *G. O. D. von Hackwitz*: Svenska 1 t. R. 5; Engelska 1 t. L. 7: 2 (valfritt); Naturalhistoria 2 t. 3, 2 t. R. 4, 2 t. L. 4, 2 t. 5, 1 t. R. 6: 1, 1 t. L. 6: 1, 1 t. R. 6: 2, 1 t. L. 6: 2, 1 t. R. 7: 1, 1 t. R. 7: 2; Historia och Geografi 5 t. L. 4, 4 t. 5. = 25 tim. Svenska skripta i R. 5.
- Adjunkt *P. G. Bergin*: Engelska 3 t. R. 6: 1, 3 t. R. 6: 2; Franska 4 t. L. 6: 2; Fysik 3 t. R. 6: 2, 1 t. R. 7: 1, 2 t. L. 7: 1, 2 t. L. 7: 2; Kemi 2 t. R. 6: 1, 2 t. R. 6: 2, 2 t. R. 7: 1, 2 t. R. 7: 2. = 26 tim. Engelska skripta i R. 6: 1 och R. 6: 2.
- Adjunkt *A. G. Bergman*: Tyska 1 t. R. 5; Engelska 7 t. R. 4; Icke-gr. 2 t. 7: 1, 1 t. L. 7: 1 (valfritt); Franska 3 t. 5, 4 t. R. 6: 1, 4 t. L. 6: 1, 4 t. R. 6: 2. = 26 tim. Tyska skripta i R. 5.

- Adjunkt *K. A. von Sydow*: Svenska 1 t. L. 6: 1; Matematik 5 t. 3, 5 t. R. 4, 5 t. L. 4, 5 t. 5; Fysik 3 t. R. 6: 1, 1 t. L. 6: 1, 1 t. L. 6: 2. = 26 tim. Svenska skripta i L. 6: 1.
- Extra lärare *J. Thorelli*: Kristendom 3 t. 2, 3 t. 3, 2 t. R. 4, 2 t. L. 4, 2 t. 5; Svenska 1 t. 6: 2; Grekiska 3 t. 6: 2, 6 t. 7: 1; Naturlära 2 t. 2; Hebreiska 1 t. 7: 1, 1 t. 7: 2. = 26 tim. Svenska skripta i 6: 2.
- Extra lärare *A. F. Bersell*: Svenska 2 t. 5, 1 t. R. 6: 1, 1 t. L. 6: 1; Tyska 1 t. R. 4, 1 t. L. 4; Engelska 7 t. R. 5, 4 t. icke-greker 6: 1, 4 t. icke-greker 6: 2; Matematik 5 t. 2. = 26 tim. Tyska skripta i 4.
- v. Adjunkt *S. A. Stalin*: Alla undervisningsämnen i 1:sta klassen jemte välskrifning i samma klass 1 t., Svenska 1 t. L. 5. = 26 tim. Svenska skripta i L. 5.
- v. Läraren i teckning fru *H. Henning*: 19 tim.
- v. Läraren i sång och musik, adj. *Piscator*: 10 tim.
- v. Läraren i gymnastik och militäröfningar löjtnant *J. Svedberg*: 14 tim

Tjenstledige:

- Adjunkten *S. Tengblad* under läsåret till följd af suspension.
- Lektorn *K. F. Rådberg* under vårterminen för sjukdom.
- Läraren i sång och musik *O. H. Bergqvist* under läsåret för sjukdom.
- Läraren i gymnastik *A. Stiberg* under läsåret för sjukdom.
- Läraren i teckning *F. A. Zettergren* under läsåret för sjukdom.

Förordnade:

- Docenten, fil. doktorn *A. Hallström* till v. lektor under hela läsåret.
- Adjunkten *C. Piscator* till vikarie för sångläraren *Bergqvist*.
- Fil. doktorn *J. Thorelli* till extra lärare under läsåret.
- Studenten *A. F. Bersell* till extra lärare under höstterminen och vik. adjunkt under vårterminen.
- Adjunkten *K. A. von Sydow* till vikarie för lektor *Rådberg* under vårterminen.
- Fil. kandidaten *A. G. Högbom* till adjunkten *K. A. von Sydows* vikarie.
- Studenten *S. A. Stalin* till v. adjunkt under höstterminen och extra lärare under vårterminen.
- Löjtnant *J. Svedberg* till vikarierande gymnastiklärare under läsåret.
- Fru *H. Henning* till vikarierande ritlärare under läsåret.

De under höstterminen tjenstgörande vikarier och extralärare hafva af statsmedel åtnjutit följande arvoden: *Hallström* 1170,63, *Thorelli* 702,38, *Bersell* 561,90, *Piscator* 249,89, *Svedberg* 346,68, *Stalin* 561,90, *Henning* 487,16.

För tjenstgöring under vårterminen 1881 uppbars af statsmedel af v. lektor *Hallström* 1329,37, v. adj. *Nyström* 638,10, v. adj. *Stalin* 362,00, extra lärare *Thorelli* 797,62, extra lärare *Vesterlund* 638,10, sångläraren *Piscator* 283,77, v. gymnastikläraren *Svedberg* 393,70, v. ritlärarinnan *Henning* 393,70.

C. Lärjungarne.

Lärjungarnes antal.

Höstterminen 1881:

Klass	Gemensamma linien		Reallinien		Latinlinien			Summa		Totalsumma
	närv.	frånv.	närv.	frånv.	med grekiska	utan grekiska	frånvarande	närv.	frånv.	
					närvarande					
1	25	2	—	—	—	—	—	25	2	27
2	31	—	—	—	—	—	—	31	—	31
3	27	—	—	—	—	—	—	27	—	27
4	—	—	15	—	—	23	1	38	1	39
5	—	—	11	1	—	24	—	35	1	36
6: 1	—	—	8	—	12	10	—	30	—	30
6: 2	—	—	5	—	9	7	1	21	1	22
7: 1	—	—	7	—	4	7	—	18	—	18
7: 2	—	—	6	—	6	—	—	12	—	12
Summa	83	2	52	1	31	71	2	237	5	242

Vårterminen 1882:

Klass	Gemensamma linien		Reallinien		Latinlinien			Summa		Totalsumma
	närv.	frånv.	närv.	frånv.	med grekiska	utan grekiska	frånvarande	närv.	frånv.	
					närvarande					
1	24	4	—	—	—	—	—	24	4	28
2	29	—	—	—	—	—	—	29	—	29
3	28	—	—	—	—	—	—	28	—	28
4	—	—	13	—	—	22	1	35	1	36
5	—	—	10	1	—	26	—	36	1	37
6: 1	—	—	7	—	11	11	—	29	—	29
6: 2	—	—	4	—	8	7	1	19	1	20
7: 1	—	—	6	—	4	7	—	17	—	17
7: 2	—	—	6	—	6	—	—	12	—	12
Summa	81	4	46	1	29	73	2	229	7	236

Under höstterminen hafva af sjunde latinklassens lärjungar, hvilka läst grekiska, följande antal begagnat sig af undervisningen i

både engelska och hebreiska	1
engelska, men icke hebreiska	7
hebreiska, men icke engelska	1

Under höstterminen har följande antal lärjungar deltagit i nedan nämnda öfningar.

Klass och linie	Närvarande lärjungar	Lärjungar som deltagit i						
		Teckning		Sång	Instrumen- talmusik	Gymnastik o. vapenöfnin- gar enligt cirkuläret d. 19 juni 1866	Särskilda mi- litäröfningar enligt cirku- läret den 23 mars 1870	
		obligatorisk	frivilligt					
1	25	25	—	25	—	24	—	
2	31	31	—	31	—	27	—	
3	27	27	—	27	4	24	—	
R. 4	15	15	—	12	1	15	—	
L. 4	23	—	5	15	—	18	—	
R. 5	11	11	—	4	—	10	—	
L. 5	24	—	7	10	5	23	—	
R. 6: 1	8	8	—	2	1	8	8	
L. 6: 1	22	10	—	9	—	14	22	
R. 6: 2	5	5	—	3	—	4	5	
L. 6: 2	16	7	—	6	1	14	16	
R. 7: 1	7	7	—	3	2	7	7	
L. 7: 1	11	7	—	7	—	6	11	
R. 7: 2	6	6	—	3	1	—	5	
L. 7: 2	6	—	—	4	1	—	6	
Summa för	Gemensam- ma linien	83	83	—	83	4	75	—
	Reallinien	52	52	—	27	5	44	25
	Latinlinien	102	24	12	51	7	75	55
Summa	237	159	12	161	16	194	80	

Förhållandet med hemlexor samt den tid öfverläsningen af dessa upptagit är följande:

I klass 1 hemlexor dagligen öfverhufvud 2, öfverläsningstid $1\frac{1}{3}$ tim.

” 2	”	”	3,	”	$1\frac{1}{2}$ ”
” 3	”	”	3,	”	$1\frac{3}{4}$ ”
” R. 4	”	”	3,	”	$2\frac{1}{4}$ ”
” L. 4	”	”	3,	”	$2\frac{3}{4}$ ”
” R. 5	”	”	4,	”	$3\frac{1}{2}$ ”
” L. 5	”	”	4,	”	$3\frac{1}{2}$ ”
” R. 6: 1	”	”	4,	”	$3\frac{3}{4}$ ”
” L. 6: 1	”	”	4 à 5,	”	$4\frac{1}{2}$ ”
” R. 6: 2	”	”	4,	”	$3\frac{3}{4}$ ”
” L. 6: 2	”	”	4 à 5,	”	$4\frac{1}{2}$ ”
” R. 7: 1	”	”	4,	”	$4\frac{3}{4}$ ”
” L. 7: 1	”	”	4,	”	$4\frac{3}{4}$ ”
” R. 7: 2	”	”	4,	”	4 ”
” L. 7: 2	”	”	4,	”	4 ”

I ofvanstående arbetstimmar är den tid, som åtgår till utarbetande af hemskripta icke upptagen. Härtill torde i hvarje vecka åtgå 1 tim. för klass 4, 2 tim. för klass 5 samt 4 tim. för klass. 6—7.

Angående lärjungarnes helsotillstånd m. m. har skolans läkare afgifvit följande uppgifter:

Tabellarisk uppgift öfver lärjungarnes kroppsbyggnad och allmänna helsotillstånd samt öfver antalet närstyrta vårterminen 1881.

Klass	Antal lärjungar	Medelålder	Kroppsbyggnad			Allmänt helsotillstånd		Lidande af bleksot och blodbrist	Ofra besvärade af hufvudvärk	Ofra besvärade af näsblod	Andra åkommor, som kunna anses bero af skolans indflytelse	Närstyrthetsgrad		Summa närstyrta	Procent närstyrta
			God	Medelmåttig	Svag	Godt	Mindre godt					Under 3 D.	Öfver 6 D.		
7	39	19 $\frac{1}{5}$	31	6	1	31	7	3	—	—	—	5	1	6	—
6	48	17 $\frac{3}{4}$	43	5	—	42	6	—	—	—	—	8	—	8	—
5	37	16 $\frac{1}{2}$	29	5	3	28	9	2	—	1	—	4	1	5	—
4	40	15 $\frac{3}{5}$	35	—	3	32	6	2	2	—	—	4	—	4	—
3	36	14 $\frac{3}{4}$	32	1	3	31	5	2	—	—	—	2	—	2	—
2	38	12 $\frac{1}{4}$	26	8	4	33	5	5	—	2	—	3	—	3	—
1	23	12 $\frac{1}{4}$	17	1	4	15	7	—	2	1	—	—	—	—	—
Summa	261	—	213	26	18	212	45	14	4	6	—	26	2	28	—

Tabellarisk uppgift å antalet sjuke och sjukdomar bland lärjungarne vid Venersborgs läroverk vårterminen 1881.

Sjuka personer	Årstid										Summa		Anmärkning
	Januari		Februari		Mars		April		Maj		Insjukn.	Döde	
	Insjukn.	Döde	Insjukn.	Döde	Insjukn.	Döde	Insjukn.	Döde	Insjukn.	Döde			
Under 15 år	1	—	6	—	7	—	2	—	7	—	23	—	
15 år eller derutöfver ...	—	—	4	—	5	—	2	—	8	—	19	—	
Summa	1	—	10	—	12	—	4	—	15	—	42	—	
Sjukdomar:													
Tyfoidfeber	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	
Skarlakansfeber	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	2	—	
Skrofler	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	
Ögonsjukdom	—	—	3	—	8	—	—	—	1	—	12	—	
Strup- o. luftrörskatarrh	—	—	3	—	—	—	1	—	8	—	12	—	
Lungblödning	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	
Halssluss	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	
Febril gastricism	—	—	—	—	—	—	2	—	1	—	3	—	
Kron. magkatarrh	—	—	2	—	—	—	—	—	2	—	4	—	
Diarrhé	—	—	2	—	—	—	1	—	—	—	3	—	
Blindtarmsinflammation	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	
Bältros	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	
Summa	1	—	10	—	12	—	4	—	15	—	42	—	

Tabellarisk uppgift öfver lärjungarnes kroppsbyggnad och allmänna helsotillstånd samt öfver antalet närsynta höstterminen 1881.

Klass	Antal lärjungar	Medelålder	Kroppsbyggnad			Allmänt helsotillstånd		Lidande af bleksot och blodbrist	Ofra besvärade af hufvudvärk	Ofra besvärade af näs-blod	Andra åkommor, som kunna anses bero af skolans inflyelse	Närsynthetsgrad			Summa närsynta	Procent närsynta
			God	Medelmåttig	Svag	Godt	Mindre godt					Under 3 D.	3-6 D.	Öfver 6 D.		
7	30	18 $\frac{33}{33}$	28	2	—	23	7	—	2	—	—	—	—	—	—	—
6	51	16 $\frac{11}{17}$	43	5	3	41	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—
5	35	15 $\frac{3}{3}$	33	3	—	34	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4	38	14 $\frac{11}{37}$	33	2	4	34	5	—	2	—	—	—	—	—	—	—
3	27	12 $\frac{14}{27}$	21	6	—	25	2	—	—	1	—	—	—	—	—	—
2	31	12 $\frac{11}{31}$	20	8	3	26	5	2	3	1	—	—	—	—	—	—
1	25	11 $\frac{17}{17}$	19	7	1	25	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Summa	237	—	197	33	11	208	33	2	7	4	—	—	—	—	—	—

Tabellarisk uppgift å antalet sjuke och sjukdomar bland lärjungarne vid Venersborgs läroverk höstterminen 1881.

Sjuka personer	Årstid										Summa		Anmärkning
	Augusti		September		Oktober		November		December		Insjuka.	Döde	
	Insjuka.	Döde	Insjuka.	Döde	Insjuka.	Döde	Insjuka.	Döde	Insjuka.	Döde			
Under 15 år	—	—	10	—	21	—	7	—	3	—	41	—	
15 år eller derutöfver ...	—	—	6	—	4	—	9	—	2	—	21	—	
Summa	—	—	16	—	25	—	16	—	5	—	62	—	
Sjukdomar:													
Tyfoidfieber	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	
Messling	—	—	6	—	20	—	1	—	2	—	29	—	
Bleksot	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	2	—	
Ögonsjukdom	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	2	—	
Strup- o. lufttröskatarrh	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	2	—	
Halsfluss	—	—	1	—	2	—	8	—	—	—	11	—	
Febril gastricism	—	—	—	—	—	—	4	—	1	—	5	—	
Kron. magkatarrh	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	
Diarrhé	—	—	4	—	—	—	1	—	—	—	5	—	
Akut tarmkatarrh	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	
Blindtarmsinflammation	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	
Ledvridning	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	
Ansigtssros	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	
Summa	—	—	16	—	25	—	16	—	5	—	62	—	

K. Bylund.

Följande tabeller visa antalet af under sist förflutna kalenderår inskrifna, flyttade och afgangna lärjungar.

Vårterminen 1881.

Klass och linie	Lärjungar flyttade till nedan nämnda klasser						Lärjungar tillhörande nedan nämnda klasser den 1 februari (såväl när- som frånvarande)				Lärjungar afgangne från läroverket i nedan nämnda klasser					
	efter att hafva tillhört närmast lägre klass af samma linie följande antal terminer					från andra linien	Övar i klassen från före- gående termin	Flyttade till klassen på grund af beslut	Inskrifne i läroverket under terminen	Summa	från terminens början till och med 31 januari	från och med 1 februari till terminens slut	under näst följande mellantermin	Summa		
	0	1	2	3	4										5 eller flera	
1	—	—	—	—	—	—	23	—	—	—	23	—	1	2	3	
2	—	1	14	—	—	—	36	—	1	1	38	—	—	3	3	
3	1	2	17	—	1	—	35	—	1	—	36	—	—	2	2	
R. 4	—	1	8	1	2	—	16	—	1	—	17	—	1	3	4	
L. 4	—	1	19	—	1	1	22	—	1	—	23	—	1	1	2	
R. 5	—	1	7	1	1	—	13	—	—	—	13	—	—	6	6	
L. 5	—	—	13	—	2	—	24	—	—	—	24	—	—	2	2	
R. 6: 1	—	—	9	—	2	—	6	—	—	1	7	—	—	2	2	
L. 6: 1	—	—	15	—	2	—	21	—	—	2	23	—	—	5	5	
R. 6: 2	—	—	3	—	—	—	7	—	—	—	7	—	—	—	—	
L. 6: 2	—	1	9	—	—	—	12	—	—	—	12	—	1	—	1	
R. 7: 1	—	—	4	—	1	—	8	—	—	—	8	—	—	1	1	
L. 7: 1	—	—	7	—	—	—	11	—	—	—	11	—	—	4	4	
R. 7: 2	—	—	4	—	1	—	7	—	—	—	7	—	7	—	7	
L. 7: 2	—	—	4	—	—	—	13	—	—	—	13	—	13	—	13	
Summa för	Gemensam- ma linien	1	3	31	—	1	—	94	—	2	1	97	—	1	7	8
	Reallinien .	—	2	35	2	7	—	57	—	1	1	59	—	8	12	20
	Latinlinien	—	2	67	—	5	—	103	—	1	2	106	—	15	12	27
Summa	1	7	133	2	13	—	1	254	—	4	4	262	—	24	31	55

Höstterminen 1881.

Klass och linie	Lärjungar flyttade till nedan nämnda klasser						Lärjungar tillhörande nedan nämnda klasser den 15 september (såväl när- som frånvarande)					Lärjungar afgångne från läroverket i nedan nämnda klasser				
	efter att hafva tillhört närmast lägre klass af samma linie följande antal terminer					från andra linjen	Övar i klassen från före- gående termin	Flyttade till klassen på grund af beslut		Inskrifne i läroverket under terminen	Summa	från terminens början till och med 14 september	från och med 15 septem- ber till terminens slut	under näst följande mellantermin	Summa	
	0	1	2	3	4			5 eller flera	vid föregå- ende termin slut							vid höst- terminens början
1	—	—	—	—	—	—	5	—	—	22	27	—	—	1	1	
2	—	—	2	—	—	—	10	12	2	7	31	—	1	1	2	
3	1	—	5	—	1	—	1	18	7	1	27	—	—	—	—	
R. 4	—	—	1	—	—	—	2	11	1	1	15	—	—	2	2	
L. 4	1	—	1	—	—	—	3	19	2	—	24	—	—	—	—	
R. 5	—	—	1	—	—	—	—	10	1	1	12	—	1	—	1	
L. 5	1	—	2	—	1	—	3	15	4	2	24	—	—	—	—	
R. 6: 1	—	—	—	—	—	—	1	7	—	—	8	—	1	—	1	
L. 6: 1	—	—	3	—	—	—	2	16	3	1	22	—	—	—	—	
R. 6: 2	—	1	—	—	—	—	1	3	1	—	5	—	—	—	—	
L. 6: 2	—	—	5	—	1	—	1	10	6	—	17	—	—	1	1	
R. 7: 1	—	—	1	—	—	—	1	6	—	—	7	—	—	1	1	
L. 7: 1	—	—	3	—	—	—	1	7	3	—	11	—	1	—	1	
R. 7: 2	—	—	1	—	—	—	—	5	1	—	6	—	—	—	—	
L. 7: 2	—	—	2	—	—	—	—	4	2	—	6	—	—	—	—	
Summa för	Gemensam- ma linjen	1	—	7	—	1	—	16	30	9	30	85	—	1	2	3
	Reallinjen	—	1	4	—	—	—	5	42	4	2	53	—	2	3	5
	Latinlinjen	2	—	16	—	2	—	10	71	20	3	104	—	1	1	2
Summa	3	1	27	—	3	—	—	31	143	33	35	242	—	4	6	10

Af de 39 lärjungar, som under läsåret inskrifvits i läroverket, hafva 5 förut bevisat folkskola samt 1 annat läroverk.

Den 27 och 28 maj aflades muntlig afgangsexamen af: A. V. Petterson, J. E. Nordwall, A. G. Eliasson, K. A. A. Palm, A. Fridell, L. J. Larsson, K. J. Kjellner, A. J. Jakobsson, L. A. Larsson, P. L. Dahllöf, E. P. A. Creutz, S. E. Tengdahl, L. P. Afzelius, S. R. Svensson, N. A. T. von Sneidern, P. G. Kjellin, J. A. O. Skårman, J. Wallin, H. R. Haij, A. Dicander.

I öfrigt hafva från början af vårterminen 1881 till samma tid 1882 följande lärjungar afgått från läroverket: under *vårterminen*: kl. 1 J. A. Lindblad, kl. R. 4 G. H. Magnusson, kl. L. 4 P. A. Afzelius, kl. L. 6: 2 J. Örtendahl. Under *sommarferierna*: kl. 1 J. D. Forslund, K. G. T. Wohlfahrt, kl. 2 O. A. F. Klöfverskjöld, J. V. Edlund, J. Blomberg, kl. 3 A. G. Skårman, N. H. Lindblad; kl. R. 4 K. F. Eriksson, E. R. Schröder, A. L. Johansson; kl. L. 4 S. Steglund, skollärareseminarium; kl. R. 5 L. G. von Sneidern, K. O. Mårtensson, J. J. Andersson, K. A. Peterson, T. H. Thorén, G. H. Petterson; kl. L. 5 K. O. Karlson, G. T. Kjellin; kl. R. 6: 1 V. J. Wikman, A. V. Kullander; kl. L. 6: 1 M. A. Skog, O. Norlander, O. J. Norén, J. A. Dahllöf, E. A. Arvidsson; kl. R. 7: 1 E. R. Hollander; kl. L. 7: 1 O. Vennerbäck, O. Sylvén, S. B. Liedzén, A. Falk. Under *höstterminen*: kl. 2 A. Magnusson; kl. R. 5 J. E. Back-

man, sjömansyrket; kl. R. 6: 1 K. G. J. Svedenborg; kl. L. 7: 1 A. Peterson. Under *vinterferierna*: kl. 1 K. E. Andersson; kl. 2 A. B. Söderlund; kl. R. 4 M. E. S:t Cyr, A. F. Pettersson; kl. L. 6: 2 J. G. G. Hullman; kl. R. 7: 1 G. Axelsson.

Stipendier och premier utdelas endast vid vårterminens slut. Beloppet af stipendii-medel, som vid årsexamen 1881 utdelades, var 426 kr. 05 öre, af premiimedel 335 kr.

Under vårterminen voro 29 lärjungar befriade från afgift till både materielkassan och byggnadsfonden samt från afgift till den senare men ej till den förra 32. Under vårterminen hafva 31 lärjungar befriats från afgift till båda kassorna samt från afgift till den senare men ej till den förra 32.

Till ljus- och ved-kassan har hvarje lärjunge under höstterminen betalt 5, under vårterminen 6 kronor.

D. Undervisningsmateriel.

Sedan förra redogörelsens afgifvande har inköpts: för undervisningen i kemi: en kemisk väg med vigter.

För undervisningen i teckning: en sats klotsar, perspektivmodell.

För undervisningen i militärofvingar: 24 florettklingor.

För undervisningen i sång: 30 ex. af "Stäm upp och sjung".

För naturhistoriska samlingarne: 2 st. däggdjur samt 26 st. foglar, alla uppstoppade af konservatorn G. Kolthoff.

Gåfvor sedan förra redogörelsens utgifvande.

Af Ecklesiastik-Departementet: Meddelanden från svenska riksarkivet 5. Silfverstolpe, Histor. bibliotek 1880, 1—3. Samlingar, utgifna af svenska fornskriftsällskapet, h. 77—79. Linneström, svenskt boklexikon, h. 27—36. Sveriges, Norges och Danmarks konungars ättelängder under årtusendet 880—1880.

„ Vetenskapsakademien: Handlingar, bd 15—17. Bihang, bd 5: 1—2. Öfversigt, årg. 35—37. Lefnadsteckningar, bd 2: 1. Meteorologiska iakttagelser i Sverige, bd 18—19. Tal öfver Sundevall; d:o öfver Hallenberg. Medalj öfver A. F. Cronstedt.

„ Svenska numismatiska föreningen: Numismatiska meddelanden.

„ Herr Öfverste E. Elers: en äggsamling, bestående af 158 st. svenska fogelägg.

„ Herr Alb. Carlsson: 14 st. utländska silfvermynt.

„ Herr Brukspatron R. Ehrengranat: en gök (rödbrun).

„ Herr A. Dicander: en rissparf.

„ K. Knutsson: en alfogel.

„ Stud. K. Liedberg: en nattskärta.

„ „ F. G. Lillja: ett stycke Bernsten.

„ „ A. Jansson: atlas juvenilis, Sthlm 1768.

E. Läroverksbyggnader och inredningsmateriel.

Ingen förändring sedan förra redogörelsen.

F. Ekonomiska förhållanden.

Nedan nämnda kassors ställning under året har varit följande:

Kassans rubrik	D e b e t				K r e d i t			
	Behållning vid årets början	Summa inkomster	Skuld vid årets slut	Summa	Skuld vid årets början	Summa utgifter	Behåll- ning vid årets slut	Summa
Byggnadsfonden	—	1770,00	—	1770,00	—	1770,00	—	1770,00
Ljus- och vedkassan ...	390,67	2359,50	—	2750,17	—	2746,47	3,70	2750,17
Bibl. o. materielkassan	5011,46	2500,88	—	7512,34	—	3338,61	4173,73	7512,34
Premie- o. fattigkassan	93,09	248,50	—	341,59	—	337,70	3,89	341,59

Under sistförflutna kalenderår har åtgått för underhåll och tillökning af boksamlingen 614,44, af den öfriga undervisningsmaterielen 1158,40 samt af inredningsmaterielen 233,57 kronor. Af räntan på Salmeniska donationen har under året intet inköpts.

G. Examina och terminsafslutning.

Den 27 och 28 maj förlidet år förrättades med 20 läroverkets lärjungar samt 3:ne privatister muntlig afgangsexamen i närvaro af herrar domprosten och ordensledamoten C. V. Linder, professoren och kommandören V. E. Lidfors, professoren K. A. V. Holmgren såsom censorer, samt kyrkoherden H. E. Wästberg som vittne. Alla de examinerade förklarades mogne.

I den skriftliga afgangsexamen under innevarande termin hafva 12 läroverkets lärjungar deltagit.

Den 20 sistlidne december hölls terminsexamen med läroverkets 5 lägre klasser. Års-examen kommer att hållas den 1 och 2 juni och hafva följande herrar inbjudits att såsom vittnen öfvervara densamma: kammarherren och riddaren C. E. C. Kuylenstjerna, landskamreren och riddaren J. M. Ryding, auditören och riddaren G. Sandberg, kyrkoherden, fil. dokt. H. E. Wästberg, bankdirektören, fil. dokt. L. J. Wersander. Första dagen examineras i undervisningsämnena kl. 9—12, $\frac{1}{2}5$ — $\frac{1}{2}6$. Kl. 12 hålles examen i sång och musik, kl. $\frac{1}{2}5$ — $\frac{1}{2}6$ förevisas lärjungarnes arbeten i teckning, kl. $\frac{1}{2}6$ sker uppvisning i gymnastik och vapenöfningar. Andra dagen examineras kl. $\frac{1}{2}9$ —11. Kl. 11 $\frac{1}{4}$ kommer flyttning att afkunnas och ungdomen att hemförlofvas, hvarefter premier och stipendier utdelas.

Till öfvervarande af förestående examen och terminsafslutning inbjuder jag vördsamt lärjungarnes föräldrar och målsmän samt alla bildningens vänner.

Nästa termin börjas den 25 nästkommande augusti kl. 12 på dagen.

Venersborg i maj 1882.

G. TH. BERGMAN.

Allmänna femklassiga läroverket i Borås.

A. Undervisningen.

1. *Höstterminen* började den 25 augusti och avslutades med offentlig examen den 20 december. *Vårterminen*, som tog sin början den 19 januari, kommer att avslutas den 1 juni.

2. Gemensam bön med bibelläsning och psalmsång har blifvit förrättad hvarje dag klockan 6,45—7 f. m., hvarefter undervisningen börjat och fortgått till kl. 9. Vidare har undervisats från kl. 11 f. m. till kl. 2 e. m. alla dagar samt från kl. 4—5 e. m. måndagar och torsdagar. Öfningarne hafva försiggått på de tider, som för hvarje särskildt öfningsämne härnedan finnes upptaget.

3. Antalet lärotimmar i veckan, under hvilka undervisning af särskilda lärare meddelats i hvarje klass, har varit följande:

Höstterminen.

Klass och linie	Lärjungarnes antal	t. f. Rektor Wennergren undervisat timmar	Kollega Thorin undervisat timmar	Kollega Nyberg undervisat timmar	t. f. Kollega Essén undervisat timmar	t. f. Kollega Falk undervisat timmar	t. f. Kollega Svensson undervisat timmar	Summa timmar
1	23	—	—	—	10	—	14	24
2	13	—	—	19	7	3	—	29
3	17	2	—	—	7	13	6	28
4	18	2	5	—	2	9	4	22
4 R.	(12)	7	—	—	—	—	—	7
4 L.	(6)	—	8	—	—	—	—	8
5	5	2	5	7	2	3	3	22
5 R.	(1)	7	—	—	—	—	—	7
5 L.	(4)	—	8	—	—	—	—	8
Summa	76	20	26	26	28	28	27	155

Under *vårterminen* har endast den förändring i förestående uppgift förekommit, att lärjungarnes antal i 2:dra klassen varit 14, i 3:dje 16, i 4:de 17 och i 5:te 7, hvadan antalet lärjungar under *vårterminen* varit 77, samt att antalet på reala linien varit 11 i 4:de och 2 i 5:te klassen och på latinlinien 5 i 5:te klassen.

4. Begagnade läro- och läseböcker i

Kristendom: Katekes, Hübners lärobok i bibl. historia, Cornelii kyrkohistoria och Brodéns öfversigt af de bibliska böckernas innehåll;

Modersmålet: Sundéns lärobok, läsebok för folkskolan, läsebok af Bjursten och läsebok af Sundén och Modin;

Latinska språket: Gram. af Ellendt-Seyffert, elementarbok af Törnebladh samt Cornelius Nepos;

Tyska språket: Språklära och elementarbok af E. G. Calwagen, elementarbok af Mathesius, Geschichte des 30-jährigen Krieges och Wilhelm Tell samt Deutsches Echo af Wolfram;

Engelska språket: Gram. af Sundstén, Oldes uttalslära, Sundsténs elementarbok och W. Irvings Columbus;

Franska språket: Gram. och läsebok af Carlberg;

Matematik: läroböcker af v. Zweigbergk i aritmetik, af Wiemer i algebra samt af Bergius och Euclides i geometri;

Naturlära: läroböcker af Celandér i naturlära, af Arrhenius i botanik, af Lyttkens i zoologi, af Stewart i fysik, af Roscoe i kemi och af Lockyer i astronomi;

Historia: svensk historia af Odhner och allmän af Pallin;

Geografi: lärobok af Sörenson.

Genomgångna lärokurser.

Första klassen.

Kristendom: biblisk historia, gamla testamentets; katekes, första hufvudstycket; bibelläsning och valda psalmer. 3 timmar i veckan.

Modersmålet: det viktigaste af formläran; öfning att med egna ord återgifva upplästa stycken; öfning i satsbildning och rättstafning. 5 timmar i veckan.

Tyska språket: styckena 1—40 samt 49—52 af Mathesii elementarbok samt af formläran det, som dessa stycken förutsätta, jemte öfningar att särskilja de enkla satsernas hufvuddelar. 6 timmar i veckan.

Matematik: de fyra räknesätten i hela tal och sorter jemte öfning i decimalräkning; hufvudräkning. 4 timmar i veckan.

Naturlära: kap. 12 af Celanders lärobok samt undersökning af lefvande växter. 2 timmar i veckan.

Historia: fäderneslandets till nyare tidens början. 2 timmar i veckan.

Geografi: fäderneslandets, det allmännaste om verdensdelarne samt af Europas fysiska och politiska till Centraleuropa. 2 timmar i veckan.

Andra klassen.

Kristendom: biblisk historia, nya testamentets; katekes, andra hufvudstycket; bibelläsning och psalmer. 3 timmar i veckan.

Modersmålet: det hufvudsakligaste af formläran; öfning att med egna ord återgifva upplästa stycken; satsbildnings-, rättskrifnings- och interpunktionsöfningar. 6 timmar i veckan.

Tyska språket: det allmännaste af formläran; fortsättning af Mathesii elementarbok till 2:dra afdelningen; öfning att skilja ordklasserna och de enkla satsernas hufvuddelar samt lättare former af de sammansatta satserna. 7 timmar i veckan.

Matematik: aritmetik, de fyra räknesätten i vanliga och decimalbråk med tillämpning på sorter; hufvudräkning. 3 timmar i veckan. Geometri, åskådninglära och enkla satser. 2 timmar i veckan.

Naturlära: djurrikets hufvudafdelningar och viktigaste klasser samt det allmännaste om växterna; exkursioner. 2 timmar i veckan.

Historia: fortsättning af fäderneslandets till Carl XII:s död. 2 timmar i veckan.

Geografi: Europas fysiska och politiska fortsatt och avslutad. 3 timmar i veckan.

Tredje klassen.

Kristendom: rep. af bibl. historien; katekes, tredje, fjerde och femte hufvudstyckena; bibelläsning och psalmer. 3 timmar i veckan.

Modersmålet: hela formläran och det hufvudsakligaste af satsläran; rättskrifnings- och interpunktionsöfningar; välläsning jemte smärre uppsatser på lärorummet. 6 timmar i veckan.

Tyska språket: formläran; andra afdelningen af Calwagens elementarbok; extemporalier och skriföfningar på lärorummet. 7 timmar i veckan.

Matematik: aritmetik, tillämpning af de genomgångna kurserna på regula de tri och intresse, 3 timmar i veckan; geometri, åskådningslära samt 1:sta boken af Euclides. 2 timmar i veckan.

Naturlära: första och andra afdelningen af Lyttkens lärobok; större delen af Arrhenii mindre lärobok; undersökning och insamling af lefvande växter; exkursioner. 2 timmar i veckan.

Historia: fäderneslandets afslutad och repeterad. 3 timmar i veckan.

Geografi: rep. af Europas samt det allmännaste af de främmande verldsdelarnes fysiska och politiska. 2 timmar i veckan.

Fjerde klassen.

Kristendom: bibelläsning, katekisation samt böckernas i gamla testamentet innehåll och historia. 2 timmar i veckan.

Modersmålet: form- och satslära samt rättstafningsöfningar och satsupplösning; läsning af valda prosaiska och poetiska stycken jemte underrättelse om författarne och nödiga upplysningar ur versläran; hvarannan vecka en uppsats på lärorummet eller en öfversättning från tyska språket på tid utom lärotimmarne. 4 timmar i veckan.

Latinska språket: formläran samt behöfliga delar af syntaxen, muntligt meddelade; från början och till och med 54 stycket af andra afdelningen i elementarboken. 8 timmar i veckan.

Engelska språket: uttalsöfningar, formläran samt läsöfningarne i elementarboken; vokabelläsning. 7 timmar i veckan.

Tyska språket: rep. af formläran, det vigtigaste af syntaxen; från 2:dra boken i Schillers Gesch. des 30-jähr. Krieges till sidan 104; 20 stycken af Deutsches Echo; extemporalier. Ett hemtema hvarannan vecka. 4 timmar i veckan.

Matematik: algebra, läran om hela tal och bråk samt 1:sta gradens eqvationer med en obeakt; geometri, rep. af 1:sta samt 2:dra och 3:dje böckerna af Euclides; aritmetiska öfningar. 5 timmar i veckan, hvaraf 2 blifvit använda till algebra, 2 till geometri och 1 till aritmetik.

Naturlära: de första elementen af fysik och kemi; kort öfersigt af djur- och växtriket; exkursioner. 2 timmar i veckan.

Historia: allmän, gamla och medeltidens. 3 timmar i veckan.

Geografi: Europas utförligare. 2 timmar i veckan.

Femte klassen.

Kristendom: bibelläsning och katekisation; böckernas i nya testamentet innehåll och historia; 1:sta och 2:dra perioden af kyrkohistorien. 2 timmar i veckan.

Modersmålet: rep. af form- och satslära; läsning af valda prosaiska och poetiska stycken af olika författare samt rättstafningsöfningar med satsanalys; öfningar i disposition af lättare ämnen; en uppsats i hemmet hvarannan vecka. 3 timmar i veckan.

- Latinska språket*: fortsättning och rep. af formläran; det viktigaste af syntaxen; extemporalier; de 7 första fältherrarne af Cornelius Nepos. 8 timmar i veckan.
- Engelska språket*: rep. af formläran, det hufvudsakliga af syntaxen; extemporalier; 15 kapitel af Irvings Columbus. 7 timmar i veckan, hvaraf 1 blifvit använd till skriföfningar på lärorummet.
- Tyska språket*: rep. af formlära och syntax; 36 sidor af Schillers Gesch. des 30-jähr. Krieges och från början till och med 3:dje akten af Wilhelm Tell; ett hemtema hvarannan vecka. 3 timmar i veckan.
- Franska språket*: uttalslära, det viktigaste af formläran; vokabelläsning; 65 stycken i läse-boken. 3 timmar i veckan.
- Matematik*: algebra, rep. af det förut lästa, 1:sta gradens eqvationer med flere obekanta och 2:dra gradens eqvationer med en obekant, problem; geometri, 3:dje och 4:de boken af Euclides; aritmetiska öfningar. 5 timmar i veckan, hvaraf 2 blifvit använda till algebra, 2 till geometri och 1 till aritmetik.
- Naturlära*: utförligare öfversigt af djur- och växtriket, läran om jorden samt det allmännaste om vårt planetsystem och himlakropparne; exkursioner. 2 timmar i veckan.
- Historia*: allmän, hela den nyare jemte rep. af den gamla och medeltidens; rep. af fäderneslandets samt grunddragen af Norges och Danmarks. 3 timmar i veckan.
- Geografi*: rep. af det förut lästa. 1 timme i veckan.

5. Under läsåret har Deutsches Echo af Wolfram blifvit antagen i 4:de klassen.

6. Undervisning i *välskrifning* har meddelats 2 timmar i 1:sta och 1 timme i 2:dra klassen.

7. Undervisning i *teckning* har meddelats emellan kl. 4—5 e. m. måndagar och torsdagar, kl. 11—12 tisdagar, kl. 11—12 och 1—2 onsdagar samt kl. 1—2 fredagar.

Läroböcker och undervisningsmateriel: Stuhlmanns lärobok i frihandsteckning med T. Lundbergs supplement till densamma, geometrisk konstruktions- och projektionslära af Pasch, Wohliens och Stuhlmanns väggplanscher samt den sednares gipser för konturteckning. 1:sta klassen har öfvats i frihandsteckning från lärobokens början till och med ytmönster, 1 timme i veckan. 2:dra klassen har genomgått hela den stigmografiska kursen, 1 timme i veckan. 3:dje klassen har fortsatt och avslutat den stigmografiska kursen samt genomgått T. Lundbergs supplement till Stuhlmanns lärobok jemte Stuhlmanns väggplanscher och en del af de Wohlienska väggplanschererna, 2 timmar i veckan. 4:de klassen har fortsatt och avslutat de Wohlienska väggplanschererna samt ritat en del konturgipser, 2 timmar i veckan. 5:te klassen har genomgått samma kurs som 4:de klassen, 2 timmar i veckan.

Dessutom hafva klasserna 4 och 5 gemensamt genomgått en mindre kurs i geometrisk konstruktions- och projektionslära efter läroboken, 1 timme i veckan.

8. Undervisning i *sång* har meddelats emellan kl. 3—4 e. m. måndagar, kl. $\frac{1}{2}$ 4—4 e. m. torsdagar samt kl. 4—5 e. m. öfriga dagar i veckan. 1:sta klassen har öfvats i det hufvudsakligaste af musikens teori, i tonträffning samt i mindre öfningsstycken efter Nordblom och Cronhamn, 1 timme i veckan. 2:dra och 3:dje klassen i tonträffning inom hvarje särskild tonart och i enstämmiga öfningsstycken, 1 timme i veckan hvarje klass. 4:de och 5:te klassen i tre- och fyrstämmiga sånger dels i afdelningar och dels gemensamt, 2 timmar i veckan. Alla klasserna hafva öfvats gemensamt i choralsång $\frac{1}{2}$ timme i veckan.

9. Undervisning i *gymnastik* och *vapenöfningar* under år 1881 har meddelats från kl. $\frac{1}{2}$ 11—11 f. m. hvarje dag i veckan med alla lärjungarne gemensamt samt kl. 4—5 e. m. lördagar med de äldre lärjungarne. I afseende på lärjungarnes *antal* och *fördelning* meddelas, att antalet närvarande under vårterminen var 77, hvaraf 21 voro öfver och 56 under 15 år,

samt under höstterminen 75, hvaraf 10 voro öfver och 65 under 15 år. På läkares tillstyrkan hafva 6 lärjungar under *vårterminen* icke deltagit i öfningarne af följande orsaker:

Lärjungarnes ålder	Sjukdomar			Summa	Hela antalet närvarande lärjungar
	i urin- och könsorga- nerna	i rörelse- organerna	allmän svaghet		
Under 15 år .	1	1	2	4	56
Öfver 15 år ...	1	—	1	2	21
Summa	2	1	3	6	77

Under *höstterminen* hafva alla lärjungarne deltagit i öfningarne.

De lärjungar, som uppnått 15 år och deltagit i gymnastiköfningarne, hafva äfven deltagit i vapenöfningarne. De i gymnastiköfningarne deltagande lärjungarne hafva varit indelade i 4 afdelningar, hvarje afdelning anförd af en afdelningschef; och var antalet under *vårterminen* i 1:sta afdelningen 20, i 2:dra 18, i 3:dje 18 och i 4:de 15 samt under *höstterminen* i 1:sta afdelningen 20, i 2:dra 20, i 3:dje 18 och i 4:de 17.

I afseende på *öfningstider* meddelas, att $\frac{1}{4}$ timme egnats åt gymnastik utan redskap och $\frac{1}{4}$ timme med redskap. Fria öfningar och lekar på läroverkets lekplats hafva försiggått under 10 minuters uppehåll emellan på hvarandra följande lärotimmar.

Vapenöfningar, bestående i marscher och manövrer, hafva anstälts omvexlande med gymnastiköfningarne, hvarjemte de äldre lärjungarne varit särskildt 1 timme sysselsatte med gevärsexercis. Då väderleken det tillätit, hafva öfningarne försiggått i fria luften på läroverkets lekplats. Under året hafva öfningarne varit instälde $8\frac{1}{2}$ timmar dels för botaniska exkursioner och dels för att bereda lärjungarne tillfälle till rörelse i fria luften.

Öfningarnes inflytande på lärjungarne har i alla afseenden visat sig mycket godt.

B. Lärarne.

10. Lärarnes tjensteåligganden under *höstterminen* hafva för hvarje vecka varit följande:

t. f. Rektor *Sv. P. Wennergren* har undervisat klass. 3—5 i kristendom 6 timmar och klass. 4—5 i engelska 14 timmar, tillsammans 20 timmar.

Kollega *A. Thorin* klass. 4—5 i latin 16 timmar och i matematik 10 timmar, tillsammans 26 timmar.

Kollega *J. A. Nyberg* klass. 2 i modersmålet 6 timmar, i tyska 7 timmar, i historia och geografi 5 timmar och i välskrifning 1 timme; klass. 5 i franska 3 timmar och i historia och geografi 4 timmar, tillsammans 26 timmar.

t. f. Kollega, ingenjören *A. V. Essén* klass. 1—3 i matematik 14 timmar; klass. 1—5 i naturlära 10 timmar samt klass. 1 i historia och geografi 4 timmar, tillsammans 28 timmar, samt rättat de utom lärotimmarne föreskrifne skriftlige uppsatserne i tyska i klass. 4.

t. f. Kollega, s. m. kandidat *F. W. Falk* klass. 3—5 i tyska 14 timmar; klass. 3 och 4 i historia och geografi 10 timmar; klass. 2 i kristendom 3 timmar och klass. 3 i kristendom (bibl. hist.) 1 timme, tillsammans 28 timmar, samt rättat de utom lärotimmarne föreskrifne skriftlige uppsatserne i tyska i klass. 5.

t. f. Kollega, fil. kandidat *H. B. Svensson* klass. 3—5 i modersmålet 13 timmar samt klass. 1 i kristendom 3 timmar, i modersmålet 5 timmar och i tyska 6 timmar, tillsammans 27 timmar, samt rättat de föreskrifne uppsatserne i modersmålet i klass. 4 och 5.

Öfningsläraren kaptenen *F. R. Zachrisson* i gymnastik 4 timmar.

D:o ritläraren *C. A. Leverin* i teckning och välskrifning 8 timmar.

D:o orgelnisten *J. F. Ström* i sång 5 1/2 timmar.

Klassföreståndare hafva varit: för kl. 5 *A. Thorin*, kl. 4 *F. W. Falk*, kl. 3 *A. V. Essén*, kl. 2 *J. A. Nyberg* och kl. 1 *H. B. Svensson*.

Under vårterminen hafva lärarnes tjänsteäligganden varit desamma, som under höstterminen.

11. Rektorn, R. N. O., fil. doktor A. G. Hollander och kollega L. A. W. Schoug hafva under hela läsåret åtnjutit tjänstledighet för sjukdom. Kollega, fil. doktor K. Olson har tjänstledigdet under vårterminen för att till läsårets slut sköta sin förut innehafda befattning såsom adjunkt vid h. allm. läroverket i Halmstad.

12. Under läsåret har kollega Sv. P. Wennergren varit förordnad att sköta tjänstledige rektorn m. m. A. G. Hollanders embets- och tjänsteäligganden, s. m. kandid. F. W. Falk och fil. kandid. H. B. Svensson att sköta, den förre t. f. rektorn Sv. P. Wennergrens och den sednare tjänstledige kollegan L. A. W. Schougs tjänsteäligganden, samt ingenjören A. V. Essén att under höstterminen sköta en ledig kollegabefattning och under vårterminen tjänstledige kollegan, fil. dokt. K. Olsons tjänsteäligganden.

Af statsmedel har under höstterminen F. W. Falk i arvode uppburit 383 kronor och 60 öre, A. V. Essén 561 kronor och 90 öre och H. B. Svensson 399 kronor och 81 öre.

Tillägg: Under vårterminen 1881 uppbär t. f. kollega P. E. F. Segerqvist af statsmedel i arvode 608 kronor och 98 öre, t. f. kollega F. W. Falk 585 kronor och 71 öre, t. f. kollega C. F. S. Damgren 48 kronor och 62 öre och t. f. kollega A. V. Essén 157 kronor och 14 öre. Vid början af vårterminen 1881 uppbär K. A. Essén 28 kronor och 57 öre i arvode af statsmedel för tjänstgöring under någon tid af höstterminen 1880.

13. Adjunkten vid h. allmänna läroverket i Halmstad, fil. dokt. *K. Olson* utnämndes till kollega vid härvarande läroverk den 30 november 1881.

Karl Olson är född den 12 augusti 1844. Genomgått h. allmänna läroverket i Skara. Student i Upsala 1865. t. f. kollega vid läroverket härstädes läsåret 1867—1868. Fil. kandidat 1871. Genomgått profar i Stockholm läsåret 1871—1872. Fil. doktor 1872. Extra lärare vid h. allmänna läroverket i Göteborg läsåren 1872—1874. Adjunkt vid h. allmänna läroverket i Halmstad 1874.

C. Lärjungarne.

15.

Lärjungarnes antal höstterminen 1881.

Klass	Gemensamma linien		Reallinien		Latinlinien		Summa		Totalsumma
	närv.	frånv.	närv.	frånv.	närv.	frånv.	närv.	frånv.	
1	23	—	—	—	—	—	23	—	23
2	12	1	—	—	—	—	12	1	13
3	17	—	—	—	—	—	17	—	17
4	—	—	12	—	6	—	18	—	18
5	—	—	1	—	4	—	5	—	5
Summa	52	1	13	—	10	—	75	1	76

Lärjungarnes antal vårterminen 1882.

Klass	Gemensamma linien		Reallinien		Latinlinien		Summa		Totalsumma
	närv.	frånv.	närv.	frånv.	närv.	frånv.	närv.	frånv.	
1	22	1	—	—	—	—	22	1	23
2	13	1	—	—	—	—	13	1	14
3	16	—	—	—	—	—	16	—	16
4	—	—	10	1	6	—	16	1	17
5	—	—	2	—	5	—	7	—	7
Summa	51	2	12	1	11	—	74	3	77

19. Uppgift på antalet lärjungar, som deltagit i nedannämnde öfningar höstterminen 1881.

Klass och linie	Näryarande lärjungar	Lärjungar som deltagit i				
		Teckning		Sång	Gymnastik och vapen-öfningar	
		obligatorisk	frivillig			
1	23	23	—	23	23	
2	12	12	—	12	12	
3	17	17	—	17	17	
R. 4	12	12	—	8	12	
L. 4	6	—	1	4	6	
R. 5	1	1	—	1	1	
L. 5	4	—	—	3	4	
Summa för	Gemensamma linien	52	52	—	52	52
	Reallinien	13	13	—	9	13
	Latinlinien	10	—	1	7	10
Summa	75	65	1	68	75	

20. Hemlexor genomgås förut i skolan; och torde deras öfverläsning i hemmet för lärjungar af medelmåttiga anlag upptaga i 1:sta klassen 1, i andra klassen 2 samt i 4:de och 5:te klassen omkring 3 timmar dagligen.

I tre ämnen hafva i allmänhet hemlexor blifvit för hvarje dag föresatta lärjungarne.

21. Beträffande lärjungarnes helsotillstånd och kropps-konstitution har läroverkets läkare Herr Doktor C. Andréen lemnat följande uppgifter:

Tabellarisk uppgift å antalet sjuke och sjukdomar bland lärjungarne vårterminen år 1881.

Sjuka personer	Årstid										Summa		Anmärkning
	Januari		Februari		Mars		April		Maj				
	Insjuka.	Döde	Insjuka.	Döde	Insjuka.	Döde	Insjuka.	Döde	Insjuka.	Döde	Insjuka.	Döde	
Under 15 år	1	—	1	—	1	—	1	—	—	—	4	—	
15 år eller derutöfver ...	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	
Summa	1	—	2	—	1	—	1	—	—	—	5	—	
Sjukdomar:													
Skarlakansfeber	1	—	2	—	1	—	1	—	—	—	5	—	
Summa	1	—	2	—	1	—	1	—	—	—	5	—	

Tabellarisk uppgift öfver lärjungarnes kroppsbyggnad och allmänna helsotillstånd vårterminen år 1881.

Klass	Antal lärjungar	Medelålder	Kroppsbyggnad			Allmänt helsotillstånd		Lidande af bleksot och blodbrist	Ofta besvärade af hufvudvärk	Ofta besvärade af nasblod	Andra åkommor, som kunna anses bero af skolans inflytelse
			God	Medelmåttig	Svag	Godt	Mindre godt				
5	13	16,6	11	1	1	12	1	1	2	—	—
4	8	15,6	6	2	—	8	—	—	1	—	—
3	20	14,2	12	7	1	20	—	—	1	1	—
2	21	13,19	14	5	2	20	1	1	1	2	—
1	15	13,4	10	5	—	15	—	—	1	—	—
Summa	77	—	53	20	4	75	2	2	5	3	—

Tabellarisk uppgift å antalet sjuke och sjukdomar bland lärjungarne höstterminen år 1881.

Sjuka personer	Årstid								Summa		Anmärkning
	September		Oktober		November		December		Insjkn.	Döde	
	Insjkn.	Döde	Insjkn.	Döde	Insjkn.	Döde	Insjkn.	Döde			
Under 15 år	19	1	12	—	—	—	—	—	31	1	
15 år eller derutöfver ...	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	
Summa	19	1	12	—	1	—	—	—	32	1	
Sjukdomar:											
Sockersjuka	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	
Skarlakansfeber	1	1	—	—	—	—	—	—	1	1	
Messling	17	—	12	—	1	—	—	—	30	—	
Summa	19	1	12	—	1	—	—	—	32	1	

Tabellarisk uppgift öfver lärjungarnes kroppsbyggnad och allmänna helsotillstånd
höstterminen år 1881.

Klass	Antal lärjungar	Medelålder	Kroppsbyggnad			Allmänt helsotillstånd		Lidande af bleksot och blodbrist	Ofra besvärade af hufvudvärk	Ofra besvärade af nåshlod	Ofra besvärade af skolans inflyttelse	Andra åkommor, som kunna anses bero af skolans inflyttelse
			God	Medelmåttig	Svag	Godt	Mindre godt					
5	5	14,8	3	2	—	5	—	—	—	—	—	
4	18	13,5	12	6	—	18	—	—	—	—	—	
3	17	12,5	8	9	—	17	—	—	—	1	—	
2	12	13,07	7	5	—	11	1	1	1	—	—	
1	23	11	14	8	1	22	1	—	1	—	—	
Summa	75	—	44	30	1	73	2	1	2	1	—	

22. Uppgift om antalet inskrifne, inom läroverket flyttade och från läroverket afgångne lärjungar.

Vårterminen 1881.

Klass och linie	Lärjungar flyttade till nedan nämnda klasser						Lärjungar tillhörande nedan nämnda klasser den 1 februari (när- och frånvarande)				Lärjungar afgångne från läroverket i nedan nämnda klasser					
	efter att hafva tillhört närmast lägre klass af samma linie följande antal terminer					från andra linien	Övar i klassen från föregående termin	Flyttade till klassen på grund af beslut		Inskrifne i läroverket under terminen	Summa	till och med 15 januari	från terminens början till terminens slut	från och med 1 februari	under näst följande melantermin	Summa
	0	1	2	3	4			5 eller flera	vid föregående terminens början							
1	—	—	—	—	—	—	15	—	—	—	15	—	—	—	1	1
2	—	—	3	—	6	1	21	—	—	—	21	—	—	—	4	4
3	—	—	11	—	1	—	20	—	—	—	20	—	—	—	5	5
R. 4	—	—	12	—	—	—	4	—	—	—	4	—	—	—	3	3
L. 4	—	—	—	—	—	—	6	—	—	—	6	—	—	—	2	2
R. 5	—	—	3	—	—	—	11	—	1	—	12	—	—	—	12	12
L. 5	—	—	5	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	1	1
Summa för	Gemensamma linien	—	—	14	—	7	1	—	—	—	56	—	—	—	10	10
	Reallinien	—	—	15	—	—	—	—	—	1	16	—	—	—	15	15
	Latinlinien	—	—	5	—	—	—	—	—	—	7	—	—	—	3	3
Summa	—	—	34	—	7	1	—	—	1	—	79	—	—	28	28	

Höstterminen 1881.

Klass och linie	Lärjungar flyttade till nedan nämnda klasser						Lärjungar tillhörande nedan nämnda klasser den 15 september (när- och frånvarande)				Lärjungar afgångne från läroverket i nedan nämnda klasser				
	efter att hafva tillhört närmast lägre klass af samma linie följande antal terminer					från andra linien	Qvar i klassen från före- gående termin	Flyttade till klassen på grund af beslut		Inskrifne i läroverket under terminen	Summa	från terminens högst till och med 14 september	från och med 15 septem- ber till terminens slut	under näst följande mellan- termin	Summa
	0	1	2	3	4			5 eller flera	vid föregå- ende termin slut						
1	—	—	—	—	—	—	2	—	—	21	23	—	1	—	1
2	—	—	—	—	—	—	1	9	3	—	13	—	—	—	—
3	—	—	—	—	—	—	—	8	6	3	17	—	—	1	1
R. 4	—	—	—	—	—	—	—	5	6	1	12	—	—	—	—
L. 4	—	—	—	—	—	—	—	4	2	—	6	—	—	—	—
R. 5	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—
L. 5	—	—	—	—	—	—	—	4	—	—	4	—	—	—	—
Summa för	Gemensam- ma linien	—	—	—	—	—	3	17	9	24	53	—	1	1	2
	Reallinien	—	—	—	—	—	—	6	6	1	13	—	—	—	—
	Latinlinien	—	—	—	—	—	—	8	2	—	10	—	—	—	—
Summa	—	—	—	—	—	—	3	31	17	25	76	—	1	1	2

23. Af de under läsåret inskrifne lärjungar — höstterminen 25 och vårterminen 3 — hafva 19 förut bevistat folkskola, 4 allmänt läroverk och 5 åtnjutit enskild undervisning.

25. Efter *vårterminens* slut 1881 afgingo 9 lärjungar från 5:te klassen efter att hafva aflagt godkänd afgangsexamen för inträde i 6:te klassen, hvaraf 4 till h. allmänt läroverk, 2 till tekniska skolan i Borås, 1 till postkontor och 2 till handelskontor. För öfrigt hafva under påföljande mellantermin från läroverket afgått: 4 lärjungar från 5:te klassen, hvaraf 1 till tekniska skolan i Borås, 1 i handel och 2 utan anmälan; 5 från 4:de klassen, hvaraf 1 till allmänt läroverk, 1 till tekniska skolan i Borås, 2 i handel och 1 till näringarne; 5 från 3:dje klassen, hvaraf 1 till Chalmerska slöjdskolan i Göteborg, 1 till allmänt läroverk och 3 till näringarne; 4 från 2:dra klassen, hvaraf 1 i urmakarelära och 3 till näringarne; 1 från 1:sta klassen utan anmälan.

Under *höstterminen* har 1 lärjunge i 1:sta klassen afidit och 1 i 3:dje klassen under påföljande mellantermin afgått till näringarne.

26. Under år 1881 hafva till lärjungarne utdelats:
 Stipendier till ett belopp af kronor 115,00.
 Premier " " " " " 147,00.
 Fattigmedel " " " " " 32,00.

27. Under *höstterminen* hafva 29 lärjungar varit befriade från afgift till materialkassan och byggnadsfonden; 7 från afgift till materialkassan och 10 till byggnadsfonden.

Under *vårterminen* hafva 25 lärjungar varit befriade från afgift till materialkassan och byggnadsfonden; 8 från afgift till materialkassan och 12 till byggnadsfonden.

D. Undervisningsmateriel.

28. Boksamlingen, som är afsedd till utlåning åt obemedlade lärjungar, har under året ökats med några läro- och läseböcker.

Läroverkets bibliotek har under året blifvit något tillökt.

E. Läroverksbyggnader och inredningsmateriel.

29. Skol- och gymnastiklokalerna hafva under läsåret ej undergått någon förändring.

F. Ekonomiska förhållanden.

31. Uppgift om nedannämnde till läroverket hörande kassors ställning år 1881.

Kassans rubrik	D e b e t				K r e d i t			
	Behållning vid årets början	Summa inkomster	Skuld vid årets slut	Summa	Skuld vid årets början	Summa utgifter	Behåll- ning vid årets slut	Summa
Byggnadsfonden	2493,42	504,99	—	2998,41	—	—	2998,41	2998,41
Ljus- och vedkassan ...	432,19	395,00	—	827,19	—	316,76	510,43	827,19
Bibl. o. materielkassan	—	411,00	493,30	904,30	332,50	571,80	—	904,30
Premie- o. fattigkassan	273,01	223,15	—	496,16	—	229,00	267,16	496,16

32. Uppgift om de belopp, som under år 1881 utgått för underhåll och tillökning af

- a) den allmänna boksamlingen kronor 107,25,
- b) den öfriga undervisningsmaterielen „ 145,87,
- c) boksamlingen för utlåning „ 45,95,
- d) inredningsmaterielen (underhåll) „ 26,91.

G. Examina och terminsafslutning.

I närvaro af läroverkets inspektor, herr provinsialläkaren och ridd. doktor A. Charlés, hölls *afgångsexamen* den 30 maj 1881 med 9 lärjungar i 5:te klassen, hvilka alla förklarades ega erforderliga insigter för inträde i 6:te klassen af h. allmänt läroverk.

Examen vid höstterminens slut hölls den 20 december i närvaro af läroverkets inspektor samt följande herrar, hvilka H. H. Eforus inbjudit såsom vittnen: kontraktsprosten A. J. Enander, borgmästaren och riddaren J. A. Wendt, öfverstelöjtnanten och riddaren S. E. Uggla, rådmannen och v. häradshöfdingen F. W. Hammarström, bataljons- och stadsläkaren doktor C. Andréén och f. d. apotekaren, rådmannen S. Österberg. Årsexamen är utsatt att hållas torsdagen den 1 juni under ledning af läroverkets inspektor; och hafva ofvannämnde herrar blifvit af H. H. Eforus inbjudne att såsom vittnen öfvervara densamma. Pröfning i språk och vetenskaper anställs då från kl. 8 till kl. 10 f. m. och från kl. 11 f. m. till $\frac{1}{2}$ 1 e. m. samt slutöfning i sång och gymnastik från kl. $\frac{1}{2}$ 1 till $\frac{1}{2}$ 2 e. m., hvarefter förrättas flyttning jemte utdelning af stipendier, premier och fattigmedel.

Till öfvervarande af årsexamen inbjudas värdsamt lärjungarnes föräldrar och målsmän samt alla den offentliga undervisningens gynnare och vänner.

Nästa hösttermin börjas torsdagen den 24 nästkommande augusti kl. 11 f. m.

Borås i maj 1882.

Sv. P. Wennergren.

Allmänna treklassiga läroverket i Alingsås.

A. Undervisningen.

1. Höstterminen, som började den 25 augusti, avslutades den 20 december. Vårterminen tog sin början den 26 januari och kommer att avslutas den 8 juni.

2. Efter gemensam morgonbön med bibelläsning och psalmsång kl. 7 $\frac{3}{4}$ har undervisningen med särskildt kongl. tillstånd fortgått dagligen kl. 8—11 f. m. och 2—4 e. m. Efter slutet af hvarje eftermiddagslektion har likaledes gemensam bön med psalmsång förrättats.

Öfningarne hafva egt rum i gymnastik kl. 11—12 hvarje dag, i teckning onsdagar kl. 10—11 och fredagar kl. 8—11 f. m. samt välskrifning måndagar kl. 3—4, torsdagar kl. 2—3 och fredagar kl. 10, i sång och musik onsdagar kl. 3—5 och lördagar kl. 4—5.

3. Antalet af så väl lärarnes undervisningstimmar i veckan som närvarande lärjungar i hvarje klass under läsåret synes af följande tabell:

H ö s t t e r m i n e n				Antal lärjungar	V å r t e r m i n e n				Antal lärjungar
Lärarnes undervisningstimmar i veckan					Lärarnes undervisningstimmar i veckan				
Klass	v. Rektor Dahlgren	Kollega S. Högman	v. Kollega A. v. Sydow		Klass	v. Rektor Dahlgren	Kollega Högman	v. Kollega A. v. Sydow	
1	—	2	22	10	1	—	2	22	14
2	18	7	3	9	2	18	7	3	6
3	6	19	3	24	3	6	19	3	25
	24	28	28	43		24	28	28	45

4. Läroböcker och lärokurser:

Första klassen.

Kristendom, 3 timmar. *Läroböcker*: Katekesen, bibl. hist. af Bohm.

Lärokurser: Katekes, första hufvudstycket; bibl. hist. gamla testamentets. Bibel-läsning. Valda psalmer.

Modersmålet, 5 timmar. *Läroböcker*: Bjurstens formlära och folkskolans läsebok.

Lärokurser: Det viktigaste af formläran. Uppläsning af valda berättelser jemte öfning för lärjungarne att med egna ord återgifva innehållet af det lästa. Öfningar i satsbildning, rättskrifning och välläsning.

Tyska språket, 6 tr. *Lärobok*: Mathesii elementarbok.

Lärokurser: Explikation och analys af st. 1—30 i Mathesii elementarbok jemte öfversättning af dithörande svenska stycken; af formläran så mycket som dessa stycken förutsätta.

- Matematik, 4 t.r. *Läroböcker*: v. Zweigbergk och Wiemer.
Lärokurser: Aritmetik 3 t.r. Hela tal och sorträkning jemte öfning i hufvudräkning. Geometri 1 timme. Inledning till geometrien med åskådninglära efter Wiemer.
- Naturlära, 2 t.r. *Lärobok*: Celanders naturlära.
Lärokurs: Kort öfversigt af djurriket samt växtens särskilda delar efter planscher.
- Historia och Geografi, 4 t.r. *Läroböcker*: Odhners i svenska historien och Dahms i Geografien.
Lärokurser: Historia 2 t.r, fäderneslandets till reformationstidehvarvet. Geografi 2 t.r, fäderneslandets samt en del af Europas politiska och fysiska.

Andra klassen.

- Kristendom, 3 t.r. *Läroböcker*: Katekesen och bibl. hist. af Bohm.
Lärokurser: Katekes, andra hufvudstycket. Bibl. hist. nya testamentets. Bibel-läsning. Valda psalmer.
- Modersmålet, 6 t.r. *Läroböcker*: Bjurstens form- och satslära och folkskolans läsebok.
Lärokurser: Formläran, uppläsning af valda berättelser jemte öfning att med egna ord återgifva innehållet deraf. Rättskrifning efter diktamen. Satsupplösning.
- Tyska språket, 6 t.r. *Läroböcker*: Flachs grammatik och Mathesii elementarbok.
Lärokurser: Formlära, 66 st. af 1:sta afdelningen och 12 st. af den 2:dra i Mathesii elementarbok. Skriföfningar 2:ne timmar i veckan på lärorummet från svenska till tyska.
- Matematik, 5 t.r. *Läroböcker*: v. Zweigbergks i Aritmetik och Wiemers i Geometri.
Lärokurser: Aritmetik 3 t.r. Bråk allmänna och decimal samt hufvudräkning. Geometri 2 t.r. Wiemers lärobok till Cirkeln.
- Naturvetenskap, 2 t.r. *Läroböcker*: Arrhenii mindre lärobok i botanik, Celanders naturlära.
Lärokurser: Det viktigaste af läroboken till frukten. 100 växter efter floran och det hufvudsakligaste om ryggradsdjuren.
- Historia och Geografi, 5 t.r. *Läroböcker*: Odhners mindre lärobok, Alanders läsebok i Historia och Erslevs och Dahms i Geografi.
Lärokurser: Historia 2 t.r, fäderneslandets från Gustaf I—Gustaf IV. Valda stycken i läseboken. Geografi 3 t.r. Europas geografi till Grekland. Afrikas, Asiens och Amerikas fysiska.

Tredje klassen.

- Kristendom, 3 t.r. *Läroböcker*: Katekesen och bibl. historien af Bohm.
Lärokurser: Katekesen 3:dje, 4:de och 5:te hufvudstyckena. Bibl. historia: repetition af gamla och nya testamentets. Bibelläsning. Valda psalmer.
- Modersmålet, 6 t.r. *Läroböcker*: Bjurstens form- och satslära, folkskolans läsebok.
Lärokurser: Form- och satslära. Välläsning. Skriföfningar 2:ne timmar i veckan på lärorummet antingen efter diktamen eller lättare översättningsprof från tyska språket jemte interpunktionsöfningar.
- Tyska språket, 6 t.r. *Läroböcker*: Flachs grammatik. Schiller, Geschichte des dreissigjährigen Kriegs.
Lärokurser: Formläran repeterad samt till Dativen af Syntaxen. Deutsches Märchenbuch 80 sidor. Deutsches Echo, styckena 1—9. Hvarje lördag 2 timmars skriftliga översättningsprof på lärorummet.

Matematik, 5 tr. *Läroböcker*: v. Zweigbergks i Aritmetik och Geometri Wiemer.

Lärokurser: Aritmetik 3 tr. Regula de tri, intresse m. m. samt metersystemet.

Geometri 2 tr. Åskådningläran tillämpad på planimetriska och stereometriska uppgifter jemte de viktigaste geometriska satserna.

Naturvetenskap, 2 tr. *Läroböcker*: Arrhenii mindre i Botanik. Torins i Zoologi.

Lärokurser: Botanik 1 timme. Arrhenii lärobok, 100 växter efter floran. Zoologi

1 timme. Däggdjur, fåglar, kräldjur, groddjur och fiskar.

Historia och Geografi, 5 tr. *Läroböcker*: Odhners lärobok och Alanders läsebok i Historien samt Dahms och Erslevs i Geografien.

Lärokurser: Historia 3 tr, fäderneslandets till närvarande tid jemte de viktigaste styckena af läseboken. Geografi 2 tr, Europas samt de öfriga verldsdelarnes fysiska och politiska.

5. Intet ombyte af läroböcker har skett under detta läsår.

6. Välskrifning har öfvats i 1:ste kl. två timmar, i 2:dre och 3:dje kl. en timme i veckan å lärorummet.

7. I teckning har hvarje klass öfvats 1 timme i veckan, hvarvid användts Stuhlmans ritplanscher.

8. I sång har hvarje klass 1 timme i veckan undervisats i läran om de musikaliska tecknen och öfvats i tonträffning, omvexlande med en-, två- och trestämmiga sånger. En och annan timme hafva alla klasserna deltagit i sammansjungning och dervid företrädesvis koralsång.

9. I gymnastik hafva lärjungarne i likhet med föregående år varit fördelade i 2:ne afdelningar, en öfre med de mera försigkomne och en nedre. Öfningarne hafva fortgått en half timme dagligen med hvarje afdelning och utgjorts dels af fristående gymnastik och dels af marscher, exercis med trägevär och begagnande af de redskap, som förefinnas. Under den varmare årstiden hafva öfningarne stundom företagits i det fria. Dessa öfningar hafva i allmänhet utöfvats ett välgörande inflytande på de deri deltagande. Antalet länjungar som af läkare befriats från deltagande i öfningarne, och orsakerne dertill visår nedanstående tabell:

Termin och åldersgrupp	S j u k d o m a r			Summa i öfningarne icke deltagande lärjungar	Hela antalet närvarande lärjungar
	i rörelseorganerna	bräck	Summa		
<i>Vårterminen 1881:</i>					
Under 15 år	—	—	—	—	38
15 år eller deröfver	1	1	2	2	12
Summa	1	1	2	2	50
<i>Höstterminen 1881:</i>					
Under 15 år	—	—	—	—	37
15 år eller deröfver	2	—	2	2	6
Summa	2	—	2	2	43

B. Lärarne.

10. Lärarnes tjänsteåligganden under höstterminen hafva för hvarje vecka varit på nedan stående sätt fördelade:

v. Rektor *C. O. N. Dahlgren*: 24 timmar i matematik II—III; modersmålet och tyska i II.

Skriftliga uppsatser i modersmålet och tyska i II.

Kollega *S. E. B. Högman*: 28 timmar i naturvetenskap I—III; modersmålet och tyska i III; historia och geografi II—III. Skriftliga uppsatser i modersmålet och tyska i III.

v. Kollega *A. v. Sydow*: 28 timmar i kristendom I—III; modersmålet, tyska, historia, geografi, matematik och välläsning I. Svenska skriföfningar i I.

Klassföreståndare: Kollega Högman för 3:dje klass, v. rektor Dahlgren för 2:dre och v. kollega v. Sydow för 1:ste klass.

Öfningsläraren *E. Ericsson* i sång 3 timmar.

D:o *P. L. Johansson* i teckning och välskrifning 6 timmar.

D:o *S. E. B. Högman* i gymnastik 5 timmar.

11. Under läsåret har rektor M. Chr. Jungmarker till följd af sjukdom åtnjutit tjänstledighet, hvarunder undertecknad varit tillförordnad v. rektor och studenten A. v. Sydow v. kollega.

C. Lärjungarne.

15.

Lärjungarnes antal läsåret 1881—1882.

	Höstterminen 1881:			Vårterminen 1882		
	Gemensam linie		Summa	Gemensam linie		Summa
	Närvarande	Frånvarande		Närvarande	Frånvarande	
1 klass	10	—	10	14	—	14
2 klass	9	—	9	6	1	7
3 klass	24	—	24	25	—	25
Summa	43	—	43	45	1	46

19. Under höstterminen 1881 har antalet lärjungar, som deltagit i nedannämnde öfningar, ställt sig sålunda:

Klass	Närvarande lärjungar	Lärjungar, som deltagit i		
		Teckning	Sång	Gymnastik
1 klass	10	10	9	10
2 klass	9	9	7	9
3 klass	24	23	21	22
Summa	43	42	37	41

20. Hemlexor hafva för hvarje dag i medeltal gifvits i 1:ste klassen 2, i 2:dre och 3:dje kl. 3 och har det deraf förorsakade dagliga hemarbetet upptagit för lärjungar med medelmåttiga anlag i 1:ste kl. 1 timme samt 2:dre och 3:dje kl. 2 timmar. De skriftliga uppsatserne hafva författats å lärorummet och sålunda icke ingått i hemarbetet.

21. Lärjungarnes helstillstånd har under hela året i allmänhet varit godt. Regements- och stadsläkaren doktor V. Högselius, som undersökt lärjungarnes kroppsbyggnad och allmänna helstillstånd vid terminens början och slut, har deröfver meddelat följande uppgifter:

Klass	Antal lärjungar	Medelålder	Kroppsbyggnad			Allmänt helstillstånd		Lidande af bleksot och blodbrist	Ofte besvärade af hufvudvärk	Ofte besvärade af näsblod	Andra åkommor, som kunna anses bero af skolans inflytelse
			God	Medelmåttig	Svag	Godt	Mindre godt				
<i>Vårterminen 1881:</i>											
Klass 1	12	11,7	11	1	—	12	—	—	—	—	—
„ 2	13	12,1	8	3	2	10	3	1	1	1	—
„ 3	23	14,1	17	3	3	21	2	—	1	—	—
Summa	48	—	36	7	5	43	5	1	2	1	—
<i>Höstterminen 1881:</i>											
Klass 1	10	11,7	8	2	—	9	1	—	—	—	—
„ 2	9	12	7	2	—	9	—	—	—	—	—
„ 3	24	13,6	18	3	3	23	1	1	—	—	—
Summa	43	—	33	7	3	41	2	1	—	—	—

22. Antalet af under sistförflutna kalenderår inskrifne, flyttade och från läroverket afgångne lärjungar framgår af följande tabeller:

Vårterminen 1881.

Klass och linie	Lärjungar flyttade till nedan nämnda klasser					Lärjungar tillhörande nedan nämnda klasser den 1 februari (såväl när- som frånvarande)					Lärjungar afgångne från läroverket i nedan nämnda klasser			
	efter att hafva tillhört närmast lägre klass af samma linie följande antal terminer					Övar i klassen från föregående termin	Flyttade till klassen på grund af beslut		Inskrifne i läroverket under terminen	Summa	från terminens början till och med 31 januari	från och med 1 februari till terminens slut	under näst följande mellanterrin	Summa
	0	1	2	3	4		vid vår-terminens början	vid föregående terminens slut						
1	—	—	—	—	—	10	—	—	2	12	—	2	—	2
2	—	1	—	—	—	12	—	1	—	13	—	—	—	—
3	—	—	—	—	—	25	—	—	—	25	—	2	—	2
Summa	—	1	—	—	—	47	—	1	2	50	—	4	—	4

Höstterminen 1881.

Klass och linie	Lärjungar flyttade till nedan nämnda klasser					Lärjungar tillhörande nedan nämnda klasser den 15 september (såväl när- som frånvarande)				Lärjungar afgångne från läroverket i nedan nämnda klasser			
	efter att hafva tillhört närmast lägre klass af samma linie följande antal terminer					Övar i klassen från före- gående termin	Flyttade till klassen på grund af beslut	Inskrifne i läroverket under terminen	Summa	från terminens början till och med 14 september	från och med 15 septem- ber till terminens slut	under näst följande melantermin	Summa
	0	1	2	3	4								
1	—	—	—	—	—	2	—	—	8	10	—	—	—
2	—	—	6	—	1	1	7	—	1	9	—	—	—
3	—	1	7	—	3	12	11	—	1	24	—	—	—
Summa	—	1	13	—	4	15	18	—	10	43	—	—	—

23. Af 14 under läsåret inskrifne lärjungar hade 9 förut bevistat folkskola.

25. Under sistförflutna kalenderår hafva följande lärjungar från läroverket afgått, före vårterminens slut från 3:dje klassen: Axel Herman Kullman till näringarne, Ivar Ljunggren till annat läroverk; från 1:ste klassen: Sigge Ljunggren till annat läroverk och Axel Mattsson, som med föräldrarna flyttat till Amerika; efter vårterminens slut: Ernst Hugo Larsson, Joh. Valfrid Söderström, Karl Werner Pettersson, Axel Otto Söderström, Reinhold Thorsin, Karl Aug. Grönqvist, Axel Landén, Viktor Edmund Hill, Joh. Teodor Spetts, Alexis Johansson och Karl Albert Nauclet, bland hvilka Viktor Edmund Hill öfvergått till annat läroverk och de öfrige till näringarne.

26. Vid vårterminens slut utdelades till lärjungarne 35 kr. såsom premier.

27. Vårterminen 1881 voro från afgift till både materielkassan och byggnadsfonden 19 lärjungar befriade. Från afgift till den förra, men ej till den senare befriades 5 och från den senare, men ej till den förra 11 lärjungar. Höstterminen 1881 befriades från båda afgifterne 13; från afgift till materielkassan, men icke till byggnadsfonden 6 och från den senare, men ej till den förra 12 lärjungar.

Till "ljus- och vedkassan" erlades hvardera terminen 1 krona af hvarje lärjunge och hade denna kassa deraf en inkomst af 46 kronor vårterminen och 43 höstterminen.

D. Undervisningsmateriel.

28. Biblioteket har under året icke vunnit någon nämnvärd tillväxt; men museet har tillökts dels genom inköp af uppstoppade foglar m. m., dels genom nedanstående gåfvor: nämnl. af tullkontrollör Björklund: diverse silfvermynt samt 3:ne större medaljer;
 ,, löjtnant M. Jungmarker: 2 spjutspetsar och ett ovalt bryne;
 ,, löjtnant V. Vinberg: mineralier från Jemtland;
 ,, herr A. Mörk: 1 dvergflädermus;
 ,, grosshandlaren J. Nyman: 60 st. minnespenningar af silfver och brons, samt 30 st. silfver- och kopparmynt;
 ,, fru Christine Palmström: kinesiska mynt och kalender;

- af studeranden K. E. Zander: 1 gräsiska;
 ,, fabrikör O. Olsson: halfmånformig flintskrapa;
 ,, grosshandlaren J. D. Grönwall: 30 större och mindre snäckor;
 ,, studeranden Jonsson: rödhakesångare;
 ,, kandidat A. Johansson: 1 hökuggla;
 ,, bokhandlaren K. Nilsson: gammal sedel å 16 skgr;
 ,, studeranden A. Sahlstrand: cranier af utter och rådjur.

E. Läroverksbyggnader och inredningsmateriel.

29. Läroverkets lokal och inredning har under året icke undergått någon förändring, utom att nya skolpulpeter anskaffats i 1:ste och 2:dre klassens rum.

För ungdomens lekar under rasterna erbjuder sig torget jemte ett närbeläget område å den öppna platsen omkring kyrkan, som för detta ändamål upplåtits.

Eget gymnastikhus finnes ej. För de gymnastiska öfningarne har förhyrts den rymliga salen i det vid pass 1000 fot från staden belägna brunnsuset, hvars omgifningar jemväl lämpa sig för så väl marscher och exercis som fria lekar.

F. Ekonomiska förhållanden.

31. Nedan nämnde till läroverket hörande kassors ställning kalenderåret 1881.

Kassans rubrik	D e b e t				K r e d i t			
	Behållning vid årets början	Summa inkomster	Skuld vid årets slut	Summa	Skuld vid årets början	Summa utgifter	Behåll- ning vid årets slut	Summa
Byggnadsfonden	1978,01	292,84	—	2270,85	—	—	2270,85	2270,85
Ljus- och vedkassan ...	143,36	136,66	—	280,02	—	179,93	100,09	280,02
Materielkassan	1189,92	321,00	—	1510,92	—	248,88	1262,04	1510,92
Premie- o. fattigkassan	533,17	73,15	—	606,32	—	60,00	546,32	606,32

Materielkassan har fått vidkännas utgifterna för tryckning af årsredogörelsen, brandförsäkringsafgift och annonskostnader till ett sammanlagdt belopp af 63 kronor.

32. För underhåll och tillökning af boksamlingen har utgifvits 38 kronor 10 öre och för undervisningsmaterielen 98 kronor 83 öre.

Läroverket, som förut eger en af framl. bandfabrikören S. Lendahl år 1786 stiftad fond, af hvars räntor och arrendemedel utdelats år 1881 till i staden födde obemedlade lärjungar fem stipendier å 225 kronor hvarterdera, har under sistnämnde år fått emottaga ett ytterligare prof på välvilja och deltagande, som må med tacksamhet omnämnas.

I ett af framl. härads höfdingen och kommandören B. W. Hessle den 12 december 1880 upprättadt testamente lyder 4:de punkten sålunda:

”På Alingsås stads kyrkogård, der jag eger en inköpt grafplats, förvaras de jordiska delarne af min familjs före mig affidue medlemmar. Häraf och förnämligast af den välvilja, som ständigt blifvit mig inom Alingsås stad och församling bevisad, föranlåtes jag önska, det något minne åt mig der förvaras, och i sådant afseende gifver jag till Alingsås elementarskola ett belopp af tvåtusen (2000) kronor, som, öfverlemnadt till rektor vid skolan, jag anhåller måtte förvaltas sålunda, att af årliga räntan å beloppet en tiondedel lägges till kapi-

talet och det öfriga användes till stipendium åt någon välartad skolyngling, som vid högre läroverk fortsätter sina studier. Beloppet af stipendiet och tiden för dess åtnjutande må bestämmas af rektor i samråd med skolans inspektor.”

I ett till detta testamente den 8 mars 1881 fogadt tillägg lemnas följande bestämmelse:

”Skulle detta elementarläroverk förändras, må testamentet komma det i detsamma ställe inrättade till godo, med det vilkor likväl, att ej någon får tillgodonjuta stipendium af testamenterade medeln, som ej genom enskild eller allmän undervisning inhemtat så mycken kunskap i latinska språket, som nu bör egas af alumner i den högsta klassen af treklassiga skolan. Dessutom upplåtes åt inspektor att, der det ej finnes lämpligt att genom oafbrutet tillägg till kapitalet af årliga afkomsten öka detsamma, hos Svenska regeringen göra underdånig ansökan om den förändring i stadgandet härom, som kan af förekommande omständigheter påkallas.

Förenämnda belopp 2000 kronor har genom exsekutor testamenti den 15 sistlidne april blifvit till rektorsembetet öfverlemnadt medelst 2:ne Allmänna hypoteksbankens fyra procent obligationer å 1000 kronor hvardera.

G. **Examina och terminsafslutning.**

34. I närvaro af läroverkets inspektor herr öfverstelöjtnanten och riddaren af K. Svärdsorden P. F. Silferskjöld hölls vid nästlidne vårtermins slut *afgångsexamen* med 8 lärjungar i 3:de klassen, hvilka alla förklarades ega erforderliga insigter för inträde i 4:de klassen af allmänt läroverk.

Höstterminen afslutades genom examen den 20 december och för vårterminen är examen bestämd att hållas den 8 juni kl. 10—1, hvarefter flyttning förrättas och premieutdelning sker. Slutöfningar i gymnastik och sång ega rum samma dag kl. 5 e. m. Enligt uppdrag af H. H. Eforus får jag vördsamt inbjuda nedan nämnde herrar att, jemte läroverkets inspektor, öfvervara förestående årsexamen, nämligen herrar borgmästaren J. O. Bergmark, regementsläkaren och riddaren doktor V. Högselius, apotekaren L. Svangren, fabriksidkaren och riddaren af Wasaorden Charles Hill och rådmannen C. A. Norinder, hvarjemte inbjudas lärjungarnes föräldrar och målsmän samt alla, som med välvilja och deltagande omfatta den offentliga undervisningen.

36. Nästa hösttermin börjas fredagen den 25 nästa augusti.

Alingsås i maj 1882.

C. O. N. Dahlgren.

Enklassiga pedagogien i Ulricehamn.

A. Undervisningen.

a) Terminerna.

Höstterminen tog sin början den 24 augusti och slutade den 16 december.

Vårterminen, som började den 17 januari, kommer att avslutas den 2 juni.

b] **Dagliga lärotiden:** kl. 7—9, 10—12, 1—2 = 30 timmar i veckan. Under den mörkaste och kallaste årstiden har läsningen börjat $\frac{1}{2}$ timme senare, eller kl. 7,30.

c) Läro- och läseböcker.

Kristendom: katekesen, Hübner-Eklundhs bibl. historia, Sv. psalmboken.

Modersmålet: Sundéns språklära, Alanders läsebok i Sv. historien.

Tyska språket: Mathesius' elementarbok, Flachs språklära.

Matematik: Zweigbergks räknebok, Nordlunds räkneöfningsexempel, Bergius' geometri.

Naturlära: Celanders lärobok, Naturlära för allmänna läroverken I och II af Lyttkens och Areschoug.

Sv. historia: Odhners lärobok.

Geografi: Roths d:o.

d) Genomgångna lärokurser:

Äfver under detta läsår ha lärjungarne varit fördelade på tvenne afdelningar, som samtidigt varit tillstädes; och har dervid den ena afdelningen i allmänhet sysselsatts med öfverläsning, under det läraren varit upptagen af den andra.

Nedra afdelningen.

Kristendom. *Katekesen*, $\frac{2}{2}$ timmar i veckan: till Andra artikeln; *biblisk historia*, $\frac{2}{2}$ tmr: 40 berättelser ur gamla testamentet; valda psalmverser.

Modersmålet, $\frac{5}{2}$ tmr: läsning af berättelser ur nordiska sagohistorien; det viktigaste af form-läran samt af satsläran den enkla satsen och hans delar; rättskrifningslära och en rättskrifningsöfning hvarje vecka.

Tyska språket, $\frac{1}{2}$ tmr: 44 stycken ur elem.-boken jemte dertill hörande delar af språkläran; vokabelläsning och resolutioner.

Matematik, $\frac{3}{2}$ tmr: de fyra räknesätten i hela tal, decimalbråk och sorter samt öfningar i hufvudräkning.

Naturlära, $\frac{2}{2}$ tmr: människans kroppsbyggnad och af däggdjuron till ordningen "Tjockhudar"; undersökning af några allmänna växter.

Historia och geografi. *Sv. historia*, $\frac{3}{2}$ tmr: till nyare tiden; *geografi*, $\frac{2}{2}$ tmr: gamla världens fysiska samt Sveriges, Norges, Danmarks, Finlands, Rysslands och något af Tysklands politiska.

Öfre afdelningen.

- Kristendom.* *Katekesen*, $\frac{3}{2}$ tmr: 2:a, 3:e och 4:de hufvudstyckena; *biblisk historia*, $\frac{2}{2}$ tmr: gamla testamentet fullständigt samt 32 berättelser ur nya testamentet; valda psalmverser.
- Modersmälet*, $\frac{5}{2}$ tmr: läsning af berättelser ur sv. historien; form- och satsläran utförligare; en rättskrifnings- och interpunktionsöfning hvarje vecka.
- Tyska språket*, $\frac{7}{2}$ tmr: Första afdelningen fullständigt och några sidor af Andra afdelningen af elem.-boken jemte dertill hörande delar af språkläran; resolutioner och en skriföfning hvarje vecka under vårterminen.
- Matematik.* *Aritmetik*, $\frac{4}{2}$ tmr: bråk och regula de tri samt öfversigt af metriska systemet; *geometri*, $\frac{1}{2}$ tme: åskådninglära.
- Naturlära*, $\frac{2}{2}$ tmr: däggdjuren, foglarna, kräldjuren och groddjuren; större delen af läran om fröväxternas yttre organ samt sexual-systemet; undersökning af 25 allmänare växtarter.
- Historia och geografi.* *Sv. historia*, $\frac{3}{2}$ tmr: till Adolf Fredrik; *geografi*, $\frac{2}{2}$ tmr: verdensdelarnes fysiska samt Europas politiska fullständigt.

Under läsåret har Naturlära för allmänna läroverken I och II af Lyttkens och Arechoug börjat användas i stället för Celanders lärobok i samma ämne.

I *välskrifning* ha båda afdelningarne öfvats samtidigt 2 timmar i veckan.

B. Lärare.

Under läsåret tjänstgör undertecknad som ordinarie lärare.

C. Lärjungarne.

- a) Närvarande lärjungar höstterminen: 9, deraf 3 i nedre och 6 i öfre afdelningen.
 " " vårterminen: 8, deraf 4 i nedre och 4 i öfre afdelningen.
 Frånvarande för sjukdom under hela läsåret: 1.
- b) Hemlexor ha temligen sparsamt gifvits nedre afdelningens lärjungar; öfre afdelningens ha dagligen erhållit 2—4, hvilkas öfverläsning torde upptagit föga öfver 1—2 timmar. Så mycket den knappa tiden det medgifvit, ha de mera svärfattliga lexorna, särdeles i svenska och tyska språklärorna, förberedts af läraren.
- c) Beträffande lärjungarnes helsotillstånd må nämnas, att flere af dem mot slutet af sistlidne september insjuknade i messlingen. På inspektors tillstyrkan inställdes då läsningen 5 dagar (30 sept.—4 okt.). Dessutom har, såsom ofvan nämndes, en lärjunge hela läsåret varit sjuk. I öfrigt har helsotillståndet i allmänhet varit godt.
- d) Vårterminen 1881. Kvarstående lärjungar från föregående år: 13.
 Inskrifne: —
 Afgångne: 3.
 Höstterminen 1881. Kvarstående lärjungar från föregående termin: 9.
 Inskrifven: 1.
 Afgångne; 4.
- e) Under läsåret inskrifne lärjungar ha alla bevistat folkskola.
- f) Vid vårterminens början 1881 afgingo Per Stahre och Ossian Vahlgren till näringarne samt Adolf Kuylenstjerna utan anmälan; vid höstterminens början samma år Gustaf Vallgren utan anmälan, Vilh. Lindqvist till näringarne samt Per Friberg och Rudolf Fägerström till Skara h. allmänna läroverk.

- g) Som premier och fattigmedel utdelades vid sistl. vårtermins slut till lärjungarne kronor 8,75.
 h) Befriad från afgift till materielkassan höstterminen 1, vårterminen 1 lärjunge.
 Till ljus- och vedkassan erlade *hvarje* lärjunge under hvardera terminen 1 krona 50 öre.

D. Undervisningsmaterielen

har under året ökats genom inköp af Andrees Atlas, Montelius m. fl., Sveriges historia IV, Pedagogisk tidskrift, Südows karta öfver Australien samt diverse läroböcker.

E. Skollokalen och inredningsmaterielen

äro i oförändradt skick.

F. Ekonomiska förhållanden.

- a) Uppgifter om nedan nämnda till pedagogien hörande kassors ställning kalenderåret 1881.

Kassans rubrik	D e b e t				K r e d i t			
	Behållning vid årets början	Summa inkomster	Skuld vid årets slut	Summa	Skuld vid årets början	Summa utgifter	Behåll- ning vid årets slut	Summa
Ljus- och vedkassan ...	43,23	39,00	—	82,23	—	36,15	46,08	82,23
Bibl.-o. materielkassan	105,76	84,00	—	189,76	—	77,80	111,96	189,76
Premie- o. fattigkassan	33,25	5,50	—	38,75	—	8,75	30,00	38,75

- b) Under sist förflutna kalenderår ha utgått för underhåll och tillökning af
- 1) boksamlingen 37,12,
 - 2) den öfriga undervisningsmaterielen 8,38,
 - 3) inredningsmaterielen 8,00.

G. Examina.

Examen vid höstterminens slut hölls den 16 december. Såsom examensvitnen voro in-
 bjudne, utom pedagogiens inspektor, herr kyrkoherden O. Hedén, herrar kontraktsprosten A.
 Jungner, borgmästaren V. N. Ekenman och kommissionslandtmätaren G. W. Wångström.
 Årsexamen kommer att förrättas den 2 näste juni i närvaro af ofvan nämde herrar.

Nästa läsår är utsatt att börja den 24 näst instundande augusti kl. 10 f. m.

Ulricehamn i maj 1882.

Oskar Lindkvist.